

Az amerikai Supreme Court „konzervatív aktivizmusa” a XX. század első évtizedeiben
született precedensek tükrében

I. Bevezetés

Az Egyesült Államokban a XIX. század második felében végbement robbanásszerű gazdasági fejlődés árnyoldalainak hatására kialakult progresszív mozgalom követelése,² valamint az ezek nyomán megindult törvényhozási tevékenység kapcsán kialakult társadalmi viták a korabeli joggyakorlaton és jogelméleten is rajta hagyták a nyomukat. A korszak az utókor számára – jogászai szemmel – elsősorban a Supreme Court konzervatív aktivizmusa miatt ismeretes: a korszak fősodró interpretációja értelmében amögött, hogy a Supreme Court a piaci versengés túlkapásainak megfékezésére irányuló jogszabályokat több ízben alkotmányellenessé nyilvánította, ideológiai okok húzódtak, a testület több tagja ugyanis a szabadversenyos piacgazdaság elkötelezett híve volt. A nagyjából a XIX. század utolsó évtizedétől 1937-ig tartó korszak emblematikus ítélete a *Lochner v. New York*-ügyben, 1905-ben hozott döntés volt,³ mely a pékek munkaidejét szabályozó New York állami törvényt alkotmányellenesnek nyilvánította azon az alapon, hogy sérti a szerződéses szabadság alkotmányos elvét. E döntés mindmáig a bírói visszaélés szinonimája,⁴ és a szakmai közvélemény szorosan összekapcsolja egy olyan korszakkal, amelyben az Egyesült Államok legfőbb bírói fóruma merev, idejétmúlt elvekre hivatkozva, ideológiai meggyőződésből gáncsot vetett a különféle társadalmi problémákat orvosolni kívánó törvényhozásnak.⁵ A korabeli szakirodalom jó része ezt a megközelítést vette át, és e nézet évtizedekig tartotta magát az 1937 utáni szakirodalomban is. Az 1970-es-80-as évekre tehető az újabb megközelítések felbukkanása, amikor is a jog gazdasági elméletének képviselői úgy ítélték meg, hogy össztársadalmi szempontból hasznos volt az állami beavatkozás megfékezése. Ennél valamivel később láttak napvilágot azok az elemzések, amelyek arra mutattak rá, hogy a Supreme Court többé-kevésbé következetes alkotmányértelmezési álláspontot képviselt döntéseiben, ezért alaptalan ideológiai elfogultsággal vádolni a testületet. A jelen tanulmány célja a korszak precedensanyagának beható elemzése abból a szempontból, mennyire helytálló az említett „aktivizmusvád”.

Alkotmányjogi szempontból korszak kulcsfogalma a „megfelelő eljárás” (*due process*). Az Egyesült Államok Alkotmányának ötödik kiegészítése szerint „egyetlen személy sem (...) fosztható meg életétől, szabadságától vagy tulajdonától megfelelő eljárás nélkül”,⁶ a tizennegyedik alkotmánykiegészítés értelmében pedig „egyetlen tagállam sem oszthat meg

¹ Egyetemi tanársegéd, SZTE-ÁJTK, Jogbölcséleti és Jogsociológiai Tanszék

² Lásd pl. Link, Arthur S.: *American Epoch – A History of the United States Since the 1890's*. Alfred A. Knopf, New York, 1963, 68-72. o.

³ 198 U. S. 45

⁴ Strauss sommás megállapítása szerint például „[h]a manapság az ember az amerikai alkotmányjog fősodrához akar tartozni, el kell vetnie a *Lochner*-döntést.” („You have to reject *Lochner* if you want to be in the mainstream of American constitutional law today.”) Strauss, David A.: *Why Was Lochner Wrong?* In *The University of Chicago Law Review*, Vol. 70, 2003, 373 o.

⁵ A *Lochner*-ítélet „hírnevének” megszületése Theodore Roosevelt egy 1910-es beszédéhez kapcsolható; a volt elnök ebben a közvéleménnyel szembehelyezkedő bíróságokat ostromozta, és mondanivalója illusztrálásaképpen hivatkozott a Supreme Court 1905-ös ítéletére. Vö. Kens, Paul: *Lochner v. New York – Economic Regulation on Trial*. Kansas University Press, Kansas, 1998, 154. o.

⁶ „No person shall be ... deprived of life, liberty, or property, without due process of law”. A korlátozás a Kongresszusra vonatkozik.

senkit életétől, szabadságától vagy tulajdonától megfelelő eljárás nélkül”.⁷ A Supreme Court kritikusai szerint a testület a megfelelő eljárás fogalmát tartalmi mérceként alkalmazta. A megfelelő eljárás követelménye eredetileg bizonyos nélkülözhetetlen eljárási garanciákat foglalt magába, mindenekelőtt az ügyben érintettek megfelelő értesítését, valamint az érdemi meghallgatás lehetőségét. A kritikák szerint ezt az értelmezést szigorúbb követelmények felállítása követte, melyek alapján a Supreme Court a támadott rendelkezések ésszerűségét is górcső alá vette, és amennyiben úgy találta, hogy a szabályozás indokolatlanul korlátozza az indítványozók szabadsághoz, illetve tulajdonhoz való jogát, alkotmányellenessé nyilvánította azt.⁸ A jelen tanulmány azokra az esetekre fókuszál, amelyek az ötödik, illetve a tizennegyedik alkotmánykiegészítésben foglalt szabadsághoz, illetve tulajdonhoz való joggal állnak összefüggésben.⁹

Azt, hogy mi tekinthető „bírói aktivizmusnak”, a szakirodalom egészen az elmúlt évtizedekig nem elemezte, annak ellenére, hogy a kifejezés az 1970-es-80-as évektől kezdve már jelen volt az egyesült államokbeli szakmai közbeszédben, először az Earl Warren, majd Warren E. Burger által vezetett Supreme Court egyes jelentős alapjogkiterjesztő döntéseinek, később pedig a Reagan-korszak konzervatív fordulatának bírálataiban. E kölcsönös vádaskodások azonban olykor nem mentesek a politikai-ideológiai felhangoktól sem. A Supreme Court tevékenységének értékelése az „aktivizmus” kifejezés jelentéstartalmának behatárolását is szükségessé teszi. A jelen tanulmányban a vizsgált precedensek érveinek alaposabb ismertetésére törekszem, bemutatva az azok kimenetelés meghatározó doktrínákat, illetve összevetve az alkotmányosságot, illetve alkotmányellenességet megállapító döntések arányát.

II. A kutatás szempontjai

A vizsgálódás elvégzéséhez a Supreme Court döntésanyagának a testület 1890-es, illetve 1936-os ítélezési évei közötti intervallumba eső részét használtam fel elsődleges forrásként. Egy ítélezési év egy adott év októberétől a következő év októberéig tartott, ami azt jelenti, hogy az adott ítélezési évbe sorolt döntések valójában csak a következő évben születtek meg. Így fordulhatott elő, hogy például maga a *Lochner*-ítélet is, noha az 1904-es ítélezési évbe sorolják, valójában 1905-ben született meg. A fősodró felfogás 1937-re datálja a fordulatot, melynek során a Supreme Court szakított az állítólagos konzervatív elhajlásával. Ebben az évben született meg a *West Coast Hotel Co. v. Parrish*-ügyben hozott ítélet,¹⁰ amely alkotmányosnak nyilvánított egy tagállami minimálbér-törvényt annak ellenére, hogy mindössze egy évvel korábban egy hasonló rendelkezést alkotmányellenesnek minősített.¹¹ Miután a *West Coast*-döntés az 1936-os ítélezési évbe tartozik, főlegesen tartottam az 1937-es ítélezési évet is áttekinteni.

A kutatáshoz a HeinOnline internetes adatbázis keresőrendszerét hívtam segítségül. Tekintettel arra, hogy a „megfelelő eljárás” klauzulája, valamint a tizennegyedik

⁷ „No State shall ... deprive any person of life, liberty, or property, without due process of law”. Az 1868-ban ratifikált kiegészítés a fenti korlátozást a tagállamokra terjesztette ki.

⁸ A „megfelelő eljárás” kifejezés több eltérő értelmet is kaphat. Victor Ramraj a nemzetközi gyakorlatban négy lehetséges jelentést különböztetett meg. Vö. Ramraj, Victor V.: Four models of due process. In *International Journal of Constitutional Law*, Vol. 2, 2004, 492-524. o.

⁹ Az élethez való jog ebben az összefüggésben lényegtelen: a tanulmány kifejezetten a piac szabályozhatóságának kérdését érintő ítéletekkel foglalkozik. Az élethez való jog elsősorban büntetőjogi ügyekben, többnyire a halálbüntetés kapcsán merül fel, az ilyen esetek vizsgálata itt értelemszerűen főlegesen.

¹⁰ 300 U. S. 379

¹¹ *Morehead v. New York ex rel. Tipaldo*, 298 U. S. 587

alkotmánykiegészítés kulcsfontosságú a korszak gyakorlatának értékelésénél, a *due process*, illetve a *fourteenth amendment* kifejezéseket alternatív lehetőségekként írtam be a keresőbe.¹² Az így talált döntések aztán erős szelekción mentek keresztül. Céлом kifejezetten azon döntések kiválogatása volt, amelyeknek a tárgya valamely, a piac szabályozására irányuló jogszabály alkotmányossága volt. Ez a szelekció számos ügycsoport kizárását eredményezte. Mindenekelőtt értelemszerűen kizártam azokat az ítéleteket, amelyek kifejezetten csak egy alsóbb szintű bírói döntés alkotmányosértő jellegével foglalkoznak, anélkül, hogy az indítványozók valamely jogszabály normakontrollját kérték volna a Supreme Courttól. Az Egyesült Államok jogrendszerében a Supreme Court egyszerre látja el a bírósági hierarchia csúcyszervének, valamint a legfőbb alkotmányértelmező szervnek a szerepét, és a testület az alkotmányt a jogrend alapjaként nevesítette, amellyel ellentétes jogszabályokat a bíróságok nem alkalmazhatnak.¹³ Miután a *Lochner*-ítélet, valamint a korszak alkotmányértelmezési gyakorlata elsősorban a jogalkotás és az alkotmánybíráskodás konfliktusát, illetve ez utóbbi „demokratikus deficitjének” problémáját veti fel, a csupán alsóbírói döntésekkel, nem pedig a jogszabályok alkotmányosságával foglalkozó döntések irrelevánsnak tekinthetők.

Ugyancsak kézenfekvő módon megakadtak a szűrőn a büntető anyagi vagy eljárásjogi, illetve szabálysértési rendelkezések normakontrolljával kapcsolatos döntések. Néhány esetben az indítványozók a szabadsághoz való joguk sérelmére hivatkozva támadtak a Supreme Court

---

¹² Felvetődhet a kérdés, miért nem írtam be a *fifth amendment* kifejezést is, hiszen a megfelelő eljárás klauzuláját – a Kongresszus hatáskörére vonatkozóan – e rendelkezés is tartalmazza. A jogos kifogásra a következő válasz adható. A piacsabályozás alkotmányossága elsősorban a tagállami jogalkotást érintette, a tagállami jogalkotó testületek ugyanis szélesebb mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, mint a Kongresszus. A tagállamok a saját területükön folyó gazdasági tevékenységek szabályozására kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek. A Kongresszus hatásköre ehhez képest az alkotmány I. cikk 8. szakasz 3. fordulata alapján a tagállamok közötti kereskedelemre korlátozódik (ugyanezen fordulat jogosítja fel a Kongresszust az indián törzsekkel, valamint az idegen nemzetekkel folytatott kereskedelem szabályozására, ami azonban a téma szempontjából kevésbé releváns). A szövetségi és tagállami szint közötti eme hatáskörmegosztás azt eredményezte, hogy az indítványozók túlnyomó többsége valamilyen tagállami szintű jogszabályt támadott, amit a tizenegyedik alkotmánykiegészítés alapján tehetett meg. A másik ok, amiért a *fifth amendment* kifejezést kihagytam a keresési szempontokból, az, hogy míg a tizenegyedik alkotmánykiegészítés legsűrűbben hivatkozott rendelkezése éppen a megfelelő eljárás klauzulája, addig az ötödik alkotmánykiegészítés több más olyan rendelkezést is tartalmaz, amelyek szintén sűrű hivatkozási alapot jelentenek az indítványozók számára – a legfontosabb ezek közül talán az önvádra kötelezés tilalma. Ilyen körülmények között a kutatást jelentősen megnehezítette volna, ha a vizsgált időszakban minden, az ötödik alkotmánykiegészítést is megemlítő Supreme Court-döntést is vizsgálni kellett volna, és ez az energiaráfordítás valószínűleg nem térült volna meg, hiszen ha az indítványozó a megfelelő eljárás klauzulája alapján támad egy szövetségi szintű jogszabályt, akkor jó eséllyel számítani lehet arra, hogy a *fifth amendment* mellett a *due process* kifejezés is felbukkan valahol a döntés szövegében.

¹³ Ezt az alapvetést John Marshall, a Supreme Court akkori elnöke rögzítette az 1803-as *Marbury v. Madison*-ítéletben, amelyben kifejtette, hogy abszurd lenne az alkotmánnyal ellentétes törvényt érvényre juttatni a nyilvánvalóan magasabb rendű alkotmánnyal szemben, ráadásul ésszerűen az sem feltételezhető, hogy az alapítók semmilyen hatályt nem szántak az alkotmánynak. Vö. 5 U. S. (1 Cranch) 137, 174-180. A textuális felhatalmazás nélküli normakontroll-hatáskör gyakorlása egyébként visszatérő vitatéma a szakirodalomban. Míg ugyanis – Marshall pazar logikai okfejtése dacára – tény, hogy az alkotmány kifejezett rendelkezést nem tartalmaz a jogszabályok alkotmányosságának bírósági vizsgálata vonatkozásában, egyes szerzők rámutatnak arra, hogy a korlátozott szuverén eszméje már a *Marbury*-döntés előtt is jelen volt az Egyesült Államok jogi-politikai kultúrájában, sőt, olykor a gyakorlatban is kifejezésre jutott. Vö. pl. Corwin, Edward S.: *Marbury v. Madison and the Doctrine of Judicial Review*. In *Michigan Law Review*, Vol. 12, 1913-1914, különösen 553-567. o.; valamint Plucknett, Theodore F. T.: *Bonham's Case and Judicial Review*. In *Harvard Law Review*, Vol. 40, 1926-1927, különösen 61-68. o. Később a korlátozott szuverén eszméjének jelenlétére támaszkodva legitimálja a bírósági alkotmányos normakontrollt az originalista Berger is. Vö. Berger, Raoul: *Congress v. The Supreme Court*. Harvard University Press, Cambridge, 1974. Alexander Bickel, mindeme körülmények dacára, híres könyvében kritizálja a *Marbury*-döntést, érvelése szerint ugyanis a Marshall által hivatkozott alkotmányos rendelkezések (nevezetesen a bírói hatalmi ágról rendelkező III., valamint az alkotmány és a szövetségi törvények elsőbbségét deklaráló VI. cikk) nem vezettek szükségszerűen a Supreme Court által egyhangúlag elfogadott eredményre. Vö. Bickel, Alexander: *The Least Dangerous Branch – The Supreme Court at the Bar of Politics*. 2. kiadás, Yale University Press, 1986, 1-14. o.

előtt egyes szabadságvesztéssel fenyegető büntetőjogi tényállásokat. A mérce az volt, mennyiben függ össze az adott tényállás a piac szabályozásával: az olyan döntéseket, amelyekben a kettő között nem állt fenn érdemi kapcsolat, nem vettem tekintetbe a vizsgálódás során, amennyiben azonban a szabályozás egyes piaci visszásságok büntetőjogi vagy szabálysértési eszközökkel való kiegyenlítésére irányult, a szóban forgó döntést bevontam a vizsgált anyagok körébe.¹⁴

A keresés eredményeképpen számos olyan ügy került felszínre, amelyben az indítványozók a tulajdon szabadságára hivatkozva támadtak meg olyan önkormányzati vagy törvényhozói intézkedést, amelynek lényege az, hogy bizonyos fejlesztések (pl. járdaburkolás, csatornázás) költségeit részben vagy egészben olyan személyekre terhelik, akiknek a fejlesztésből valamilyen haszna származik (például értékesebbé válik a kapcsolódó ingatlanja). Az ilyen ügyeket több okból különítettem el a vizsgált döntéshalmaztól. Egyrészt, noha a jogalkotó törvényi vagy önkormányzati rendeleti úton intézkedett az adott fejlesztésről, az intézkedés mindig egy konkrét fejlesztésre vonatkozott, ezért nem tekinthető abban az értelemben általános jogszabálynak, ahogyan akár a klasszikus jogágak normái, akár például a kor munkabiztonságot, munkakörülményeket szabályozó előírásai. Másrészt ez az ügycsoport a lehető legtávolabb állt azoktól az ideológiai és jogtudományi csatáktól, amelyek a progresszív eszme által ihletett jogszabályokat kísérték: nem vetett fel olyan kérdéseket, amelyek a bírói alkotmányértelmező szerep határainak átgondolását igénylik, és ilyen tárgyú okfejtések nem is találhatók az indokolásokban.

Jelentős mennyiséget képeztek az adójogszabályok alkotmányosságával kapcsolatos döntések is, amelyek jellemzően szintén a tulajdon szabadsága körül forogtak. Ezt az ügycsoportot – a fentihez hasonlóan – azon az alapon zártam ki a vizsgált döntésanyagból, hogy távol áll azoktól a vitás kérdésektől, amelyek a Supreme Courtot érő aktivizmusvadás során jellemzően felmerülnek. Ez esetben azonban be kellett iktatni néhány kivételt. Az adójogszabályok alkotmányosságának vizsgálata kapcsán a Supreme Court általában abból az előfeltevésekből indult ki, hogy azok célja az állami bevételek gyarapítása, és e téren többnyire igen széles mérlegelési szabadságot biztosított a jogalkotó számára.¹⁵ Olykor azonban észrevételezte, hogy az adójogszabályok a társadalompolitikai célok megvalósításának eszközeiként is szolgálhatnak¹⁶ – például azokban az esetekben, amikor a jogalkotó bizonyos típusú vállalatokat azért sújt nagyobb adóterheléssel, hogy velük szemben előnyösebb helyzetbe hozza az általa favorizált vállalat típusokat. Amennyiben a testület egy adótörvényt mint társadalompolitikai eszközt vizsgálta, és a vizsgálat alapja a tizenegyedik vagy az ötödik alkotmánykiegészítés volt, úgy a döntést bevontam a vizsgált anyagok körébe.

Megjegyezhető továbbá, hogy következetesen mellőztem bizonyos „egyéb” kategóriába sorolható ügyek elemzését, amelyek, bár az indítványozók a tizenegyedik vagy az ötödik alkotmánykiegészítésre hivatkoztak, távol álltak a kutatás alapproblémájától. E körbe sorolhatók az amerikai őslakosok helyzetével összefüggő döntések: az őslakosok speciális társadalmi csoportot képeztek, melynek problémái eltértek az iparosodás, a növekvő gazdaság és a szociális, illetve piaci etikai szempontok konfliktusától. Nagy egy olyan döntés került elő, amelynek tárgya valamilyen puerto ricói jogszabály. Tekintettel arra, hogy Puerto Rico soha nem tartozott az Egyesült Államok elismert tagállamai közé, az ott megalkotott

¹⁴ Vö. pl. *Collins v. Texas*, 223 U. S. 288 (1912).

¹⁵ Ami azt illeti, a Supreme Court helyenként – mondhatni, originalista érvelést alkalmazva – azt is rögzítette, hogy a tizenegyedik alkotmánykiegészítést nem az adóztató hatalom korlátozása végett alkották meg. Vö. pl. *Southwestern Oil Co. v. Texas*, 217 U. S. 114, 119 (1910). Más esetekben azt állapította meg, hogy az adóztatás terén a tagállamokat szélesebb mérlegelési szabadság illeti meg, mint a jogalkotás egyéb területein. Vö. pl. *Citizens' Telephone Co. v. Fuller*, 229, 322, 329 (1913). Lásd még *Mangano Co. v. Hamilton*, 292 U. S. 40, 44 (1934).

¹⁶ Vö. pl. *Gundling v. Chicago*, 177 U. S. 183, 189 (1900); *McCray v. United States*, 195 U. S. 27 (1904); *Bradley v. Richmond*, 227 U. S. 477, 480 (1913).

jogszabályok fölötti alkotmányos normakontroll némileg más kérdéseket vet fel, mint az elismert tagállami jogszabályok fölötti, ugyanis ez utóbbi esetben a föderalizmus, a tagállami és a szövetségi szint közötti hatáskörmegosztás problémája is felvetődik, ami a tagállamoktól eltérő egyéb képződmények esetében nem mondható el. Emellett természetesen különválasztottam az olyan, a téma szempontjából nyilvánvalóan irreleváns eseteket, mint az esküdtszékek működésével kapcsolatos kérdések (az esküdtszéki eljárásról való jog, az esküdtek kiválasztásának folyamata), a faji diszkrimináció, a szólásszabadság mint a *liberty* egyik esete a tagállami szabályozással összefüggésben, valamint a bevándorlás szabályozása. Ugyancsak elkülönítettem az olyan eseteket, amelyekben nem természetes személy vagy gazdálkodó szervezet hivatkozott alkotmányos alapjogokra (például egy települési önkormányzat),¹⁷ valamint azokat, amelyekben az indítványozó által támadott jogszabály nem általános hatályú, hanem egyetlen konkrét jogalany számára állapít meg jogokat vagy kötelezettségeket (például működési engedélyt ad egy vállalat számára, vagy viadukt építésére kötelezi a vasúttársaságot).¹⁸ Meg kell még említeni, hogy a visszautasító döntéseket is kizártam a vizsgálat köréből, és csak azokat vontam be, amelyekben a Supreme Court érdemben foglalkozott az elé terjesztett kérdéssel.

Végül szót kell ejteni arról, hogy a tagállami felsőbbbíróságok, legfelsőbb bíróságok, valamint a szövetségi fellebbviteli bíróságok vonatkozó döntéseivel szintén nem foglalkoztam. Tekintettel az ehhez kapcsolódó roppant anyagmennyiségre, valamint a források beszerezhetőségének nehézségére, úgy gondolom, ez a szűkítés érthető. Összességében tehát a Supreme Court azon, az indítványozók által felvetett alkotmányos kifogásokra érdemben reagáló döntéseire igyekeztem kiterjeszteni a vizsgálódást, amelyek tárgya olyan jogszabály – szövetségi, illetve tagállami törvény vagy önkormányzati rendelet – , amely a piac szabályozására irányul, általános rendelkezéseket tartalmaz, és amelyben az indítványozók az ötödik vagy a tizennegyedik alkotmánykiegészítés megfelelő eljárási klauzulájára, avagy a tizennegyedik alkotmánykiegészítés egyenlő törvényi védelmi klauzulájára¹⁹ hivatkozva kértek normakontrollt a testülettől. 319 ilyen döntést számoltam össze. Ezek köréből a jelen tanulmányban a munkaviszonnyal szorosan összefüggő kérdéseket tárgyaló ítéleteket elemzem.

III. A Supreme Court alkotmányértelmezési gyakorlatának releváns kulcsfogalmai

III.1. A megfelelő eljárás fogalmának értelmezése

A megfelelő eljárás követelménye egészen az 1215-ös Magna Chartáig visszavezethető, és az angol jog egyik alappillére lévén utat talált magának az Egyesült Államok alkotmányába is: mind az ötödik, mind a tizennegyedik alkotmánykiegészítésben megtalálható, ráadásul a kifejezés szűk kontextusa mindkét rendelkezésben azonos. A kifejezés értelmét először az ötödik alkotmánykiegészítés vonatkozásában határozta meg a Supreme Court.²⁰ Értelmezésének változásai szorosan összekapcsolódnak a testület konzervatív elhajlását felhánytorgató kritikákkal. Ez azzal magyarázható, hogy a megfelelő

¹⁷ Vö. pl. *Chicago v. Sturges*, 222 U. S. 313 (1911).

¹⁸ Vö. pl. *Owensboro v. Cumberland Telephone & Telegraph Co.*, 230 U. S. 58 (1913); *Missouri Pacific Railway Co. v. Omaha*, 235 U. S. 121 (1914).

¹⁹ „No State shall ... deny to any person within its jurisdiction the equal protection of the laws.”

²⁰ Vö. *Murray's Lessee v. Hoboken Land & Improvement Co.*, 59 U.S. 272 (1855)

eljárást a Supreme Court már a XIX. századtól kezdődően lényegében kétféleképpen értelmezte. Az első értelmezést nevezhetjük a kifejezés formális vagy eljárási értelmezésének. Eszerint egy alapjogkorlátozó rendelkezés megfelel az alkotmánynak, ha bizonyos eljárási garanciák érvényesülnek. A Supreme Court rendszerint két követelményt nevesített ezzel összefüggésben: egyrészt az eljárás érintettjének szabályszerű idézést kell kapnia (*notice*), másrészt pedig lehetőséget kell biztosítani számára, hogy előadja saját érveit, illetve előterjessze bizonyítékait (*hearing*). Általában ha ez a két feltétel teljesült, a Supreme Court nem állított fel további követelményeket. Így például nem értékelte alkotmányosértőnek, ha az adott eljárási jogszabály nem biztosítja a többszöri meghallgatást vagy a jogorvoslat lehetőségét,²¹ emellett nem támasztott különösebb kritériumokat az eljáró fórum jellegével szemben sem: ha az említett két követelmény teljesült, az indítványozók az alkotmány alapján nem kifogásolhatták, ha nem bíróság, hanem egyéb szerv jár el ügyükben.²²

A megfelelő eljárás szubsztantív értelmezése (*substantive due process*) a személyeket megillető elidegeníthetetlen jogokra fókuszál. Ennek értelmében az alapjogok korlátozása egy, lényegében az általunk is ismert szükségesség-arányosság tesztnek megfelelő tartalmi szűrőn kell, hogy átessen: a korlátozás csak legitim cél által indokolható, és alkalmasnak kell lennie a cél elérésére. A kulcsszó az ésszerűség volt: a cél legitimitását az adta, hogy a jogalkotó egy valós problémára keresett olyan megoldást, ami a problémával ésszerű kapcsolatban állt.

A megfelelő eljárás ezen értelmezését a kései szakirodalom nem egyszer kifejezetten a *Lochner*-korszakkal társítja,²³ és azt lehet mondani, hogy a tizennegyedik alkotmánykiegészítés elfogadása után élte „virágkorát”. Ugyanakkor érdemes utalni rá, hogy alkalmazása már a tizennegyedik alkotmánykiegészítés előtt is tetten érhető. Egyes kutatók szerint a formális mellett a szubsztantív értelmezés is részét képezhette a jogi gondolkodásnak már az új köztársaság korai éveiben. Robert E. Riggs szerint a szubsztantív értelmezés helyenként az angol jogi értekezésekben is körvonalazódott, és ez az amerikai gyakorlatban is éreztette hatását.²⁴ Más kutatók arra mutatnak rá, hogy a megfelelő eljárás tartalmi értelmezésének egyik korai megnyilvánulása figyelhető meg az 1857-ben meghozott *Dred Scott v. Sandford*-döntésben.²⁵ A döntést ma már egyként sorolja az Egyesült Államok jogtörténetének fekete lapjaira az akadémikus közvélemény: az eldöntendő kérdés az volt, elnyeri-e szabadságát az a színesbőrű rabszolga, aki olyan területre lép, ahol nem létezik a rabszolgaság intézménye. Roger B. Taney, a Supreme Court akkori elnöke, egyben az ügy előadó bírója úgy fogalmazott, nem, a rabszolga ugyanis dolog, és mint ilyen, tulajdonjog tárgya akkor is, ha tulajdonosa – akit megillet a tulajdonhoz való alkotmányos jog – a rabszolgaságot el nem ismerő területre lép.²⁶ A testület ennek következtében

²¹ Vö. pl. *Pittsburgh, Cincinnati, Chicago and St. Louis Railway Co. v. Backus*, 154 U. S. 421, 427 (1894)

²² Vö. pl. *Lawton v. Steele*, 152 U. S. 133, 141 (1894), *Reetz v. Michigan*, 188 U. S. 505, 507 (1903), *Public Clearing House v. Coyne*, 194 U. S. 497, 508-509 (1904)

²³ Vö. pl. Chemerinsky, Erwin: *Substantive Due Process*. In *Touro Law Review*, Vol. 15, 1999, 1509. o.

²⁴ Riggs, Robert E.: *Substantive Due Process in 1791*. In *Wisconsin Law Review*, 1990, különösen 973-984., valamint 995-999. o.

²⁵ 60 U. S. 393. Az állításhoz lásd Sunstein, Cass R.: *Constitutional Myth-Making: Lessons from the Dred Scott Case*. In *Occasional Papers of the Law School of the University of Chicago*, Vol. 37, 1996, 2. o.; valamint Balkin, Jack M. – Levinson, Sanford: *Thirteen Ways of Looking at Dred Scott*. In *Chicago-Kent Law Review*, Vol. 82, 2007, 73. o.

²⁶ 60 U. S. 450-451. Manapság a döntést, eredményére tekintettel, kivétel nélkül elítélik a szakmában, de a technikai érveknél talán még inkább ellenkezik a korszakkal az indokolás első fele, melyben Taney mintegy szociológiai tényként rögzíti, hogy a színesbőrűeket az Egyesült Államokban másodrendű polgárként ismerik el, és az alkotmány szövegéből, az alkotmányozók eredeti szándékából, valamint egyes, a faji megkülönböztetést nyíltan alkalmazó jogszabályokból azt vezeti le, hogy az amerikai nép soha nem is kívánta őket egyenrangú állampolgárként elismerni. A késő XX. századi amerikai jogtudományi vitákban a döntés az originalizmus kritikáinak „aduásza” lett, hiszen elrettentő példaként hozhatták fel, hogy az alkotmányozók eredeti

alkotmányellenessé nyilvánította az ún. Missouri Kompromisszumot, amely az Egyesült Államok nyugati territóriumainak egyes életviszonyait rendezte, és egyebek között tiltotta a rabszolgaságot.²⁷ Vagyis a Supreme Court a tulajdonhoz való jogot mint önmagában álló alkotmányos alapjogot védte meg, nem a korlátozásával együtt járó eljárást vette górcső alá. Míg a XIX. század második felében a szubsztantív értelmezés csak ritkán jellemezte a Supreme Court gyakorlatát, a korabeli szakirodalom alapján a XX. század első évtizedeire a megfelelő eljárás szubsztantív értelmezése éppúgy részét képezte az alkotmányjogi gyakorlatnak, mint a formális.²⁸ Ez mutatkozott meg a piaci folyamatok szabályozására irányuló jogszabályi rendelkezésekben is. A szubsztantív értelmezés később, miután a Supreme Court kifejezetten önmegtartóztató álláspontot vett fel a gazdasági élet szabályozására irányuló jogszabályok alkotmányosságának megítélése kapcsán, a polgári szabadságjogok kiterjesztő értelmezésében kapott fontos szerepet. A testület XX. század második felében folytatott tevékenységének kritikussai nem is mulasztják el, hogy rámutassanak az alkotmányértelmezés szubsztantív jellegére.²⁹

III.2. A police power

A nehezen magyarázható *police power* kifejezés a tagállamok jogalkotó hatalmát jelöli. Roger B. Taney 1847-es, sokat idézett meghatározása szerint ez nem egyéb, mint „a kormányzás hatalma, mely a saját területén minden szuverén természetes része. Akár karanténtörvényt alkot a tagállam, akár büntető rendelkezést, akár bíróságokat hoz létre, akár bizonyos adatok jegyzőkönyvbe vételét rendeli el, akár a kereskedelmet szabályozza a határain belül, mindegyik esetben egyazon hatalmat gyakorolja: nevezetesen a szuverén hatalmát, azon hatalmat, hogy saját területén rendelkezék a személyek és a dolgok felett. E hatalomból eredően alkot törvényt, a kereskedelem szabályozására irányuló hatásköre pedig éppoly kizárólagos, mint az egészségügyi törvények alkotására irányuló hatalma, s ennek csupán az Egyesült Államok Alkotmánya szabhat gátat.”³⁰ Ennél pontosabb megfogalmazással nem találkozhatunk, a Supreme Court jellemzően tartózkodott a kifejezés pontos, aprólékos definiálásától, inkább az esetről esetre való körülírást preferálta. A szakirodalom a gyakorlatból azt emelte ki, hogy a tagállamoknak hatalmukban áll minden

---

szándékának komolyan vétele a színesbőrűek alávetettségét legitimálja. Ezzel szemben az originalisták természetesen nem győznek elhatárolódni a döntéstől, és demonstrálni, hogy egy ilyen ítélet nem hozható összhangba alkotmányértelmezési elképzeléseikkel.

²⁷ 60 U. S. 452

²⁸ Vö. pl. McGehee, Lucius Polk.: *Due Process of Law under the Federal Constitution*. Edward Thompson Company, Northport, 1906, 73-84., valamint 138-145. o.; továbbá Taylor, Hannis: *Due Process of Law and the Equal Protection of the Laws*, Callaghan and Company, Chicago, 1917, 286-297., valamint 403-404. o.

²⁹ Vö. pl. Epstein, Richard A.: *Substantive Due Process by Any Other Name: The Abortion Cases*. In *Supreme Court Review*, 1973, 180. o. Megjegyezhető, hogy már a XX. század első harmadából is akad példa a polgári szabadságjogok kiterjesztő értelmezésére. Vö. pl. *Meyer v. Nebraska*, 262 U. S. 390 (1923). Ebben az ügyben az előadó James McReynolds bíró alkotmányellenesnek ítélte a tagállami törvényt, amely tiltotta az angolon kívül más nyelv oktatását. Álláspontját azzal indokolta, hogy a tizennegyedik alkotmánykiegészítésben szereplő szabadság fogalma túlmutat a pusztán testi szabadságon, és számos egyéb helyzetben való döntési szabadságot foglal magába.

³⁰ „[T]he powers of government inherent in every sovereignty to the extent of its dominions. And whether a state passes a quarantine law, or a law to punish offenses, or to establish courts of justice, or requiring certain instruments to be recorded, or to regulate commerce within its own limits, in every case it exercises the same powers -- that is to say, the power of sovereignty, the power to govern men and things within the limits of its dominion. It is by virtue of this power that it legislates, and its authority to make regulations of commerce is as absolute as its power to pass health laws except insofar as it has been restricted by the Constitution of the United States.” *Licence Cases*, 46 U. S. (5 How.) 504, 583 (1847)

olyan jogszabály megalkotása, amellyel a biztonságos és gördülékeny együttélést segítik elő a társadalomban. Taylor a *Barbier v. Connolly*-ügyet³¹ idézve mutat rá arra, hogy e hatalom birtokában a tagállamok szabályozás útján előmozdíthatják az emberek egészségét, nyugalma, erkölceit, műveltségét, a helyes rendet, emellett bővíthetik iparukat, erőforrásaikat, fokozhatják bőségüket, jólétüket.³² McGehee különbséget tesz a kifejezés szűkebb és tágabb értelme között, az előbbi a rend, nyugalom, egészség, erkölcs, biztonság védelmét öleli fel, az utóbbi a társadalom gazdasági és intellektuális jólétének elősegítését is.³³

IV. A Supreme Court releváns gyakorlatának jellemzése

IV.1. Az „aktivizmus” mint más hatalmi ágak indokolhatóan alkotmányos döntéseinek megvétózása

A bírói aktivizmus tipikus meghatározásait ismertető tanulmányában Keenan D. Kmiec a fogalom öt rendszeresen előforduló meghatározását különíti el, nevezetesen a más hatalmi ágak indokolhatóan alkotmányos döntéseinek megvétózását, a precedenstől való eltérést, a bírói jogalkotást, a bevett értelmezési módszerektől való eltérést, valamint az ún. eredményorientált bíraskodást.³⁴ Meglátásom szerint ez a tipológia jól hasznosítható abból a szempontból, hogy a vizsgált korszak alkotmányértelmezési gyakorlata így többféle megvilágításba helyezhető. Kmiec felosztását ugyanakkor annyiban módosítottam, hogy a más hatalmi ágak döntéseinek megvétózását, valamint a bírói jogalkotást a más hatalmi ágak helyetti döntéshozatal kategóriájának aleseiteiként kezeltem, tekintettel arra, hogy az alkotmánybíraskodást végző szerv mindkét esetben leszűkíti valamely más hatalmi ág mérlegelési szabadságát.³⁵

A „más hatalmi ágak” fogalma a jelen esetben leszűkítően értelmezendő: a vizsgálódás a Supreme Court „demokratikus deficijtének” problémájára fókuszál, ezért kifejezetten a jogalkotói döntések alkotmányosságának felülbírálatára kerül középpontba.

Hasonló vizsgálatokra más korábban is sor került. Így például Bernard Schwartz a korszakot elemezve említést tesz róla, hogy a Supreme Court 1890 és 1937 között 55 szövetségi és 228 tagállami törvényt nyilvánított alkotmányellenessé.³⁶ Ebből a megjegyzésből azonban nem derül ki egyrészt az, hogy milyen tárgyú döntésekre vonatkozik a megállapítás, így pedig a Supreme Court döntéseinek politikai jelentősége körüli viták szempontjából jelentős döntések éppúgy alapját képezhetik az említett adatnak, mint a jelentéktelenek. Másrészt semmit nem tudunk meg arról, mennyire nyilvánvaló vagy nem nyilvánvaló a Supreme Court által megállapított alkotmányosság, ami megint csak enyhíti az állítás súlyosságát.

---

³¹ 113 U. S. 27

³² Taylor: i. m. 398. o.

³³ McGehee: i. m. 301. o.

³⁴ Kmiec, Keenan D.: The Origin and Current Meanings of “Judicial Activism”. In California Law Review, Vol. 92, Issue 5, 2004, 1463-1476. o.

³⁵ Molnár András: Szempontok a bírói „aktivizmus” definiálásához. In Jogelméleti Szemle, 2012/3. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar51.pdf> (2013. november 29.)

³⁶ Schwartz, Bernard: The Reins of Power: A Constitutional History of the United States. Hill and Wang, New York, 1963, 141. o.

Kiemelendő Grier Stephenson tanulmánya, aki az 1898-1902, valamint 1903-1906 közötti periódusokban vizsgálta a Supreme Court egyes bírának szavazatmegoszlását egyrészt általában a *police power* érintő, másrészt e csoporton belül a kifejezetten a tulajdoni vagy szerződéses jogokat érintő ügyek vonatkozásában, amelyekben a Supreme Court nem egyhangúlag hozott döntést.³⁷ Stephenson kutatása, amellet, hogy alapos rálátást nyújt az egyes bírák szavazási preferenciáira, nyilvánvalóan a *Lochner*-ítélet közvetlen precedenskörnyezetére korlátozódik, és ezáltal csak szűk képet ad a korszak egészének gyakorlatáról. Ugyanakkor a vizsgálódás a *police power* fogalmának értelmezéséhez kapcsolódik, és ezáltal túllép az ötödik, illetve a tizennegyedik alkotmánykiegészítés terjedelmén, a jogalkotó mérlegelési szabadságának gyakorlása ugyanis nemcsak e két kiegészítés rendelkezéseivel ütközhet. Mindemellett a szerző – miként az a tanulmány pusztá terjedelméből is sejthető – nem foglalkozik a döntések indokolásainak tartalmával, csupán a végeredmény, illetve az egyes szavazatok előjeléből vonja le következtetéseit. Ez a megközelítés azonban meglátásom szerint félrevezető lehet, ugyanis nem ad lehetőséget az egyes döntések közötti azon párhuzamok, valamint eltérések tárgyalására, melyek túlmutatnak annak pusztá tényén, hogy a *police power*, illetve a tulajdon vagy a szerződés szabadsága megjelenik bennük. Így vitathatóságát és ideológiai érintettségét tekintve egész más megítélés alá kell, hogy essen példának okáért az oly sok kedélyt felborzó, és a Supreme Courton belül is jóformán páratlan szakmai szembenállásokat generáló *Lochner*-ítélet, mint az olyan döntések, amelyek a szerencsejátékok törvényi tiltását,³⁸ a tehénfarmok városhatáron belüli létesítésének önkormányzati rendeleti úton való engedélyhez kötését,³⁹ vagy éppen a nők szeszesített forgalmazó üzletekből – törvényi felhatalmazás alapján megalkotott – önkormányzati rendelet általi kitiltását⁴⁰ egyhangúlag alkotmányosnak nyilvánították. Ha pedig a vizsgálatba bevont döntések kritériuma mindössze annyi, hogy indokolásukban a Supreme Court a *police power* terjedelmét elemzi, akkor olyan esetek is a kutatás részét kell képezzék, mint például az 1911-ben elbírált *Mutual Loan Co. v. Martell*, melynek központi kérdése az, alkotmányos-e törvényben előírni, hogy a házas munkavállaló férfi részére a munkáltató csak a feleség beleegyezésével adhatja át a munkabérét.⁴¹ E kérdés csak közvetetten kapcsolódik ahhoz a problémakörhöz, ami a *Lochner*-ítélet és a hasonló döntések magvát képezte, ezért az ilyen és ehhez hasonló döntések disztingválatlan bevonása szükségképpen torzítja a végeredményt.

A póre számok tükrében a következő mondható el. A 319 vizsgált ügyből 265 elutasítással végződött, és a Supreme Court a maradék 54-ben állapította meg, hogy a támadott törvény ellentétes az alkotmány hivatkozott rendelkezéseivel; illetve egy döntés „vegyes”, azaz egyes rendelkezések alkotmányosértőnek bizonyult a Supreme Court tesztje alapján, más rendelkezések azonban alkotmányosnak bizonyultak. Ebből az állapítható meg, hogy a testület a vizsgálódás tárgyául szolgáló 46 éves intervallumban körülbelül ötször annyi esetben ítélte a jogalkotó döntését alkotmányosnak, mint ahányszor alkotmányellenesnek. Ezek a számok azonban önmagukban semmit nem mondanak el az ügyek természetéről, valamint az indokolásokban figyelembe vett szempontokról.

Bizonyos tevékenységek szabályozását, korlátozását a korszak magától értetődőnek tartotta. A szeszforgalmazás szabályozásának, sőt, tiltásának kérdése az erre szolgáló legeklatánsabb példa, de e körbe sorolhatók bizonyos egyéb, veszélyesnek ítélt szórakozási

³⁷ Vö. Stephenson, D. Grier: The Supreme Court and Constitutional Change: *Lochner v. New York* Revisited. In Villanova Law Review, Vol. 21, 1976, 234-235. o.

³⁸ *Marvin v. Trout*, 199 U. S. 212 (1905)

³⁹ *Fischer v. St. Louis*, 194 U. S. 361 (1904)

⁴⁰ *Cronin v. Adams*, 192 U. S. 108 (1904)

⁴¹ 222 U. S. 225. Hozzá kell tenni, a döntés a Stephenson által vizsgált időintervallumon kívül született, ám ezt leszámítva megfelel a tanulmány kutatási szempontjainak, ezért úgy gondolom, nem alaptalan ellenpéldaként hivatkozni rá.

formák korlátozásával kapcsolatos döntések is. Kézenfekvő, hogy a Supreme Court teljesen egyhangú döntéseket hozott e kérdéskörökben. Más esetkörökben nem alakulhatott ki az eligazodást segítő konszenzus. A munkaviszony valamiféle szabályozására irányuló jogszabályok látszólag ide tartoznak, hiszen a rendszeres munkaviszony viszonylag újkeletű jelenség volt a századfordulón. Első ránézésre azt lehetne várni, hogy ezen esetekben komoly nézetkülönbségek mutatkoznak a Supreme Court tagjai között. Ennek ellenére csak az esetek csekély hányadában lehet ilyesmit megfigyelni.

IV.2. Állami beavatkozás a munkaviszonyba: munkáltatói felelősség az üzemi balesetekért, a tagállamok mérlegelési szabadsága és a fellow servant rule erodálódása

Meglátásom szerint a munkajogi viszonyok szabályozásával összefüggő Supreme Court-döntések két nagy kategóriára oszthatók. Egyrészt elkülöníthetjük azokat a döntéseket, amelyek a – mai magyar szakkifejezéssel élve – üzemi balesetek miatt a munkavállalókat ért károkért való felelősséget szabályozó – és jellemzően a munkáltatóra terhelő – törvények alkotmányosságát vizsgálták. A másik kategória a munkáltatók és a munkavállalók közötti alkufolyamatok, valamint a munkakörülmények szabályozásával kapcsolatos döntéseket foglalja magába.

Az első kategória önállóságát részben az idetartozó döntések nagy száma indokolja, ennél fontosabbak azonban az elkülönítés doktrinális indokai. Amikor a tagállamok⁴² a munkavállalókat ért, üzemi balesetből eredő károkért való felelősséget szabályozták, a *common law* akkorra már bevetté vált elvét kérdőjelezték meg. Az úgynevezett *fellow servant rule* a *respondeat superior* elvének kivételeként jelent meg. E szabály értelmében a munkavállalót a munkavégzéssel összefüggésben ért károsodás miatt nem terheli felelősség a munkáltatót, ha a károsodás egy másik alkalmazott gondatlan magatartásának következménye. A *fellow servant rule*-t Nagy-Britanniában 1837-ben alkalmazták először. Az Egyesült Államokban Lemuel Shaw, a massachusettsi legfőbb bírói fórum elnöke vette át először egy 1842-es jogesetben. A szabály hamar az ország kötelmi jogának meghatározó részévé vált. Egyes kutatók szerint a XIX. század végére olyan mélyen beivódott a jogi kultúrába, hogy a jogtudósok óva intették a jogalkotókat és a bíróságokat az „évszázadok bölcsességén és precedensein” alapuló *common law*-szabályt félreállítsák.⁴³

Az intelmek ellenére a századfordulóra a doktrína törvényhozási szintű visszaszorítását tapasztalhatták az elemzők.⁴⁴ A megfigyelt esetek alapján az mondható, hogy alkotmányértelmezésével a Supreme Court jelentős mértékben asszisztált e változásokhoz. Előljáróban az az általános észrevétel tehető, hogy az objektív munkáltatói felelősséget korlátozó törvényeknek a tizennegyedik alkotmánykiegészítéssel való összhangja vizsgálata kapcsán két vissza-visszatérő érv jelenik meg: egyrészt a *common law*-hagyományoktól való elszakadás veszélye, másrészt az egy-egy tevékenységre kiterjedő szabályozás diszkriminatív volta.

A *Chicago, Kansas and Western Railroad Co. v. Pontius*-ügyben,⁴⁵ mely a vizsgált korszak első releváns esete, a Supreme Court csak megerősített egy korábban hozott döntést,⁴⁶

⁴² Ebben a kérdéskörben szinte kivétel nélkül tagállami szabályozással találkozhatunk, mivel a tagállamokon belül folyó gazdasági tevékenység szabályozása kizárólagos tagállami hatáskörbe tartozik.

⁴³ Vö. The Creation of a Common Law Rule: The Fellow Servant Rule, 1837-1860. In University of Pennsylvania Law Review, Vol. 132, 1984, 579. o.

⁴⁴ Vö. pl. Dabney, Arch'd D.: Abrogation of the Fellow-Servant Doctrine with Reference to Railroad Employees. In Virginia Law Register, Vol. 8, 1902, 245-254. o.

⁴⁵ 157 U. S. 209 (1895)

⁴⁶ *Missouri Pacific Railway Co. v. Mackey*, 127 U. S. 205

és a konkrét ügyben jóformán evidensnek vette a megkülönböztetés alkotmányosságát azon az alapon, hogy a „jellegét tekintve speciális törvény nem es[ik] szükségszerűen az alkotmányos tilalom alá, amennyiben azonos körülmények és feltételek között ugyanazon szabály kerül alkalmazásra”.⁴⁷ Néhány évvel később, 1899-ben, a *Tullis v. Lake Erie and Western Railroad Co.*-ügyben⁴⁸ ugyanarra az ügyre hivatkozva erősítette meg a Supreme Court egy indianai törvény alkotmányosságát, amely a munkavállalókat ért üzemi baleseti károsodás bizonyos eseteire megállapítani rendelte a „vasúttársaságok és egyéb gazdasági társaságok” kárfelelősségét. A Supreme Court ebben az ügyben is magától értetődőnek vette a tagállamok mérlegelési szabadságát e téren, és jóformán nem is foglalkozik a konkrét esettel, helyette precedensek egész sorát idézi, amelyekben az eljáró bíróságok a megkülönböztetés különböző típusait alkotmányossá nyilvánítják.⁴⁹

A *Wilmington Star Mining Co. v. Fulton*-ügyben⁵⁰ a fentebb említett előzetes észrevételek mindegyike megerősítést nyer. Az indítványozó egy bányászati törvény rendelkezéseit támadta, amelyek értelmében a bányatulajdonosok csak engedéllyel rendelkező bányakezelőket és bányavizsgálókat alkalmazhattak, és a tulajdonosokat kártérítési felelősség terhelte, amennyiben ezen alkalmazottak szándékosan nem biztosítják a dolgozók számára az ésszerűen biztonságos munkaterületet. Az ügy apropója az volt, hogy egy bányász sújtólégrobbanásban életét vesztette, özvegye pedig kártérítésért perelte a bánya tulajdonosát. A jogvita több kérdést érint; a jelen tanulmány témája szempontjából releváns problémát a Supreme Court röviden elbírált: álláspontja szerint noha a felelősségnek a bányatulajdonosra való terhelése „nem állt összhangban a *common law*nak a megbízó és megbízott viszonyára alkalmazható elveivel, tekintve, hogy a tagállam rendelkezett hatáskörrel ezen elvek társadalompolitikájának megfelelő alakítására és módosítására, nem juthatunk arra a következtetésre, hogy a bányatulajdonosoknak mint külön osztálynak a felelősség megállapítása szempontjából való kiemelése tisztán önkényes volt, és minden indokot nélkülözött.”⁵¹ Ezen érv mind a megfelelő eljárás, mind az egyenlő törvényi védelem követelményei vonatkozásában irányadó. Ha ezt a döntést a *Tullis*-üggyel összevetjük, láthatóvá válik, hogy a Supreme Court nem pusztán a jogi és a természetes személyek közötti megkülönböztetést tartotta alkotmányosnak – mint az a korábbi döntésben történt –, de a jogi személyek közötti – tevékenység, nem típus alapján történő – különbségtételnek is szabad utat biztosított.

Egy későbbi ügyben az indítványozó kifejezetten azt kifogásolta a támadott jogszabályban, hogy az kizárólag a vasúttársaságok alkalmazottaira vonatkozik. A *Louisville & Nashville Railroad Co. v. Melton*-ügyben⁵² hozott egyhangú ítélet indokolása értelmében a vasúti dolgozókat érő üzemi balesetek miatti kárfelelősséget a vasúttársaságokra hárító törvény nem ellentétes a tizennegyedik alkotmánykiegészítés egyenlő törvényi védelmi

---

⁴⁷ „As to the objection that the law deprived railroad companies of the equal protection of the laws, and so infringed the Fourteenth Amendment, this court held that legislation which was special in its character was not necessarily within the constitutional inhibition, if the same rule was applied under the same circumstances and conditions[.]” 157 U. S. 210

⁴⁸ 175 U. S. 348

⁴⁹ 175 U. S. 351-353

⁵⁰ 205 U. S. 60 (1907)

⁵¹ „And even although the liability imposed upon the mine owner to respond in damages for the willful failure of the mine manager and mine examiner to comply with the requirements of the statute. was not in harmony, With the principles of the common law applicable to the relation of master and servant it being competent for the State to change and modify those principles in accord with its conceptions of public policy, we cannot infer that the selection of mine owners as a class upon which to impose the liability in question was purely arbitrary and without reason.” 205. U. S. 74. Mellékesen jegyezhető meg, hogy egyébként a konkrét anyagi jogi kérdésben a Supreme Court a bányatulajdonos javára döntött, a bányakezelő magatartása és a munkavállaló halála közötti kauzális összefüggést ugyanis nem találta bizonyítottnak.

⁵² 218 U. S. 36 (1910)

klauzulájával. A Supreme Court meglehetősen szubsztantív érvelése szerint a szóban forgó rendelkezés nem korlátozza a „kormányzati hatalom rendes gyakorlását”, csupán a „visszaélést”, és önmagában az, hogy a legitim hatalomgyakorlás folytán némi egyenlőtlenség keletkezik, nem oka az alkotmányellenesség megállapításának.⁵³ Ebből következően nem alkotmányosértő a vasúttársaságok kárfelelősségét megállapító törvény azért, mert az csak a vasúti munkával együtt járó, speciális kockázatoknak kitett munkavállalókra terjesztette ki kárfelelősségi rendelkezéseit.⁵⁴

A fenti esettel ellentétes probléma merült fel a *Mobile, Jackson & Kansas City Railroad Co. v. Turnipseed*-ügyben,⁵⁵ ahol is az indítványozó éppen abban látta az egyenlőség sérelmét, hogy a tagállami törvény disztingválás nélkül vonatkozott minden munkavállalóra. A Supreme Court vitát nem engedő módon tartózkodott attól, hogy felülbírálja a jogalkotó mérlegelését: „[á]m ez a bíróság soha nem értelmezte olyképpen a tizennegyedik alkotmánykiegészítés által a tagállamok meghatározott munkaviszonyokkal kapcsolatos törvényhozási tevékenységére vonatkozó korlátozását, hogy amiatt érvénytelenítse a nyilvánvaló társadalompolitikai elveken nyugvó általános osztályozást, mert előfordulhat, hogy az osztályozás a nem azonos mértékű veszélynek kitett személyeket is magába foglalja.”⁵⁶

Az indítványozó másik kifogása az volt, hogy a törvényhozó önálló csoportként kezelte a vasúttársaságokat, és negatív diszkriminációt alkalmazott velük szemben. A szabályozás értelmében ha a közlekedő vonat dologi vagy személyi kárt okoz, az megdönthető vélelmet keletkeztet arra nézve, hogy a vasúttársaság alkalmazottja nem rendelkezett megfelelő képzettséggel, illetve nem a tőle elvárható gondossággal járt el. Ennek következményeként a vasúttársaságra hárul az ellenkező bizonyításának terhe, a bizonyítási teher ilyenén megfordítása azonban más vállalatok esetében nem merül fel. Erre azonban a Supreme Court azt válaszolta, hogy a bizonyítás szabályai között temérdek vélelem található, és a jogalkotót semmi nem akadályozza ezek kialakításában; mindössze annyi megkötésnek kell érvényesülnie, hogy valamiféle ésszerű kapcsolat álljon fenn a vélelmező és a vélelmezett tény között.⁵⁷

Az, hogy a Supreme Court ehhez hasonló önmegtartóztató álláspontot juttat érvényre, egyáltalán nem ritka a korabeli gyakorlatban. Arra mindazonáltal érdemes felhívni a figyelmet, hogy a második indítványi elemre a testület tulajdonképpen nem válaszol. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a vasúttársaságok felelősségére külön szabályok vonatkoznak, mint más vállalatokéra, ez pedig indokolatlan megkülönböztetést eredményez. Ehhez képest a Supreme Court a vélelmek felállításának alkotmányosságával foglalkozott, vagyis tulajdonképpen arra a kérdésre adott választ, alkotmányosan elfogadható szabályozás-e a valamely fél számára terhelő tények törvényi (és megdönthető) vélelmezése. Ez a kérdés azonban elsősorban nem az egyenlő elbánással, hanem az eljárás tisztességességével, „megfelelőségével” hozható összefüggésbe. Habár egy ilyen téves indokolásból túlságosan messzemenő következtetéseket nem lehet levonni, mindazonáltal meglátásom szerint ez a felületesség tükröz valamit abból, hogy a Supreme Court úgy tekintett az indítványozó által

---

⁵³ „[T]he equal protection of the law clause does not restrain the normal exercise of governmental power, but only abuse in the exertion of such authority, therefore that clause is not offended against simply because as the result of the exercise of the power to classify some inequality may be occasioned.” 218 U. S. 52

⁵⁴ 218 U. S. 53-54

⁵⁵ 219 U. S. 35 (1910)

⁵⁶ „But this court has never so construed the limitation imposed by the Fourteenth Amendment upon the power of the State to legislate with reference to particular employments as to render ineffectual a general classification resting upon obvious principles of public policy because it may happen that the classification includes persons not subject to a uniform degree of danger.” 219 U. S. 40

⁵⁷ 219 U. S. 42-43

felvetett problémára, mint amelyet megnyugtatóan sikerült rendezni, és amely nem vet fel további kérdéseket.

A bírói önmegtartóztatás újabb példájával találkozhatunk az *Aluminium Company of America v. Ramsey*-ügyben.⁵⁸ Itt a támadott tagállami jogszabály személyi hatálya ismét a vasúttársaságokra terjedt ki, ugyanakkor a természetes személyekre nem, és az indítványozó ezt kifogásolta benne. A Supreme Court az indítványozó ellenvetéseit tömören elvetette; döntésének indokolása szerint ez a különbségtétel pusztán a hasonló tárgyban korábban született precedensek erejénél fogva nem ellentétes a tizennegyedik alkotmánykiegészítéssel.⁵⁹

Rövidsége ellenére több szempontból figyelemreméltó megfontolásokat tartalmaz a döntvénytárakban csak *Second Employers' Liability Cases* címmel illetett esetsorozat, mely kivételesen egy kongresszusi törvény alkotmányosságát érinti.⁶⁰ E törvény értelmében a tagállamok vagy territóriumok közötti forgalmat bonyolító vasúttársaságok felelősek az alkalmazottaikat a munkaviszonnyal összefüggésben érő károkért, kivéve ha a károsultak saját gondatlansága is hozzájárult a kár bekövetkezéséhez. Az indítványozó a törvényt a kereskedelmi klauzulával és az ötödik alkotmánykiegészítéssel találta ellentétesnek. Az első kifogást a Supreme Court azzal az érveléssel hárította el, hogy a Kongresszus az alkotmány által ráruházott hatáskör gyakorlása során azokat az élethelyzeteket is szabályozhatja, amelyek a tagállamok közötti kereskedelemmel „valós vagy lényegi” összefüggésben (*real or substantial relation*) állnak. Mivel a tagállamok közötti vasútvonalakon alkalmazott személyeket ért üzemi balesetek miatti felelősség ilyen jellegűnek tekinthető, hatásköri alapon nem támasztható velük szemben alkotmányossági kifogás.⁶¹

Jóllehet fentebb utaltam rá, hogy a jelen tanulmány a tizennegyedik alkotmánykiegészítés alapján hozott döntéseket állítja középpontba, érdemes egy kicsit foglalkozni az imént ismertetett érveléssel. 1918-ban a Supreme Court hozott egy döntést, mely ha nem is vált olyan közkeletűen hírhedtté, mint a *Lochner*-ítélet, majdnem annyira elrettentő példája a szakmai köztudatban a Supreme Court állítólagos konzervatív-kapitalista elhajlásának. A *Hammer v. Dagenhart*-döntés⁶² értelmében a kereskedelmi klauzulával ellentétes az a kongresszusi törvény, amely bizonyos, kiskorúak munkaerejének igénybevételével készült termékek tagállamközi forgalmát tiltotta.⁶³ Az 5:4 arányban meghozott döntés indokolása szerint a termékek előállításának nem minősül kereskedelemnek, ezért nem vonható a kereskedelmi klauzula tárgyi hatálya alá.⁶⁴ Az előírást nem legitimálja a

---

⁵⁸ 222 U. S. 251 (1911)

⁵⁹ 222 U. S. 256

⁶⁰ 223 U. S. 1 (1912). A döntés összesen négy jogvita elbírálását tartalmazza, melyeket a bennük felmerült kérdések hasonlósága miatt egyesített a Supreme Court. Mellékesen érdemes utalni rá, hogy az „első” *Employers' Liability Cases*t a Supreme Court 1908-ban bírálta el (207 U. S. 463). Abban az ügyben a kongresszusi rendelkezést kizárólag a kereskedelmi klauzula alapján támadta az indítványozó, és a Supreme Court helyt adott az alkotmányossági kifogásoknak. A többségi döntés ellen több bíró különvéleményben foglalt állást. Így Moody egy leszűkítő, alkotmánykonform értelmezést javasolt, amely révén az alkotmányellenesség nyilvánítás elkerülhető, Harlan és McKenna a jogszabálynak a Kongresszus eredeti szándéka szerinti értelmezése mellett foglalt, amely álláspontjuk szerint az alkotmányos határok közé szorította volna a támadott rendelkezések hatókörét, Holmes pedig elvi érveléssel fogalmazta meg, hogy ha több értelmezési lehetőség adódott, és ezek között volt alkotmánykonform, akkor a testületnek ebből kellett volna kiindulnia.

⁶¹ 223 U. S. 47

⁶² 247 U. S. 251

⁶³ A törvény értelmében tilos volt a tagállamok közötti kereskedelmi forgalomba hozatal céljából szállítani bármely terméket, ha a gyárból történő elszállításuk előtt harminc napon belül bizonyos korosztályú munkavállalókat alkalmaztak. A törvény két korosztályt különböztet meg. A tizenégy éven aluliak alkalmazását a munkaidőre tekintet nélkül tiltja, ezzel szemben a tizenéves és tizenhat év közötti kiskorúak esetében csak a napi nyolc órát, illetve heti hat napot meghaladó munkaidőben való, vagy az este hét és reggel hat óra közötti munkavégzést.

⁶⁴ 247 U. S. 272

célja sem, a kereskedelmi klauzulát ugyanis nem azzal a szándékkal alkották meg, hogy a tagállamok közötti gazdasági feltételeket kiegyenlítsék.⁶⁵ Ráadásul míg más, korábbi esetekben a tiltás alkotmányosságát megalapozta a termék káros jellege, a konkrét esetben ilyesmiről nem lehet beszélni, mert egy termék káros jellegét nem az határozza meg, milyen munkaerő alkalmazásával állították elő.⁶⁶

Meglátásom szerint a két jogesetben két elv ütközik egymással, és ezek a *Hammer*-ügyben eltérő eredményre vezetnének, a Supreme Court pedig azt alkalmazta, amelynek fényében alkotmányellenesnek kell tekinteni a kérdéses jogszabályt. A *Second Employers' Liability Cases* indokolásában a kereskedelemmel való valós vagy lényegi összefüggés alapozta meg a szabályozás alkotmányosságát. A *Hammer v. Dagenhart* indokolásának középpontjában két kérdés áll: egyrészt az, milyen tevékenység eshet a kereskedelem határain kívülre vagy belülre, másrészt az, ártalmas-e a közre az adott termék. Ugyanakkor az első elv alkalmazható lenne az utóbbi ügyben is, hiszen a gyártási folyamatról éppúgy elmondható, hogy „valós vagy lényegi” összefüggésben áll a tagállamok közötti kereskedelemmel, mint az alkalmazottak esetleges kárainak megtérülése. Úgy tűnhet, a jogalkotó mérlegelési szabadságát illetően itt következtelenül járt el a Supreme Court. Ugyanakkor több magyarázat is adható erre az eltérésre. Egyrészt elképzelhető, hogy a *Hammer*-ügyben a Supreme Court többsége valóban „aktivista” módon járt el. Ezen „aktivizmus” legnyersebb interpretációja természetesen az, hogy az alkotmányellenesség mellett érvelők pusztán a *laissez-faire* gazdaságpolitika melletti elköteleződésükre hallgattak. Másrészt azonban elképzelhető az is, hogy a többségi indokolás pártján állók határt akartak vonni a tagállami és kongresszusi hatáskörök mögött. A két ismertetett ügyet összehasonlítva jól érzékelhetővé válik, mennyire nehéz elválasztani ezeket a hatásköröket, hiszen gyakorlatilag arról van szó, hogy a tagállamban zajló – és tagállami szabályozás alá eső – tevékenység egy ponton „átfolyik” a tagállamok közötti kereskedelembé, és a kettő között fennálló szerves kapcsolat képlékenyvé teszi azt a pontot. Ebből a szempontból nézve azt lehet mondani, hogy a többség tulajdonképpen egy zsinórmértékszerűen alkalmazható distinkció kialakítására törekedett, és ha ezt a kézenfekvő igyekezetet tekintetbe vesszük, akkor enyhíthetünk a kritikák élén. Howard Gillman egy lábjegyzetben említést tesz arról, hogy a *Hammer v. Dagenhart*-döntés egy tendencia része volt: a Kongresszus a XIX. század végén olyan területeket is szabályozás alá vont, amelyeket hagyományosan nem tekintettek a tagállamok közötti kereskedelem fogalma alá tartozónak, és a Supreme Court mintegy erre reagálva nyilvánította alkotmányellenessé a túlzásnak tartott törvényeket.⁶⁷ Úgy gondolom, a *Second Employers' Liability Cases* árnyalja ezt a megállapítást, ugyanis kiviláglik belőle, hogy a Supreme Court által a *Hammer*-ügyben alkalmazott érvelés némileg bizonytalan alapokon nyugszik.⁶⁸

---

⁶⁵ 247 U. S. 273

⁶⁶ 247 U. S. 271

⁶⁷ Gillman, Howard: *The Constitution Besieged: The Rise and Demise of Lochner Era Police Powers Jurisprudence*. Duke University Press, Durham, 1993, 202. o., 14. lábjegyzet.

⁶⁸ Az már csak járulékosan jegyezhető meg, hogy a többségi indokolás fundamentumát képező másik érv, a káros termékek kereskedelme tiltásának legitimitása némi kiterjesztéssel szintén az indokolás ellen fordítható. Lényegében Holmes is ezt tette, amikor úgy érvelt különvéleményében, hogy a civilizált országok között egyetértés áll fenn a gyermekmunka káros mivoltával kapcsolatban. Ugyanakkor érdemes figyelmesen olvasni a különvéleményt, mert annak fő pillére az az elv, hogy a bíróságoknak nincs semmilyen hatásköre a jogalkotó döntéseinek morális meggyőződésük alapján való felülbírálatára, ha azonban a Supreme Court tagjai mégis erre hajlamosak, akkor épp a gyermekmunka tilalma az, amelynek alkotmányosságát – az említett nemzetközi konszenzusra tekintettel – nem kellene megkérdőjelezniük. Holmes ezen érvelésében nehéz nem észrevenni némi cinizmust, mindenesetre látni kell azt is, hogy a többségi indokolással szembeni kritikája azon alapul, hogy a Supreme Court bírái hajlamosak értékítéletüket is bevonni az ítékezésbe, noha ezt kerülniük kellene, és ha már így tesznek, akkor nem egy olyan jelenség elleni fellépést kellene alkotmányellenessé nyilvánítaniuk, amelynek káros mivolta jóformán közismert. Holmes tömör érvelésével igen élesen rávilágított arra, hogy a piacsabályozás alkotmányosságának megítélése nem egyszer pusztán értékítélet függvénye. A többségi

A *Second Employers' Liability Cases* indokolásának másik része az ötödik alkotmánykiegészítés megfelelő eljárási klauzulája körül forgott. Az indítványozó e rendelkezés sérelmeként értékelte, hogy a törvényben meghatározott felelősség csak a vasúttársaságokat terhelte, más, a tagállamok közötti áruszállítással foglalkozó más társaságokat nem. A Supreme Court ide vonatkozó gondolatmenete azért érdekes, mert, ha csak teoretikus jelleggel is, de felveti annak lehetőségét, hogy az ötödik alkotmánykiegészítésben foglalt megfelelő eljárási klauzula és a tizennegyedik alkotmánykiegészítés egyenlő törvényi védelemről szóló rendelkezése közé egyenlőségjel tehető. A Supreme Court ezt az indítványi elemet is elutasította a Kongresszus széles mérlegelési szabadságára hivatkozva, ám emellett nem zárta ki kategorikusan a két alkotmányi előírás közös nevezőre hozását.⁶⁹ Erre azért érdemes figyelni, mert noha a megfelelő eljárás követelménye mind az ötödik, mind a tizennegyedik alkotmánykiegészítésben megtalálható, az egyenlő törvényi védelem csak az utóbbiban. Ha a Supreme Court azokat az alkotmányossági kifogásokat, amelyek tagállami vonatkozásban az egyenlő bánásmód követelménye alapján merülnek fel, szövetségi vonatkozásban a megfelelő eljárás követelményének fényében tárgyalja, ezzel abba a technikai hibába esik, hogy nyelvtanilag nem azonos szöveghelyeket azonos szempontok alapján értelmez, és ezáltal azonos jelentést tulajdonít nekik. A jelen esetben a Supreme Court felvetésének nem volt gyakorlati jelentősége, mivel nyitva hagyta a tartalmi azonosság kérdését, ám évtizedekkel később egy hasonló probléma nagyon is aktuálissá vált, a testület ugyanis fokozatosan a tizennegyedik alkotmánykiegészítés által védett „szabadság” körébe vont egyes, a Bill of Rightsban található, eredetileg csak a Kongresszus hatalma ellen védő alapjogokat, melyek ezáltal a tagállami jogalkotás elé is korlátot állítottak. Ennek következtében az a különös helyzet állt elő, hogy míg a Kongresszust két külön rendelkezés tartja vissza például a sajtószabadság megkurtításától, valamint a megfelelő eljárás nélküli szabadságkorlátozástól, addig a tagállamokkal szemben ugyanezen két tilalmat egyetlen rendelkezés tartalmazza. Ugyan a XX. század első harmadában a Supreme Court gyakorlatát ez a fajta alapjog-kiterjesztés nem jellemezte, érdemes megfigyelni, hogy a probléma nyomokban már ekkor is megjelent.

A *Second Employers' Liability Cases*t több kevésbé jelentős döntés követte. Egy ízben a Supreme Court azt állapította meg, hogy az ügy tárgyául szolgáló sérülés keletkezésekor hatályos tagállami jogszabály nem alkotmányosértő, mert abban az időpontban még nem volt hatályban a hasonló esetekre irányadó kongresszusi törvény, mely normakollízió esetén elsőbbséget élvezne;⁷⁰ egy másik esetben a *Tullis*- és a *Melton*-ügyekben tárgyalt indianai törvény alkotmányosságát erősítette meg azon az alapon, hogy a tagállami legfőbb bírói fórum értelmezése szerint a törvény csak a fokozott veszélynek kitett alkalmazottak vonatkozásában írja elő a munkáltató kárfelelősségét, ami az alkotmányossági kifogásokat alaptalanná teszi.⁷¹ Mindkét esetben egyhangú döntés született.

---

indokolással azonban a benne felvázolt fogalmi keret révén is lehet vitatkozni, hiszen megalapozottan lehetett volna oly módon érvelni, hogy noha a gyermekmunkával készített termékek önmagukban nem feltétlenül jelentenek veszélyt az emberekre nézve, mégis szorosan hozzájuk kapcsolódik az a negatív társadalmi hatás, amelyet a fiatal korban végzett munka eredményez, ezért létezik olyan kapcsolat a termék és a káros hatás között, ami a forgalom tiltását alkotmányosan indokolhatja. Azonban még így is probléma marad, hogy Holmes figyelmen kívül hagyta a többségnek a tagállamok közötti kereskedelem fogalmával kapcsolatos okfaját, így különvéleménye tulajdonképpen nem veszi figyelembe az indokolás minden pontját. Holmes különvéleményének releváns szakaszához lásd 247 U. S. 280.

⁶⁹ Vö. 223 U. S. 53

⁷⁰ *Missouri Pacific Railway Co. v. Castle*, 224 U. S. 541 (1912)

⁷¹ *Chicago, Indianapolis & Louisville Railway Co. v. Hackett*, 228 U. S. 559, 562 (1913)

A *New York Central Railroad Co. v. White*-ügyben⁷² a Supreme Court New York állam kiterjedt és részletes munkáltatói kárfelelősségi rendszerének alkotmányosságával foglalkozott. A törvény objektív felelősséget rótt minden munkáltatóra a munkavállalókat munkavégzés közben ért károkért, amennyiben az utóbbiak nem szándékosan vagy ittas állapotban okoztak maguknak sérülést. A törvény aprólékosan kiporciózta a fizetendő kártérítés mértékét, az eltartottakat is feljogosította annak követelésére, és lehetőséget biztosított a közigazgatási úton megállapított összeg bírósági felülvizsgálatára. Az indítványozó vasúttársaság szerint a törvény megfelelő eljárás nélkül fosztja meg őt tulajdonától az objektív felelősség miatt, a munkavállalók jogait azért sérti, mert a számítási rendszer alapján nem mindig a károsodással azonos mértékű kártérítés jár nekik, végül pedig mindkét fél szerződési szabadsága sérül, mert nem saját tetszésük szerint határozhatják meg a munkaszerződésben előírt feltételeket.⁷³ Pitney, az előadó bíró a kifogásokra válaszképpen ismét rögzítette, hogy a *common law* szabályai nem módosíthatatlanok, valamint azt, hogy – noha a munkáltatók és munkavállalók közötti felelősségi viszonyok szabályai szoros kapcsolatban állnak a szabadsághoz és a tulajdonhoz való alapjoggal – senkinek nincs elidegeníthetetlen joga ahhoz, hogy bizonyos, reá nézve kedvező rendelkezések változatlanok maradjanak.⁷⁴ Ennek kapcsán arra is rámutat, hogy a *fellow servant rule* viszonylag új jogintézménynek számít, mely arra a belátásra vezethető vissza, hogy a gondatlan munkatárs által okozott kár a munkavégzéssel járó olyan természetes kockázat, melyet a munkavállalók tudatosan vállalnak. Ugyancsak új keletű a kockázatvállalás általános doktrínája, és mindkettőtől eltekinthetnek a tagállamok.⁷⁵ Az okfejtést a releváns precedensek utalásszerű felsorolása erősíti meg.⁷⁶

Ezt követően a testület szubsztantív vizsgálódásba bocsátkozik, és a „természetes igazságosság” (*natural justice*) fényében értékeli a jogszabályt. Ennek során érdekes gondolatmenettel találkozhatunk. Az indokolás mindenekelőtt rögzíti, hogy a törvény a munkaképtelenséget okozó vagy halálos sérülések esetén rendeli el a kártérítés fizetését. Ezután megállapítja, hogy a munkavállalók által elszenvedett sérüléseket a munkafolyamat során fellépő veszteségnek kell tekinteni, éppúgy, mint a gépek tönkremenetelét, vagy az egyéb felmerülő költségeket. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a „természetes igazságosság” felől szemlélve nem tekinthető ésszerűtlennek, ha – az egyéb járulékos veszteségekhez hasonlóan – a munkavállalót ért súlyos sérülések kockázatát a munkáltatónak kell viselnie.⁷⁷

Ennek a gondolatmenetnek az érdekessége meglátásom szerint abban áll, hogy azt a távolságtartó hangnemet üti meg, amely Holmes érvelésében is gyakran megfigyelhető. Holmes némelyik közismert és sokszor méltatott különvéleményében olyan társadalom képét vázolta fel, amelyben a különböző érdekcsoportok küzdenek egymással, és ha valamelyikük álláspontja elnyeri a széles választói tömegek rokonszenvét, azzal szemben a bíróságok csak akkor léphetnek fel, ha az adott álláspont nyíltan alkotmányos rendelkezésbe ütközik.⁷⁸ Ez vezetett oda, hogy több ízben kritikusan viszonyult egy adott jogszabályhelyet alkotmányellenessé nyilvánító többségi döntéshez, és elvetette a megfelelő eljárási klauzula

---

⁷² 243 U. S. 188 (1917)

⁷³ 243 U. S. 196-197

⁷⁴ 243 U. S. 197-198

⁷⁵ 243 U. S. 198-200

⁷⁶ 243 U. S. 200

⁷⁷ 243 U. S. 205

⁷⁸ Ennek rövid áttekintéséhez lásd Molnár András: Oliver Wendell Holmes jogi gondolkodása. In Jogelméleti Szemle, 2011/4. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar48.pdf> (2013. november 29.)

szubsztantív értelmezését.⁷⁹ Pitney egész pontosan a következőképpen fogalmaz: „[v]ilágos, hogy a természetes igazságosság talaján állva nem ésszerűtlen a tagállam részéről, hogy míg mentesíti a munkáltatót a *common law* mércéje alapján megállapításra került kárfelelősség alól, amely őt csak abban az esetben terheli, ha ő maga vagy azon személy, akinek magatartásáért felelősséggel tartozik, vétkesnek bizonyul, megköveteli tőle azt, hogy megfelelő és pontos mértékrendszer szerint számszerűsített, ésszerű összeggel járuljon hozzá a keresőképességben a közös vállalkozás során szerzett sérülés folytán beállott csökkenés jóvátételéhez, tekintet nélkül a gondatlanság kérdésére, ahelyett, hogy hagyná, hogy azon fél viselje a teljes csökkenés következményeit, akinél azok felmerültek – nevezetesen a sérülést elszenvedett munkavállaló vagy eltartottjai.”⁸⁰ Az idézett szövegrészből az a mögöttes előfeltevés sejlik ki, hogy a szóban forgó probléma megoldására több lehetőség is adott – jelen esetben vagy az, hogy vagy a munkáltató viseli a meghatározott kárért való felelősséget, vagy az érintett munkavállaló viseli a következményeket. Vagyis a tagállamok széles cselekvési szabadsággal rendelkeznek, és a bíróságok csak egy absztrakt, objektív mérce alapján értékelik döntéseiket. Ahogyan Holmesnál az ésszerűség kritériuma egy olyan elvont fogalommá vált, ami egyáltalán nem esik egybe a „hasznosság” vagy a „helyesség” elvárásaival, úgy a szóban forgó ügyben is az ésszerűség fogalmának ez a sajátossága domborodik ki. Nem mellékesen arra is érdemes felfigyelni, hogy noha a Supreme Court deklarálta a „természetes igazságosságra”, egy alapvetően szubsztantív mércére támaszkodik, az idézett szövegrészből kiolvasható távolságtartó attitűd enyhíti az ilyen értelmezés kapcsán természetszerűleg felmerülő aggályokat.

A Supreme Court a *White*-döntést a közvetlenül utána elbírál két esetben is irányadónak mondta ki. A *Hawkins v. Bleakly*-ügyben⁸¹ vizsgált törvény sajátossága az volt, hogy diszpozitív szabályozást alakított ki a munkaügyi kapcsolatokra, a támadott rendelkezés ugyanakkor kikötötte, hogy az üzemi balesetektől eredő munkavállalói károsodásért a munkáltatókat akkor is a törvényben rögzített objektív felelősség terheli, ha egyébként a felek nem a törvényben leírtak szerint rendezik a munkaviszonyt. A *White*-ügy alapulvétele mellett érdekességként emelhető ki az az érvelés, amely szerint a munkáltatók és a munkavállalók önálló csoportokat alkotnak, ezért megkülönböztetésük alkotmányosan elfogadható, és mindaddig az is marad, amíg az egyes csoportokba tartozó személyek azonos elbánásban részesülnek. A támadott törvény esetében ez a követelmény teljesült, ezért az alkotmányos kifogásoknak nincs helye.⁸²

A *Mountain Timber Co. v. Washington*-ügyben⁸³ támadott törvény arra kötelezett bizonyos iparágakban tevékenykedő vállalatokat, hogy meghatározott összeget fizessenek be egy alapba, amelyből az üzemi baleset miatti elhalálozásért vagy munkaképesség-csökkenésért kompenzációt fizetnek a károsult munkavállalóknak. A Supreme Court a „természetes igazságosságnak” való megfelelésre tekintettel alkotmányosnak nyilvánította ezt a törvényt is.⁸⁴ Emellett az indítványozók túlzónak tartották a kompenzáció mértékét,

---

⁷⁹ A jelen tanulmány nem Holmes bíróként vallott nézeteire fókuszál, de mellékesen érdemes utalni arra, hogy egyes kutatók, áttekintve Holmes kapcsolódó állásfoglalásait, vitatják a szubsztantív értelmezéssel való szembehelyezkedésének következetességét.

⁸⁰ „It is plain that, on grounds of natural justice, it is not unreasonable for the State, while relieving the employer from responsibility for damages measured by common-law standards and payable in cases where he or those for whose conduct he is answerable are found to be at fault, to require him to contribute a reasonable amount, and according to a reasonable and definite scale, by way of compensation for the loss of earning power incurred in the common enterprise, irrespective of the question of negligence, instead of leaving the entire loss to rest where it may chance to fall—that is, upon the injured employee or his dependents.” 243 U. S. 203-204

⁸¹ 243 U. S. 210 (1917)

⁸² 243 U. S. 218

⁸³ 243 U. S. 219 (1917)

⁸⁴ 243 U. S. 239

valamint a költségek elosztásának módját, ezeket az indítványi elemeket azonban a Supreme Court azzal utasította el, hogy az indítványozók nem hoztak fel elegendő indokot állításaik alátámasztására.⁸⁵ Ugyanakkor érdekes módon a *Mountain Timber*-döntéssel – és csak azzal – szemben négy bíró is jelezte ellenkezését. Mivel álláspontjukhoz nem fűztek indokolást, nem derül ki, mely pontokon és milyen okból nem értettek egyet a többségi döntéssel. Ez az ügy annyiban eltér az előző kettőtől, hogy itt a törvény nem pusztán a munkáltatók felelősségét állapítja meg bizonyos esetekben, hanem a konkrét balesetektől függetlenül hoz létre egy alapot, amelybe a munkáltatóknak rendszeresen be kell fizetniük az előírt hozzájárulást. Nem zárható ki, hogy a kisebbség ezt a körülményt tartotta alkotmányellenes mértékű korlátozásnak, de az is elképzelhető, hogy a többségi állásponttal szemben ők kielégítő részletességűnek és alaposnak ítélték a kompenzáció mértékét vagy a költségek elosztásának módját támadó indítványi elemeket.

A *Middleton v. Texas Power & Light Co.*-üggyel⁸⁶ folytatódik azon döntések sora, melyekben a Supreme Court egyhangúlag megerősítette egy munkaügyi felelősséget szabályozó törvény alkotmányosságát. Ebben az ügyben ismét egy komplex szabályozási módszerrel lehet találkozni: a támadott törvény egy munkáltatói biztosítási társulást hozott létre, melybe a munkáltatók szabad döntésük alapján léphettek be. Ha beléptek, a munkavállalók, illetve hozzátartozóik nem követelhetek üzemi baleset miatti munkaképesség-csökkenésre vagy elhalálózásra hivatkozva kártérítést, hanem a tagok által fenntartott alaphól fizették ki őket. Ha a munkáltató a belépés mellett döntött, erről írásban értesítenie kellett munkavállalóit, akik dönthettek arról, fenntartják-e a megváltozott feltételek mellett a munkaviszonyt, vagy kilépnek. A törvény a szabályozás alól kivont bizonyos munkavállalói csoportokat, egyebek között a házicselédet, a mezőgazdasági dolgozókat és a vasúttársaságok egy meghatározott körét, továbbá azon munkáltatók munkavállalóit, akik öt főnél nem több alkalmazottat foglalkoztatnak.

Ebben az ügyben ismét előkerült az alkotmányellenes megkülönböztetés vádja, melyet a Supreme Court tömör tartózkodással utasított el, és már-már formulaszerűen hivatkozott arra az elvre, hogy az egyenlő törvényi védelem követelménye nem azonosítható azzal az elvárással, miszerint egyetlen jogszabályban kell leszabályozni az adott tárgykör minden szegmensét. Bizonyos csoportoknak a szabályozásból való kihagyása nem fogadható el alkotmányossági kifogásként.⁸⁷ A Supreme Court, noha leszögezi, hogy erre nincs szükség, mert az alkotmány sértés bizonyításának terhe az indítványozóra hárul, röviden még fel is hoz néhány kézenfekvő indokot az adott szabályozásra.⁸⁸ Az indokolás másik sarkalatos pontja a szabad akarat hangsúlyozása: a Supreme Court kiemelte, hogy a megfelelő vonatkozásokban mind a munkáltatók, mint a munkavállalók rendelkeznek döntési szabadsággal, hiszen az előbbieket szabadon határozhatják el, hogy belépnek a rendszerbe vagy sem, az utóbbiak pedig maguk dönthetik el, megmaradnak-e munkáltatójuknál az új rendszerben, vagy új munkahelyet keresnek.⁸⁹ Végül a testület arra is rámutatott, hogy nem tekinthető alkotmányos jognak az az igény, hogy egy adott szabályozás változatlan maradjon, ezért alkotmányos alapokon nincs helye kifogásnak, ha az üzemi balesetek során szerzett sérülésekért való felelősség rendezésére a jogalkotó új szabályokat vezet be.⁹⁰

A fentiekből jól látható, hogy a Supreme Court a munkáltatók objektív felelősségének kérdésében következetesen tartózkodott a törvényhozói döntések felülbírálatától. Ez mind a döntések érdemében, mind az indokolások retorikájában markánsan tetten érhető. Ugyanakkor

---

⁸⁵ Vö. 243 U. S. 240-242

⁸⁶ 249 U. S. 152 (1919)

⁸⁷ 249 U. S. 157-158

⁸⁸ 249 U. S. 158-159

⁸⁹ 249 U. S. 160, 162

⁹⁰ 249 U. S. 163

még a *Middleton*-döntés évében, 1919-ben született egy olyan ítélet, amely komoly ellentéteket hozott a felszínre. Az *Arizona Employers' Liability Cases*⁹¹ cím alatt egyesített ügyek közös vonása, hogy az indítványozók Arizona államnak a munkáltatók üzemi baleset miatti kárfelelősségéről szóló törvényét támadták a tizennegyedik alkotmánykiegészítés alapján. A jogszabály bizonyos foglalkozásokat „kockázatosnak” (*hazardous*) minősített, és elrendelte, hogy amennyiben az e foglalkozásokat űzők balesetet szenvednek a munkavégzés folyamán, úgy munkáltatójuk kártérítéssel tartozik, feltéve, hogy a sérülés nem a károsult gondatlanságának tudható be. Egy másik törvény a kártérítés mértékéről rendelkezett, melyet az átlagkeresethez igazított, ugyanakkor 4000 \$-ban maximált. E törvények megalkotására a tagállami alkotmány kifejezett felhatalmazást tartalmazott, egyúttal annak XVIII. cikk 4. szakasza kimondta a *fellow servant rule* eltörlését is.

Pitney, az ügy előadó bírása tulajdonképpen ismerős érvekkel hárítja el az ismerős indítványozói kifogásokat, s a fentebb ismertetett precedensek immár stabil alapot szolgáltatottak neki.⁹² Az indokolás megerősíti a tételt, miszerint senkinek sincs alanyi joga ahhoz, hogy valamely életviszonyt rendező jogszabályokat ne módosítson a jogalkotó.⁹³ Ezután megismétli a gazdasági kockázatokról szóló, a *White*-ügyben kifejtett álláspontját: ennek értelmében nem kifogásolható, hogy a törvény bizonyos veszélyek viselésének pénzügyi kockázatát a jogalkotó a munkáltatóra hárítja.⁹⁴ A *White*-ügy a továbbiakban is meghatározónak bizonyul, mivel Pitney lényegében annak rációjára alapozva támasztja alá, hogy a támadott törvény a közérdeket szolgálja, hiszen a balesetet szenvedett munkavállalók keresőképességének védelmével az elszegényedéstől és az azzal együtt járó bűnözési hajlandóságtól is védi az egyént, illetve a társadalmat.⁹⁵

Pitney álláspontja lényegében nem más, mint egy ésszerűségi teszt laza alkalmazása: lényege abban áll, hogy a gazdasági tevékenység során bizonyos kockázatok elkerülhetetlenül felmerülnek, és a jogalkotó szabadságában áll meghatározni, melyik fél viselje azokat. A *White*-ügyben ezt a szemlélet osztatlan egyetértést nyert. Az *Arizona Employers' Liability Cases*ben Holmes olyan párhuzamos indokolást nyújtott be, amely túllépett ezeken a kereteken: „ha azt tekintik a társadalompolitika irányvonalának, hogy bizonyos szabad elhatározásból végrehajtott cselekvések kockázatát a cselekvő viselje, akár a biztonság érdekében, akár gazdasági vagy egyéb okokból, semmit nem tudok felhozni ennek akadályaként. Aki alkalmazottat fogad, vállalja azon magatartás kockázatát, melyet az alkalmazott a munkaviszony folyamán tanúsít, és semmi nem szerepel az alkotmányban, ami az elvet a jelen esetre szűkítené.”⁹⁶ A köz által fogyasztott termékek vagy igénybevett szolgáltatások költségébe belekalkulálhatók az előállítással együtt járó személyi sérülések is. Ha közvetlenül a munkáltató viseli az ilyen sérülések anyagi kockázatát, azt a munkáltató hosszú távon áthárítja a fogyasztókra, márpedig e logikai láncot tekintetbe véve nem állítható, hogy ésszerűtlen lenne a fogyasztókon számon kérni a termékek, szolgáltatások költségét.⁹⁷ Itt tehát már nemcsak arról van szó, hogy a munkafolyamatban közvetlenül érintett személyek – a munkavállaló és a munkáltató – valamelyike kényszerül viselni a kockázatot, és a jogalkotó szabadon kötelezheti erre bármelyiküket, hanem a kapcsolat kiterjed egy olyan személyi körre

---

⁹¹ 250 U. S. 400

⁹² Vö. 250 U. S. 419

⁹³ 250 U. S. 420

⁹⁴ 250 U. S. 420-421

⁹⁵ 250 U. S. 424

⁹⁶ „[I]f it is thought to be public policy to put certain voluntary conduct at the peril of those pursuing it, whether in the interest of safety or upon economic or other grounds, I know of nothing to hinder. A man employs a servant at the peril of what that servant may do in the course of his employment and there is nothing in the Constitution to limit the principle to that instance.” 250 U. S. 432. Holmes párhuzamos indokolásához Brandeis és Clarke bírók is csatlakoztak.

⁹⁷ Vö. 250 U. S. 433

is, amely nem közvetlenül érintett a munkafolyamatban: a végső fogyasztókra. Holmes tulajdonképpen szélesebb kontextusba, társadalmi-gazdasági összefüggéseibe helyez egy alkotmányjogi kérdést, nevezetesen a törvényi rendelkezések által érintett munkáltatók alkotmány által biztosított jogai korlátozásának terjedelmét, és azáltal, hogy egy ésszerű kapcsolatot tételez a költségek fogyasztókra hárítása, valamint az alapjogkorlátozás között, voltaképpen azt mondja ki, hogy a következmény – a költségek áthárítása – méltányos, ezért a korlátozás is megengedhető. Végső soron tehát hangsúlyeltolódásának lehetünk tanúi: a kérdést a várható következmény döntötte el Holmes számára, nem a korlátozás önmagában vett értékelése.

A többségi indokolással szemben két bíró élt a különvélemény megfogalmazásának lehetőségével. Az első közülük Joseph McKenna volt, a második James Clarke McReynolds.⁹⁸ Az előbbi különvéleményéből talán nem is elsősorban maga az érdemi állásfoglalás bír a legnagyobb jelentőséggel, hanem az a gondolat, amellyel okfejtését felvezeti. McKenna voltaképpen elismeri, hogy a többségi döntés beillik a Supreme Court korábbi, hasonló ügyekben meghozott precedenseinek sorába.⁹⁹ Ennek ellenére kritikus álláspontot fogalmaz meg, még hozzá kifejezetten konzekvencialista alapon: „kiterjedésüket [a korábbi döntések kiterjedését] – legalábbis szerintem – nem lehetett előre megjósolni, ezért számomra a jelen ügy túlterjeszkedik azok határain.”¹⁰⁰ Szerinte a törvény nemcsak diszkriminál a munkáltatók és a munkavállalók között pusztán e minőségük alapján,¹⁰¹ de súlyos alkalmazási bizonytalanságok is felmerülnek vele kapcsolatban, amennyiben a „gyártás” (*manufacturing*) mint veszélyesnek minősített tevékenység fogalma nincs benne pontosabban kifejtve.¹⁰² McKenna bírálattal illeti Holmes álláspontját is, szerinte ugyanis az oda vezet, hogy bármilyen jogkorlátozás megengedhető.¹⁰³

A különvéleménye elejét tett megjegyzéssel McKenna lényegében elismerte, hogy szélmalomharcot vív a többséggel, hiszen az általa kritizált elveket, intézményeket – a vétkesség nélküli felelősséget, a munkáltatók és munkavállalók mint csoportok közötti lényeges különbségeket – a Supreme Court kétségtől eltekintve alkotmányosként fogadta el. Okfejtésében vitatható pont a jogbizonytalanságra való hivatkozás is. Míg ugyanis egyfelől igaz, hogy a Supreme Court gyakorlatában megfigyelhető az alkotmányellenesség megállapítása, amennyiben a támadott rendelkezés valóban annyira homályos kifejezést tartalmaz, hogy a címzettekől ésszerűen nem várható el a jogkövető magatartás, a testület számos esetben elutasította az indítványt, amennyiben úgy ítélte meg, hogy a kifogásolt kifejezés értelmezhető a joggyakorlatban. A jelen esetben megítélésem szerint nem kifogásolható a Supreme Courttól, hogy a „gyártás” szót nem ítélte az alkotmányellenesség mértékét elérően homályosnak.

Az *Arizona Employers' Liability Cases*ben a legmarkánsabb szembenállás McKenna és Holmes véleménye között fedezhető fel, még hozzá a fentebb kifejtett szempontok mentén. McKenna nemcsak a munkáltatói objektív felelősséggel szemben elutasító, de azzal a nézettel szemben is, hogy bizonyos méltányosként vagy igazságosként titulálható következmények előreláthatósága alkotmányossá teszi az alapjogkorlátozást. Holmesszal szemben ő a korlátozás alanyára helyezi a hangsúlyt elemzésében: „a munkáltató és a munkavállaló helyzete közötti különbség, tekintetbe véve, hogy az utóbbiak gazdaságilag

---

⁹⁸ Megjegyezhető, hogy mindketten csatlakoztak egymás különvéleményéhez, emellett mindkét különvéleményhez csatlakozott White, a Supreme Court akkori elnöke, valamint Van Devanter.

⁹⁹ 250 U. S. 434

¹⁰⁰ „[T]here was, at least to me, no prophecy of their extent, and therefore to me the present case is a step beyond them.” Uo.

¹⁰¹ 250 U. S. 435

¹⁰² 250 U. S. 437

¹⁰³ 250 U. S. 439

kiszolgáltatottabbak, nem igazolja az előbbieik jogainak megsértését, és az egyéni jogok nem tolhatók félre az emberbarátság javára”.¹⁰⁴

McReynolds különvéleményének első fele a nálunk „élő jog”-doktrínaként ismert megközelítésmódot alkalmazza: a tagállami bíróságok értelmezéséből indul ki, amikor a támadott törvény jelentését értelmezi.¹⁰⁵ Az általa ismertettekből arra a következtetésre jut, hogy a törvény cizellálás nélkül minden munkáltatóra nézve kötelező, függetlenül azok méretétől, vagy attól, természetes vagy jogi személyek-e. Szerinte ugyanakkor a törvény el is tér a korábbi esetekben tárgyaltaktól: a törvény semmilyen esetben nem menti fel a munkáltatót a felelősség alól, a *common law*-beli felelősség helyébe nem lépett másik, ésszerű felelősségi forma (*reasonably just substitute*),¹⁰⁶ a foglalkozással rendszerint együtt járó kockázatok veszélyét is a munkáltató viseli, és a felelősség a pénzügyi veszteségeken túl a fizikai és mentális károsodásra is kiterjed.

A *White*-ügyben vizsgált New York-i törvény alkotmányosságát nem sokkal később ismét támadták. A *New York Central Railroad Co. v. Bianc*-ügy¹⁰⁷ alapja tulajdonképpen egy részletkérdés volt – egy konkrét sérüléstípus bekövetkezése esetén fizetendő kártérítés, illetve annak felső határának alkotmányossága –, és a Supreme Court rövid úton elutasította az indítványt, alkotmányosnak nyilvánítva a törvényt. McReynolds ebben az esetben is szembehelyezkedett a többség álláspontjával, azonban nem fogalmazott meg különvéleményt. Az eset elsősorban azért szolgál érdekességgel számunkra, mert arra mutat rá, hogy McReynolds a *Mountain Timber*-ügy után markánsabban ad hangot a vitatott törvények alkotmányossága ellen szóló meggyőződésének.

1922-ben a *Ward & Gow v. Krinsky*-ítélet¹⁰⁸ különös ellentétet hozott felszínre. A támadott jogszabály értelmezési lehetőségeit a Supreme Court már-már megdőbentő mértékig szélesítette. New York állam korábban is vizsgált törvényét a jogalkotó kiterjesztette minden olyan esetre, amikor a munkáltatóval négy vagy több munkás (*workmen or operatives*) áll tartós munkaviszonyban. A tagállami bíróságok ezt a kiterjesztést úgy értelmezték, hogy akkor is helyt kell adni a kártérítési követelésnek, ha az ilyen munkáltatók egy olyan alkalmazottja szerez sérülést, aki nem tartozik a „munkás” kategóriába. A konkrét ügyben az indítványozónak dolgozó újságárus szerzett maradandó sérülést, amikor a földalatti – melynek állomásán végezte a munkáját – elcsapja a fejét. A Supreme Court megerősítette a tagállami bíróságok álláspontját. Az érvelés középpontjában ezúttal az állt, hogy megfelelő szabályozás hiányában az alkalmazottnak kellene viselnie az üzemi baleset minden következményét, holott ő maga csak épp annyira láthatja ezt előre, mint a munkáltatója, ugyanakkor ez utóbbinál kevesebb lehetősége van intézkedni ellene.¹⁰⁹ Emellett a felelősség kiterjesztését azért is indokolhatónak tartotta, mert elképzelhető az, hogy a munkáltató egy

---

¹⁰⁴ „[T]he difference between the position of employer and employee, simply considering the latter as economically weaker, is not a justification for the violation of the rights of the former, and that individual rights cannot be made to yield to philanthropy[.]” 250 U. S. 437

¹⁰⁵ 250 U. S. 447-449

¹⁰⁶ Mc Reynolds a *White*- és a *Mountain Timber*-ügyekre hivatkozva adja elő álláspontját. Ennek kapcsán megjegyezhető, hogy a *White*-ügyben az „ésszerű helyettesítés” követelménye csak az említés szintjén jelenik meg: az előadó bíró utal rá, hogy annak hiánya nem merült fel az ügyben, ezért szükségtelen foglalkozni vele. Vö. 243 U. S. 201. Ebben természetesen implicite benne rejlik, hogy e követelmény valóban létezik, mindenesetre McReynolds utalása dacára érdemben nem fejtik ki a mibenlétét. A *Mountain Timber*-ügyben még az utalás szintjén sem merül fel ez a kérdés.

¹⁰⁷ 250 U. S. 596 (1919)

¹⁰⁸ 259 U. S. 503. Csak mellékesen érdemes megjegyezni, hogy ezen ügy előtt a Supreme Court elbírált egy szintén a témába vágó jogvitát, ez azonban kétségkívül a „könnyű” esetek közé sorolható, a testület mindössze néhány oldalnyi indokolásban fejtí ki, hogy a kérdéses törvényben előírt munkáltatói felelősségi rendszer kizárólag szénbányászatban való alkalmazása nem alkotmányosértő, tekintettel a szénbányászat más iparágaktól való lényeges eltérésére. Vö. *Lower Vein Coal Co. v. Industrial Board of Indiana*, 255 U. S. 144 (1921).

¹⁰⁹ 259 U. S. 515-516

helyen dolgoztatja az eltérő veszélyességi fokú munkákat végző alkalmazottait, vagy az, hogy a tapasztalatok arra mutattak, a tevékenység típusától függetlenül bármelyik munkavállaló bármikor üzemi baleset áldozata lehet.¹¹⁰ Az indokolás tartalmaz egyéb okokat is, azonban a kiemelt gondolatok bírnak különös jelentőséggel, mert a Supreme Court egy igen absztrakt vélelemre támaszkodott. Korabeli gyakorlatának, érvelési módszerének szerves részét képezte az a megfontolás, hogy egy jogszabály alkotmányosságának vizsgálatánál abból a megdönthető vélelemből kell kiindulni, hogy a jogalkotónak volt ésszerű, alkotmányos indoka a szabályozás létrehozására. A jelen esetben a Supreme Court ezt a vélelmet terjesztette ki a végsőkig azáltal, hogy pusztán feltételezett indokokat felsorolva elfogadhatónak ítélte egy jogszabályt, és ennek során teljesen figyelmen kívül hagyta azon – mind az indítványozó, mind McReynolds és McKenna által különvéleményükben felkarolt – ellenérvet, hogy a jogszabály alkalmazása – a tagállami bíróságok jogértelmezési gyakorlata alapján – abszurd eredményre vezet, amennyiben a veszéllyel nem járó munkát végzőkre is kiterjed a törvény hatálya a feltételek teljesítése esetén.

A Supreme Court az üzemi balesetekért való felelősség kérdésében számos más irányba is széles mérlegelési lehetőséget hagyott a jogalkotónak. Így alkotmányosnak ítélte azt, hogy a károsult tagállamon kívüli eltartottjainak is fizetnie kell a munkáltatónak, megállapítva, hogy „nincs olyan alkotmányos rendelkezés, amely előírná, hogy az ilyen típusú törvényi megoldásokból fakadó előnyök kizárólag a tagállam polgáira vagy lakosaira korlátozódjon.”¹¹¹ A *Cudahy*-ügyben¹¹² alkotmányosnak bizonyult az a tagállami rendelkezés, amelynek értelmében a munkáltató kártérítéssel tartozik, amennyiben a munkaviszony a balesethez jelentősen hozzájáruló ok (*substantially contributory cause*) volt. A Supreme Court – az előadó Sutherland bíró indokolásán keresztül – kifejtette, hogy amennyiben a baleset és a munkaviszony között semmilyen kapcsolat nem mutatható ki, az alkotmányellenességhez nem férhet kétség, ám ha bárminemű összefüggés kimutatható, a testületnek fokozott óvatossággal kell eljárnia,¹¹³ és ezt figyelembe véve úgy döntött, nem alkotmányosértő, ha a támadott törvény alapján megítélhető a kártérítés annak az alkalmazottnak a javára, akit a munkahelyére vezető legrövidebb úton halálra gázolt a vonat. Ugyancsak alkotmányosnak bizonyult az a szabályozási megoldás, amelynek értelmében a munkáltató, ha az érdekkörébe tartozó balesetben elhunyt munkavállalónak nincsenek eltartottjai, egy alapba köteles egy meghatározott összeget befizetni.¹¹⁴ E döntések azt mutatják, hogy zömmel konszenzus volt a testület tagjai között, egyedül a *Cudahy*-ügyben történt, hogy három bíró (McKenna, McReynolds, Butler) a többség ellenében szavazott.¹¹⁵ Mivel álláspontjukat nem fejtették ki, csak feltételezhető, hogy döntésüket a *White*-ügyben kifejtett, a tagállamok túl széles beavatkozásától óvó megfontolások motiválták.

A Supreme Court későbbi gyakorlata is egyértelműen azt a képet mutatja, hogy a testület tagjai között nem merült fel vita. Egyszerű esetként dőlt el, hogy nem éri

---

¹¹⁰ 259 U. S. 524

¹¹¹ „[T]here is no constitutional provision requiring that the benefits of such legislative scheme be limited to citizens or residents of the State.” *Madera Sugar Pine Co. v. Industrial Accident Commission of the State of California*, 262 U. S. 499, 503 (1923)

¹¹² *Cudahy Packing Co. of Nebraska v. Parramore*, 263 U. S. 418 (1923)

¹¹³ 263 U. S. 423

¹¹⁴ *R. E. Sheehan Co. v. Shuler*, 265 U. S. 371 (1924), valamint *New York State Railways v. Shuler*, 265 U. S. 379 (1924)

¹¹⁵ Mellékesen jegyezhető meg, hogy a Supreme Court egy kapcsolódó tárgyú kongresszusi rendelkezést is alkotmányosnak nyilvánított a *Panama Railroad Co. v. Johnson*-ügyben, ez azonban a téma szempontjából kevésbé jelentős, mert az ügy középpontjában annak kérdése állt, meddig terjed a Kongresszus tengeri jogot (*maritime law*) szabályozó alkotmányos hatásköre. Az ötödik alkotmánykiegészítés csak részkérdésként került elő: a Supreme Court egyhangúlag elutasította azon indítványi elemet, hogy a megfelelő eljárás követelményébe ütközik az a rendelkezés, amelynek értelmében az üzemi balesetben megsérült tengerészek több kereseti forma közül választhattak. Vö. 264 U. S. 375, 392 (1924)

alkotmányellenes sérelem a munkáltatót, amely az általa opcionálisan elfogadott törvényi rendelkezéseket támadja;¹¹⁶ nem bizonyult alkotmányellenesnek a munkavégzés során bekövetkezett haláleset miatti büntető kártérítés, mert az emberéletek gondatlan kockáztatásának visszaszorítása legitim állami cél;¹¹⁷ a *Cudahy*-ügyben alkalmazott doktrína pedig változatlanul továbbélt.¹¹⁸ Ugyancsak továbbvitte a Supreme Court a *Sheehan co. v. Shuler*-ügyben kifejtett doktrínáját, és egyhangúlag megállapította, hogy a harmadik személy által okozott, munkavégzés közben bekövetkezett halálesetért a törvény alapján perelheti a felelősségbiztosító a halált okozó személy.¹¹⁹ Meglátásom szerint a Supreme Court passzív gyakorlata a vizsgált időszak végéig nem is változott. Három jelentéktelen esetet leszámítva¹²⁰ csak az 1936-ban elbírált *Phillips Petroleum Co. v. Jenkins*-ítélet¹²¹ érdemel említést, az is elsősorban azért, mert a testület fenntartotta azon doktrínáját, miszerint a tagállamok széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek a jogalanyok csoportosítása vonatkozásában, ebből kifolyólag nem alkotmányosértő, ha a törvény csak a jogi személyekre terjeszti ki az üzemi balesetért való munkáltatói felelősségről szóló törvény hatályát, míg a természetes személyek közötti, munkavégzésre irányuló jogviszonyok esetében a *fellow servant rule* marad az irányadó.

A fentieket összefoglalva a következő mondható el. Az üzemi balesetekért való munkáltatói felelősség kérdésében a vizsgált korszak harminc vizsgált ítéletében a Supreme Court kivétel nélkül alkotmányosnak ítélte a támadott jogszabályokat.¹²² Noha az indítványozók számos esetben felvetették, hogy a kérdéses jogszabály nincs összhangban a *common law*-ban bevezetett *fellow servant rule*-lal, a Supreme Court ezt az érvet egyetlen alkalommal sem fogadta el. Természetesen az indítványozók ezen érve elkönnyvelhető közönséges ügyvédi fogásként is, hiszen könnyen megeshet, hogy jogi képviselőik egyszerűen csak felhasználtak minden kézre eső érvet, bármilyen reménytelennek tűnhetett is azok alkalmazása. Ugyanakkor némi jelentőséggel bír az a tény, hogy a Supreme Court kimondta a *common law* szabályainak a jogalkotó által való felülbírálhatóságát. A *fellow servant rule* ugyan csak viszonylag későn került be a *common law* anyagába, ám mégiscsak részét képezte annak, az pedig közismert, hogy a *common law* egyfajta természetjogi jelleggel bírt, hiszen követői olyan normatömegként tekintettek rá, amelynek normáról normára való létrehozatala során a bíróságok csak kimondták az adott helyzetre a dolgok természetéből és a józan észből fakadóan irányadó szabályt. Ennek ellenére a Supreme Court nem e természetjogi jellegű normatömeg elsőbbségét deklarálta, és nem is azzal hárította el a *fellow servant rule*-ra való hivatkozást, hogy ez a szabály csak későn lett a *common law* része, ezért

---

¹¹⁶ *Booth Fisheries Co. v. Industrial Commission of Wisconsin*, 271 U. S. 208 (1926)

¹¹⁷ *Louis Pizitz Dry Goods Co. v. Yeldell*, 274 U. S. 112 (1927)

¹¹⁸ *Bountiful Brick Co. v. Giles*, 276 U. S. 154 (1928)

¹¹⁹ *Staten Island Rapid Transit Railway Co. v. Phoenix Indemnity Co.*, 281 U. S. 98 (1930)

¹²⁰ A *Crowell v. Benson*-ügyben, hasonlóan a *Panama Railroad Co. v. Johnson*-ügyhöz, a kongresszusi törvény és az ötödik alkotmánykiegészítés viszonya csak részletkérdés volt. A *Mattson v. Department of Labor and Industries of Washington*-ügyben az volt a kérdés, alkotmányos-e, hogy a jogalkotó egy törvénymódosítással lerövidítette a munkavállalók számára nyitva álló igényérvényesítési határidőt, és a Supreme Court az ésszerűségi tesztet alkalmazva úgy foglalt állást, nem. Az *Alaska Packers Association v. Industrial Accident Commission of California*-ügyben a testület megállapította, hogy akkor sem alkotmányellenes a munkáltatói kárfelelősség törvényi szabályozása, ha a felek egy másik tagállam törvényének a hatályát ismerték el magukra nézve kötelezőnek, mivel ez utóbbi tagállam volt a munkavégzés tényleges helyszíne. Vö. 285 U. S. 22 (1932), 293 U. S. 151 (1934), 294 U. S. 532 (1935).

¹²¹ 297 U. S. 629

¹²² Mellékesen megemlíthető, hogy egy, a vizsgálódás tárgyával összefüggő ügyben a Supreme Court megállapította a támadott szabályozás alkotmányellenességét, azonban az összefüggés csak felületes, ugyanis a kérdéses rendelkezés nem a munkáltató és a munkavállaló viszonyára vonatkozott, hanem a harmadik személyeknek okozott károk vonatkozásában vélelmezte a kárfelelősség fennállását. Vö. *Western & Atlantic Railroad v. Henderson*, 279 U. S. 639 (1929)

a jogalkotó félretolhatja azt az adott élethelyzet szabályozása során – szemben például egyéb, több évszázad alatt megerősített szabállyal –, hanem kifejezetten a jogalkotó mérlegelési szabadságára hivatkozott, és egy igen laza ésszerűségi tesztre hagyatkozott.

Figyelmet érdemel az is, hogy a harminc ítéletből huszonnégy egyhangúnak bizonyult,¹²³ ehhez képest hat esetben történt, hogy a testület megosztott az adott kérdés megítélését illetően,¹²⁴ ám írásos különvélemény ezen eseteknek csak egy részében született.¹²⁵ Ennél is fontosabb, hogy nem figyelhető meg az a tipikus törésvonal a Supreme Court tagjai között, amelyet a szakirodalom oly sűrűn emleget. Jól példázza ezt, hogy a *Bountiful Brick*-ügy előadó bírása Sutherland volt, akit pedig nemcsak a szélsőséges konzervatív táborba sorolnak, de az ide tartozók közül az elméletileg legfelkészültebbnek is ismernek el. Sutherland itt egy olyan doktrína alkotmányosságát erősítette meg, amelyet korábban, a *Cudahy*-ügyben a „szélsőséges konzervatív” tábor két tagja elvetett – igaz, írásos különvélemény nélkül. Az látható tehát, hogy a piac állami szabályozásának volt legalább egy olyan szegmense, amely fölött a Supreme Court csak igen laza alkotmányossági ellenőrzést gyakorolt.

IV.3. Állami beavatkozás a munkaviszonyba: a munkaidő, a munkabér, és a munkaviszony egyéb feltételeinek szabályozása

Az üzemi balesetek miatti kárfelelősség, jóllehet számos eset merült fel vele kapcsolatban, csak egy olyan szegmense a munkaügyi kapcsolatoknak, amelyekbe a jogalkotó tudatosan beavatkozott. Emellett egy sor egyéb szabályozás is született, melyek közös sajátossága az, hogy valamilyen módon kifejezetten a munkaszerződésben foglalt teljesítésével állnak összefüggésben – míg a fentebb tárgyalt ügyeknél a szabályozás a munkavállalót a munkavégzés során ért károsodás miatti felelősségre irányult. Ezek elemzése során a legkézenfekvőbb a munkaidővel és a munkabérrel kapcsolatos ügyekre gondolni, elvégre a leghíresebb-leghírhedtebb döntések ilyen tárgyú rendelkezésekkel foglalkoztak. Ám rengeteg egyéb szabályozás is a Supreme Court elé került alkotmányossági vizsgálatra. Az alábbiakban ezek ismertetése következik.¹²⁶

---

¹²³ Ezek a következők: *Chicago, Kansas and Western Railroad Co. v. Pontius*, *Tullis v. Lake Erie and Western Railroad Co.*, *Wilmington Star Mining Co. v. Fulton*, *Louisville & Nashville Railroad Co. v. Melton*, *Mobile, Jackson & Kansas City Railroad Co. v. Turnipseed*, *Aluminium Company of America v. Ramsey*, *Second Employers' Liability Cases*, *Missouri Pacific Railway Co. v. Castle*, *Chicago, Indianapolis & Louisville Railway Co. v. Hackett*, *New York Central Railroad Co. v. White*, *Hawkins v. Bleakly*, *Middleton v. Texas Power & Light Co.*, *Lower Vein Coal Co. v. Industrial Board of Indiana*, *Madera Sugar Pine Co. v. Industrial Accident Commission of the State of California*, *Panama Railroad Co. v. Johnson*, *R. E. Sheehan Co. v. Shuler*, *New York State Railways v. Shuler*, *Booth Fisheries Co. v. Industrial Commission of Wisconsin*, *Louis Pizitz Dry Goods Co. v. Yeldell*, *Bountiful Brick Co. v. Giles*, *Staten Island Rapid Transit Railway Co. v. Phoenix Indemnity Co.*, *Mattson v. Department of Labor and Industries of Washington*, *Alaska Packers Association v. Industrial Accident Commission of California*, *Phillips Petroleum Co. v. Jenkins*.

¹²⁴ Ezek a következők: *Mountain Timber Co. v. Washington*, *Arizona Employers' Liability Cases*, *New York Central Railroad Co. v. Bianc*, *Ward & Gow v. Krinsky*, *Cudahy Packing Co. of Nebraska v. Parramore*, *Crowell v. Benson*.

¹²⁵ Nevezetesen az *Arizona Employers' Liability Cases*ben, illetve a *Ward & Gow v. Krinsky*-, valamint a *Crowell v. Benson*-ügyekben.

¹²⁶ A vizsgált időszakban született döntésekkel jóval szűkebb spektrumban már egy korábbi tanulmányban foglalkoztam. Vö. Molnár András: Érvelési minták a „Lochner-bíróság” munkaidő- és minimálbér-szabályozás alkotmányosságát vizsgáló döntéseiben. In Jogelméleti Szemle 2009/4. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar40.mht> (2013. november 29.). Az ott leírtakat e helyütt is felhasználok, a meglátások körét azonban bővíttem.

Utah állam 1896-os törvénye napi nyolc órában maximálta a bányászok, olvasztómunkások munkaidejét, kivéve, ha az életet vagy a tulajdont közvetlen veszély fenyegeti. A törvény alkotmányosságát a tizennegyedik alkotmánykiegészítés megfelelő eljárási és egyenlő törvényi védelmi klauzulái alapján egyaránt támadták, a Supreme Court azonban a *Holden v. Hardy*-döntésben¹²⁷ elutasította e felülvizsgálati kérelmeket. Érvelésének központi eleme az volt, hogy a változó társadalom változó igényekkel bír, melyekre – a természetes részét képező *police power* következtében – a jogalkotó megfelelő választ adhat. Jóllehet az Egyesült Államok agrárius korszakában alig volt szükség szabályozásra, az iparosodás és a városiasodás új és új kihívásokat támaszt. Az ezekre való válasz együtt járhat – egyebek közt – a szerződési szabadság vagy a tulajdonjog korlátozásával.¹²⁸ Mivel sem a szerződési szabadság, sem a tulajdonjog nem abszolút, csak az a szabály bizonyulna vitán felül alkotmányellenesnek, amely egy az egyben, kártalanítás és a meghallgatás lehetősége nélkül megfosztja ezektől a polgárokat.¹²⁹

A Supreme Court legitim célnak ítélte a közegészség és a közterkölsők védelmét célzó szabályozást,¹³⁰ és érdekes módon megjelenik a kor reformpárti retorikájának egy visszatérő eleme is: annak hangoztatása, hogy a kiszolgáltatottabb helyzetű munkás nem valódi érdekei, hanem az éhenhalás fenyegetése alatt bocsátkozik számára *prima facie* előnytelen munkaviszonyba.¹³¹

A *Holden*-ítélet indokolásában kifejtett megfontolások számos későbbi döntésben visszaköszönnek. Ezek egyik korai példája a *Knoxville Iron Co. v. Harbison*-döntés,¹³² amelyben a Supreme Court megállapította, hogy nem alkotmányellenes, azt előírni, hogy a munkáltatók szénutalványok helyett – a munkavállaló kérésére – készpénzben fizessék ki az esedékes munkabért. Álláspontja szerint a törvény a munkaszerződésben részt vevő felekre kivételezés nélkül vonatkozik, ezért az egyenlő törvényi védelem követelménye nem sérül.¹³³ Az indokolásban újfent előkerül a felek alkupozíciójában mutatkozó különbségek érve, s ezt a testület azzal erősítette meg, hogy a jogalkotónak szabadságában áll olyan szabályozást alkotni, amely az érdekellentétekből eredő heves összecsapások elkerülését célozza.¹³⁴ A Supreme Court ugyanekkor egy másik ügyet is elbírált az ismertetett megfontolás alapján.¹³⁵ Peckham és Brewer itt is a többségi döntés ellenében szavazott.

A *St. Louis Consolidated Coal Co. v. Illinois*-ügyben¹³⁶ a Supreme Court olyan tagállami törvény alkotmányosságát vizsgálta, amely egy felügyeleti rendszert hozott létre az ötnél több alkalmazottat foglalkoztató bányák fölött. Ennek értelmében a kormányzó egy bizottság javaslatára bányafelügyelőket nevez ki, akik a törvényben előírt határok közé szorított díjazásra jogosultak minden bányavizsgálatot követően, és a díjat a vizsgált bánya tulajdonosának kell megtérítenie. A Supreme Court úgy ítélte meg, hogy a különböző létszámú bányák közötti megkülönböztetés ésszerű alapokon nyugszik, mert ahol több alkalmazottra van szükség, ott jellemzően veszélyesebb munka folyik, és ezért indokoltabb a

---

¹²⁷ 169 U. S. 366 (1898)

¹²⁸ 169 U. S. 392-393

¹²⁹ 169 U. S. 390-391

¹³⁰ „De ha a törvényhozó hatalmában áll efféle intézkedéseket tenni polgárai életének védelme érdekében[, hogy ti. a tiznél több embert foglalkoztató szénbányák vezetőit részletes üzemterkép biztosítására kötelezze], nehéz belátni, miért ne tehetne óvintézkedéseket azok egészségének és erkölcsének védelmében.” („But if it be within the power of the legislature to adopt such means for the protection of the lives of its citizens, it is difficult to see why precautions may not also be adopted for the protection of their health and morals.”) 169 U. S. 395

¹³¹ Vö. 169 U. S. 397

¹³² 183 U. S. 13 (1901)

¹³³ 183 U. S. 19

¹³⁴ 183 U. S. 20-21

¹³⁵ *Dayton Coal and Iron Co. v. Barton*, 183 U. S. 23 (1901)

¹³⁶ 185 U. S. 203 (1902)

szakmai felügyelet.¹³⁷ Az indítványozók kifogásolták azt is, hogy a felügyelők maguk állapítják meg a vizsgálati díj mértékét, valamint a vizsgálatok gyakoriságát, ezeket a kifogásokat azonban a testület azzal utasította el, hogy nem szabályozható minden apró részlet törvényben, indokolt, hogy az előre nem látható helyzetekben a felügyelők rendelkeznek döntési szabadsággal.¹³⁸ A döntést a Supreme Court egyhangúlag hozta meg.

Érdemes ezt az ítéletet összevetni egy másikkal, mely azonos ítélkezési évben született, és a döntéshozatal során az imént ismertetettekhez hasonló megfontolások vezették a testületet, ám az ügy végül ellentétes kimenetellel zárult. Az esetre a *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben is hivatkoztak az indítványozók. A *Cotting v. Kansas City Stock Yards Co. and the State of Kansas*-ügy¹³⁹ tárgyául szolgáló jogszabály értelmében a száz vagy annál több élőállatot fogató istállótelep nyilvános istállótelepnek (*public stock yard*) minősül, és ezekre bizonyos vonatkozásokban szigorúbb előírások érvényesek. A Supreme Court alkotmányellenesnek találta a megkülönböztetést, elsősorban azért, mert kivételező jogszabálynak vélte: a hátrányos rendelkezések kizárólag a Kansas Cityben található istállótelepekre voltak alkalmazhatók.¹⁴⁰ Emellett egy hosszas fejtegetést követően azt is megállapította, hogy az árszabályozó rendelkezések megsértésének aránytalanul súlyos szankcionálása azért alkotmányosértő, mert lényegében elrettenti a potenciális indítványozókat attól, hogy alkotmányossági teszt elé állítsák a törvényt.¹⁴¹ Ugyancsak az alkotmányellenességet alátámasztó indokok között szerepelt az a megfontolás, miszerint nem állítható, hogy a 99, illetve a 101 élőállatot tartó istállótelepek különböző tevékenységet folytatnának, ezzel pedig hiányzik a distinkció alapja.¹⁴² Ebben az ügyben tehát a Supreme Court érvelése két pilléren nyugodott: a konkrét körülményeken és az elvi megfontolásokon. A nyilvánvalóan diszkriminatív szándék kimutatása mellett az előadó bíró, Brewer fontosnak tartotta, hogy elvi szinten is megszilárdítsa álláspontját. Ez az elvi mérce ugyanaz volt, mint amit a Supreme Court a *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben is alkalmazott: a megítélés attól függött, ránézésre létezhet-e olyan megfontolás, ami a megkülönböztetés számára alapot nyújthat. A *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben a testület evidensnek tekinti, hogy a kevés emberrel működő bányák természetüknél fogva csekélyebb mértékű felügyeletet igényelnek. A *Cotting*-ügyben ellenben nem talált ilyen nyilvánvaló okot, és ennek hiánya el is döntötte a vitát; a testület nem bocsátkozott mélyebb vizsgálódásba a tekintetben, nem léteznek-e olyan lokális okok, amelyek indokoltá teszik a tagállami szabályozást.

Érdemes rámutatni arra, hogy a *Cotting*-ügy indokolásában megjelennek a liberális kapitalizmus alapvető elvei is. A Supreme Court felteszi a retorikai kérdést, engedhető-e, hogy egy személy profitját pusztán azon az alapon korlátozza a jogalkotó, hogy az túlságosan magas, és e kérdésre nemleges választ ad.¹⁴³ Megítélésem szerint e gondolatok megjelenése összefüggésben áll a két összehasonlított ügy eltérő megítélésével: a *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben nem volt szó a saját keresmény korlátozásáról, csupán egy kötelező biztonsági ellenőrzésről. A *Cotting*-ügyben viszont közvetlen vagyonelevételre került sor. Itt a Supreme Court könnyebben juthatott olyan álláspontra, hogy az állam cselekvése az alkotmányba ütközik.

Végül megjegyezhető, hogy ez utóbbi ügyben felszínre kerül némi bizonytalanság, ugyanis két bírói szerepfelfogás versengése érhető tetten. Brewer terjedelmes okfejtésében egy stabil, hosszú távra szóló elvi alapot dolgoz ki, értelemszerűen azzal a céllal, hogy az a

---

¹³⁷ 185 U. S. 208

¹³⁸ 185 U. S. 209

¹³⁹ 183 U. S. 79

¹⁴⁰ 183 U. S. 103

¹⁴¹ 183 U. S. 102

¹⁴² 183 U. S. 112

¹⁴³ 183 U. S. 105

jövőben is zsinórmértékként szolgáljon a jogalkotói döntések alkotmányossági megítéléséhez. Ezzel szemben a Supreme Court hat bírása egy bekezdésnyi párhuzamos indokolásban azon álláspontját fejtette ki, hogy elegendő lenne pusztán arra hivatkozással alkotmányellenessé nyilvánítani a kérdéses jogszabályt, hogy nyílt diszkriminációt kíván megvalósítani. Itt kétféle bírói megközelítésmód ütközik egymással. A párhuzamos indokolásban egy önmegtartóztató nézet jut kifejezésre, mely szerint elegendő csupán a legnyilvánvalóbban alkotmánysértő körülményre hivatkozni. Ezen érv mögött implicite ott rejlik az a megfontolás, hogy tartózkodni kell az átfogó elvek lefektetésétől, mert nem látható előre, milyen új esetek merülnek fel, amikor ezek az elvek vagy módosításra szorulnak, vagy az újabb társadalmi problémák újszerű megoldását gátolják. Tulajdonképpen a Sunstein munkásságában részletesen kidolgozott „burke-i minimalizmus” kristálytisztá megnyilvánulásával találkozhatunk itt,¹⁴⁴ még ha ennek teoretikus kifejtése értelemszerűen nem található meg az egyetlen bekezdésnyi párhuzamos indokolásban. Noha meglehetősen paradox helyzetet eredményezett, hogy a testület többsége párhuzamos indokolást fogalmazott meg, a jelen tanulmány témája szempontjából jelentős körülmény, hogy a Supreme Court többsége ezt az önmegtartóztató, esetről-esetre haladó attitűdöt tette magáévá.

Szót kell ejteni arról, hogy a *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben kifejtett doktrínát a Supreme Court továbbvitte más, későbbi precedensekben, így a *McLean v. Arkansas*-,¹⁴⁵ valamint a *Booth v. Indiana*-ügyekben.¹⁴⁶ A jogalkotó mindkét esetben az alkalmazotti létszámtól tette függővé az adott szabályozás hatályát; a korábbi esetben a tíz vagy több bányászt foglalkoztató bányák tulajdonosai számára tilos volt bérfizetés előtt átvizsgáltatni a bányászott szenet, és levonni a bérből a fölösleges anyag arányát; a második esetben a húsz vagy több főt alkalmazó bányák tulajdonosai kötelesek voltak mosdót létesíteni a dolgozók számára. Megítélésem szerint a Supreme Court kiterjesztette a *St. Louis Consolidated Coal*-ügyben alapul vett elvet egyfajta mechanikus precedensalkalmazással. A szóban forgó döntés indokolásában az előadó bíró a dolgozói létszám és a bánya mélysége, illetve biztonságossága közötti összefüggéseket ecsetelte, és mivel reális összefüggést vélt felfedezni, alkotmányosnak ítélte a szabályozást. A később elbírált két ügyben már csak hivatkozás történik a *St. Louis Consolidated Coal*-, illetve a *McLean*-ügyekre, és mindkét esetben a kérdést rövidre zárva kijelentik, hogy a hasonló osztályozás egyszer már alkotmányosnak ítéltetett, ezért a konkrét esetben is ezt kell megállapítani. Észre kell venni azonban, hogy ezekben az ügyekben nem alaptalan amellet érvelni, hogy a szabályozás és a létszám között lazább az összefüggés. Ez különösen a *McLean*-ügyben mutatkozik meg igen erőteljesen: a támadott törvény célja, mint a Supreme Court megállapította, a csalárd elbánás kiküszöbölése a bérszámítás során, ez pedig legitim cél.¹⁴⁷ Egy szigorúbb alkotmányértelmezési megközelítést követve azonban úgy is lehetne érvelni, hogy még ha legitim is a cél, azzal a megkülönböztető rendelkezés nem áll összefüggésben, hiszen ha a csalárd elbánás kiküszöbölése a cél, akkor érthetetlen, miért járnának el a kevesebb alkalmazottat foglalkoztató munkáltatók kevésbé csalárdul, mint a több alkalmazottat foglalkoztatók. A Supreme Court nem ezt az utat választotta – és noha Brewer és Peckham a többségi ítélet ellen szavazott, különvéleményt nem fogalmaztak meg, ezért nem ismerhetjük meg álláspontjukat teljes bizonyossággal –, ez pedig ellentmond a „konzervatív aktivizmus” sztereotípiájának.

1903-ban két kevésbé jelentős ügy született, melyek mindazonáltal a munkaviszony szabályozásával állnak összefüggésben. A *Patterson v. Bark Eudora*-eset¹⁴⁸ a Kongresszus

---

¹⁴⁴ Vö. Sunstein, Cass R.: *Burkean Minimalism*. In *Michigan Law Review*, Vol. 105, 2006, 362-386. o.

¹⁴⁵ 211 U. S. 539, 551-552 (1909)

¹⁴⁶ 237 U. S. 391, 397 (1915)

¹⁴⁷ Vö. 211 U. S. 550

¹⁴⁸ 190 U. S. 169

hatáskörét érintette, és az volt az eldöntendő kérdés, megtiltható-e alkotmányosan az, hogy a tengerészek bérét előre kifizessék. A jogvitában hatásköri kérdések is felmerültek, melyek kapcsán a Supreme Court úgy foglalt állást, hogy ha a munkáltató által folytatott kereskedelem több tagállam területére terjed ki, akkor a Kongresszus jogosult az ilyen tevékenységet szabályozni. Ennél fontosabb azonban a megfelelő eljárási klauzulára¹⁴⁹ alapozott indítványi elem elbírálása: a testület itt köztudomású tényként kezelte azokat a visszaéléseket, amelyekre a tengerészek bérének előre történő kifizetése lehetőséget nyújt,¹⁵⁰ ezért a szerződési szabadság korlátozását indokoltnak tartotta. Az *Atkin v. Kansas*-ügyben¹⁵¹ vizsgált törvénye az állam által közmunkára alkalmazott dolgozók munkaidejét napi nyolc órára szűkítette, emellett minden közmunka elvégzésére irányuló, az állam és magánszemélyek között létrejött szerződés teljesítése során ezt az időtartamot jelölte meg irányadóként. A tizennegyedik alkotmánykiegészítés első szakaszának sérelmét állító indítványt a Supreme Court elutasította, abból a megfontolásból, hogy az állami társaságok az állam teremtményei, melyeket az államhatalom gyakorlása céljából hoztak létre, ily módon az állam tetszése szerint szabhatja meg a feladat teljesítésének feltételeit.¹⁵² Említésre méltó, hogy az indokolásban a testület kifejezetten hangoztatja: nem kívánja eldönteni, alkotmányos-e az olyan munkaidő jogszabályi korlátozása, melyet két magánszemély szerződésben határoz meg.¹⁵³

Az *Atkin*-ügyben deklaráltan nyitva maradt jogkérdés megválaszolására mindössze két évet kellett várni. 1905-ben egy New York-i kispékség tulajdonosa alkotmányossági alapon megtámadott egy New York-i jogszabályt arra hivatkozva, hogy a jelzett rendelkezés ütközik a munkáltatók és a munkavállalók szerződési szabadságával. Peckham bíró helyt adott a panasznak. Meglátása szerint a kifogásolt törvényhelyben szereplő „*require*” kitétel¹⁵⁴ nem jelent egyebet, mint a szerződéses kötelezettség teljesítésére való kötelezést, melynek tilalma azonban sérti a szerződés alkotmányos szabadságát.¹⁵⁵ Az általános tétel lefektetése után, miszerint az államnak jogában áll a tulajdonhoz való jogot és a szerződési szabadságot korlátoznia, amennyiben „a köz biztonsága, egészsége, erkölcsi, általános jóléte” (*safety, health, morals and general welfare of the public*) úgy kívánja,¹⁵⁶ elhatárolja a jelen szituációt

---

¹⁴⁹ Érdekes módon az indítványozó itt a tizennegyedik alkotmánykiegészítésre hivatkozott, holott a Kongresszus által hozott törvény megtámadása esetén az ötödikre kellett volna. A Supreme Court erre nem tér ki, valószínűleg nyilvánvaló elírásként kezelték a tévedést.

¹⁵⁰ 190 U. S. 175

¹⁵¹ 191 U. S. 207

¹⁵² 191 U. S. 220. Érdekes, hogy indokolásában Harlan az állami társaságokat helyezi középpontba, annak ellenére, hogy a vitatott rendelkezés nem csak az állammal kimutathatóan függő viszonyban álló társaságok, hanem azon magánszemélyek alkalmazottaira is vonatkozik, akik/amelyek az állammal közfeladat elvégzése céljából szerződést kötnek.

¹⁵³ „Annak kérdése, vajon alkotmányosnak bizonyulna-e egy hasonló, tisztán magánjellegű munkát végző dolgozókra vagy alkalmazottakra vonatkozó jogszabály, óriási jelentőséggel bír, és itt nem áll módunkban eldönteni, vagy akár csak fontolóra venni.” (“Whether a similar statute applied to laborers or employees in purely private work would be constitutional is a question of very large import which we have no occasion now to determine or even to consider.”) 191 U. S. 219

¹⁵⁴ A releváns szöveghely a következő. „Tilos *megkövetelni* az alkalmazottaktól, avagy engedni az alkalmazottaknak, hogy a keksz-, kenyér- és kalácsütődékben, valamint a cukrászipari létesítményekben többet dolgozzanak heti hatvan, illetve napi tíz óránál, hacsak nem abból a célból, hogy a hét utolsó munkanapját lerövidítsék; továbbá tilos meghaladni azt a heti munkaóraszámot, mellyel átlagosan tíz órányi munka jut minden olyan napra, amelyen az alkalmazott dolgozik.” („No employee shall be *required* or permitted to work in a biscuit, bread or cake bakery or confectionery establishment more than sixty hours in any one week, or more than ten hours in any one day, unless for the purpose of making a shorter work day on the last day of the week; nor more hours in any one week than will make an average of ten hours per day for the number of days during such week in which such employee shall work.”) A vonatkozó jogszabályszöveget néhány további §-sal együtt (110-115. §) mellékeltek a döntés szövegéhez, lásd: 198 U. S. 46 (kiemelések tőlem).

¹⁵⁵ 198 U. S. 52-53

¹⁵⁶ 198 U. S. 53

a munkaidőt érintő két korábbi esettől, majd rátér az államhatalom korlátainak hangsúlyozására. A *police power* csak „méltányosan, ésszerűen, megfelelően” gyakorolható (*fair, reasonable and appropriate exercise of the police power*), míg az alapjogok „ésszerűtlen, szükségtelen, önkényes” (*unreasonable, unnecessary and arbitrary*) megsértése tilos.¹⁵⁷ Márpedig a kifogásolt rendelkezés ez utóbbit valósítja meg. A pékek semmilyen szempontból nem gyámoltjai az államnak.¹⁵⁸ A rendelkezés nem egészségügyi rendelkezés, mert a közfelfogás szerint a sütőipari munka nem egészségtelegebb egyéb hétköznapi munkáknál.¹⁵⁹ És mivel tartalmilag nem sorolható a *police power* legitim gyakorlásának egyéb aleteibe, önmagában attól, hogy az állam egészségügyi szabályozásnak minősíti, még nem tekinthető alkotmányosnak.¹⁶⁰ Ezek mellett egy *ad absurdum* érvet is olvashatunk: Peckham arra figyelmeztet, hogy ha a tárgyalt szabályozás zöld utat kap, legközelebb az állam – mondvasinált – egészségügyi okokra hivatkozva a szellemi dolgozók, a tudósok, vagy éppen a sportolók munkaidejét is korlátozhatja, ami pedig nemkívánatos szélsőség.¹⁶¹ E megfontolások alapján a Supreme Court szerény többsége alkotmányellenesnek nyilvánította a Bakeshop Act megtámadott rendelkezését.

A jól ismert indokolást nem kevésbé ismert különvélemények követik. John Marshall Harlan szerint a jogalkotó célja legitim, a szabályozás arányos, nem önkényes: a kor szakirodalma alátámasztja a pékek¹⁶² munkája és az egészségkárosodás közötti összefüggést, a Bakeshop Act minden tekintetben megállja a helyét egészségügyi szabályozásként.¹⁶³ Álláspontját Edward Douglass White és William Rufus Day is osztotta. Oliver Wendell Holmes pedig azt kifogásolta, hogy a Supreme Court belemagyaráz egy adott gazdaságfelfogást a legkülönfélébb világnézetű emberek számára íródott alkotmányba, és megfosztja New York állam többségét bizonyos társadalmi problémák az alkotmány által szó szerint nem tiltott módon való kezelésétől.¹⁶⁴

Az 1907-es *Ellis v. United States*-ügyben¹⁶⁵ vizsgált kongresszusi törvény a fizikai munkásokra és szerelők (*laborers and mechanics*) munkaidejére írt elő napi maximumot. Az indítványozó alkotmányossági kifogásaival szemben a Supreme Court teljes mértékben irányadónak tekintette az *Atkin v. Kansas*-ítéletet az ügy vonatkozásában, a Kongresszusnak ugyanúgy hatalmában áll a közmunkák szabályozása, mint az államoknak.¹⁶⁶ Az előadó bíró, Holmes, nyomatékosan kiemelte, merész dolog volna feltételezni, hogy a Kongresszus nem jogosult a neki tetsző módon érvényre juttatni a szerződéseket, amelyeket megtilthat vagy engedélyezhet.¹⁶⁷

---

¹⁵⁷ Vö. 198 U. S. 56.

¹⁵⁸ 198 U. S. 57

¹⁵⁹ 198 U. S. 59

¹⁶⁰ 198 U. S. 61

¹⁶¹ 198 U. S. 60-61

¹⁶² Az ügy tárgyalásánál általában csak a pékeket említik a szabályozás alanyaiként, jóllehet, mint fentebb láthattuk, az szélesebb személyi körre is kiterjed. Az egyszerűség kedvéért, továbbá bizonyos, a Bakeshop Act létrejöttét övező körülményeket szem előtt tartva (melyek részletes taglalásához lásd: Kens: i. m. 49-66. o.!) azonban természetesen mi is maradunk a pékeknél.

¹⁶³ Egy 2005-ös tanulmány kimutatta, hogy bár az orvostudomány ma már nem igazolja a századforduló idején dolgozó pékek munkája és az egészségromlás közötti összefüggést, akkori állása szerint valóban szoros kapcsolat állt fenn a kettő között, így ebben az értelemben a testület többsége valóban figyelmen kívül hagyta a – korabeli – valóságot. Vö. Bewig, Matthew S. R.: *Laboring in the “Poisonous Gases”*: Consumption, Public Health and the Lochner Court. In *New York University Journal of Law & Liberty*, Vol. 1, 2005, 476-495. o.

¹⁶⁴ 198 U. S. 74-76. Holmesnak a társadalom „kísérletezéséről” vallott gondolatai jól kifejezésre jutnak az 1919-es *Abrams v. United States*-ügyben (250 U. S. 616) a szólásszabadság kapcsán írt különvéleményében. Lásd különösen: 250 U. S. 63.

¹⁶⁵ 206 U. S. 246

¹⁶⁶ 206 U. S. 255

¹⁶⁷ „It would be a strong thing to say that a legislature that had power to forbid or to authorize and enforce a contract had not also the power to make a breach of it criminal[.]” 206 U. S. 255-256. A teljesség kedvéért

Az 1908-as *Muller v. Oregon*-ügyben¹⁶⁸ megtámadott jogszabály Oregon állam 1903-as törvénye volt, mely napi tíz órában maximálta a gépesített létesítményekben, gyárakban, mosodákban dolgozó nők munkaidejét. A szabályozás legitimnek bizonyult, és pedig azon az alapon, hogy az egészséges anyák nélkülözhetetlenek az életerős utódok világrajöttéhez, az asszonyok testi jólléte ennél fogva közérdek, védelme érdekében a tizennegyedik alkotmánykiegészítés sérelme nélkül korlátozható a szerződési szabadság, hogy ez utóbbi az általa védett szabadság fontos eleme.¹⁶⁹ Indokolásban a Supreme Court deklarálja, hogy figyelembe veszi az általánosan ismert tényeket,¹⁷⁰ ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy valószínűleg kevésbé a köztudomás, mint a jogszabály alkotmányossága mellett érvelő Louis D. Brandeis terjedelmes tényfeltáró melléklete járult hozzá az ügy adott kimeneteléhez. Érdekesség, hogy az egyhangúlag hozott ítélet előadója Brewer bíró volt.

Az 1910-es évek elején több egyhangú döntés született, amelyben a Supreme Court láthatóan „könnyű esetként” kezelte az eldöntendő kérdést. 1911-ben, a *Baltimore & Ohio Railroad Co. v. Interstate Commerce Commission*-ügy¹⁷¹ ítéletében a Supreme Court alkotmányosnak találta a vasúti dolgozók munkaidejét oly módon korlátozó törvényt, hogy tilos bármely alkalmazottnak megengedni, vagy számukra előírni, hogy tizenhat egymást követő órán keresztül dolgozzanak, tizenhat óráig tartó folyamatos munkavégzést követően pedig legalább tíz egymást követő órára fel kell menteni őket. A testület legitimnek ítélte a szerződési szabadság korlátozását, melyet az alkalmazottak és az utasok biztonságának védelmével, illetve a dolgozók túlterheltségének ezekre való veszélyességével magyarázott.¹⁷² Azt sem tartotta az alkotmányosság akadályának, hogy a tagállamon belüli és a tagállamok közötti kereskedelem elválaszthatatlanul összefonódik e tevékenység során.¹⁷³ 1913-ban a testület a fentebb ismertetett döntések nyomdokain haladva alkotmányosnak ítélte egy olyan rendelkezést, amely szerint a szénbányáknak meghatározott szélességű bejárattal kell rendelkeznie, ám azok bizonyos típusait kivonta a szabályozás alól.¹⁷⁴ A testület evidensként kezelte azt is, hogy a jogalkotó megtilthatja a kiskorúak alkalmazását, és az alkalmazottak életkora megállapításának kockázatát a munkáltatókra háríthatja.¹⁷⁵ A rövid indokolásban az előadó bíró utalásszerűen hivatkozott a *Holden*- és a *Muller*-ügyekre, valamint a kötelező védőoltás elrendelését alkotmányosnak tartó *Jacobson v. Massachusetts*-,¹⁷⁶ illetve az üzemi balesetek miatti sérülésekért való felelősség mértékét korlátozó jogszabályt alkotmányosnak tartó *Chicago, Burlington and Quincy Railroad Co. v. McGuire*-ügyekre.¹⁷⁷ A gondolatmenet adottnak vette a tagállam azon hatáskörét, hogy az ifjúságot védje, és a konkrét szabályozást e hatáskör meghatározott alkalmazásaként értékelte.¹⁷⁸ Végül a *Keokee*-döntésben a Supreme Court a *Knoxville Iron Co. v. Harbison*-ügyet alkalmazva megerősíti azon álláspontját, hogy a legitim alapjog-korlátozás körébe tartozik annak megtiltása, hogy a munkáltatók a kizárólag a saját üzleteikben beváltható utalványokkal helyettesítik a készpénzben kifizetett munkabért.¹⁷⁹ Ez utóbbi ügyből talán érdemes kiemelni azt, hogy az indokolásban az előadó bíró, Holmes

---

megjegyezhetjük, hogy az ítélet mellé Moody bíró különvéleményt nyújtott be, melyhez Harlan és Day is csatlakozott. Ez azonban témánk szempontjából csekély jelentőséggel bír, a különvélemény ugyanis csak azt vitatja, kik tartozhatnak bele a „fizikai munkások” kategóriájába.

¹⁶⁸ 208 U. S. 412

¹⁶⁹ 208 U. S. 421

¹⁷⁰ Pontosán idézve: „We take judicial cognizance of all matters of general knowledge.“ Lásd uo.

¹⁷¹ *Baltimore & Ohio Railroad Company v. Interstate Commerce Commission*, 221 U. S. 612 (1911)

¹⁷² 221. U. S. 618-619

¹⁷³ 221 U. S. 618

¹⁷⁴ *Barrett v. Indiana*, 229 U. S. 26 (1913)

¹⁷⁵ *Sturges & Burn Manufacturing Co. v. Beauchamp*, 231 U. S. 320 (1913)

¹⁷⁶ 197 U. S. 11 (1905)

¹⁷⁷ 219 U. S. 549 (1911)

¹⁷⁸ 231 U. S. 325

¹⁷⁹ *Keokee Consolidated Coke Co. v. Taylor*, 234 U. S. 224 (1914)

tömören egy homályos, absztrakt „tapasztalatot” jelöl meg olyan tényezőként, ami alkotmányosan indokolhatóvá teszi a jogalkotó aktusát.¹⁸⁰ Ilyesfajta okfejtés megfigyelhető más esetekben is, így például az előző alfejezetben már tárgyalt – időben ugyanakkor körülbelül egy évtizeddel később elbírált – *Ward & Gow v. Krinsky*-ügy indokolásának fontos gondolati szálát képezi – igaz, a Holmesénál nagyobb terjedelemben – a tapasztalatra való hivatkozás. Ez utóbbi esetben az előadó bíró szerint az a tény, hogy a károsult egyáltalán elszenvedte az adott sérülést, igazolja, hogy a jogalkotó által meghatározott foglalkozások olyan veszélyekkel járnak, amelyek az üzemi balesetért való kárfelelősséget rendezik.¹⁸¹ Azt kell látni, hogy mind a *Keokee*-, mind a *Ward & Gow*-ügyben csupán a szóban forgó veszélyek *prima facie* életszerű mivolta bizonyult meghatározónak, ám átfogó empirikus adatok nem kerültek egyik indokolásban sem megvitatásra.

Az 1914-es *Riley v. Massachusetts*-ítélet¹⁸² rövid indokolása lényegében a *Muller v. Oregon* központi megfontolását erősítette meg. A Supreme Court megállapítja, hogy a gyárakban dolgozó nők és gyermekek napi munkaidejét tíz órában maximálós massachusettsi törvény ésszerű és nem önkényes.¹⁸³ A *Mullerrel* szemben az indokolást megfogalmazó McKenna bíró nem a nők helyzetéhez fűződő társadalmi érdekre hivatkozik. Gondolatmenetéből két aspektust érdemes kiemelni. Egyfelől ha az állam jogosult bizonyos dolgozói osztály munkaidejének korlátozására, jogosult adminisztratív lépéseket is tenni a szabályszegés megakadályozása érdekében.¹⁸⁴ Másfelől pedig az igénybevett eszközök helyessége és törvényessége nem ítélnél meg működésük egy-egy kirívó esete alapján.¹⁸⁵

Az *Erie Railroad Co. v. Williams*-ügyben¹⁸⁶ a Supreme Court egy olyan törvényi előírással foglalkozott, amelynek értelmében meghatározott tevékenységet végző vállalatok kötelesek készpénzben kiadni alkalmazottaik bérét, és a jogszabály e körön belül is alcsoportonként eltérő időszakonként tette kötelezővé a bérfizetést. A Supreme Court egyhangúlag alkotmányosnak ítélte a rendelkezést. Az ítélet indokolásának magva az a megfontolás, hogy a fizetés módjának előírásával a munkáltatónak okozott pusztán nehézség nem eredményez alkotmányellenességet.¹⁸⁷ Az ügyet a testület láthatóan könnyű esetként kezelte, ugyanakkor érdemes az indokolását összevetni azzal a gondolatmenettel, amelyet a *Lochner*-ítélet megalapozása végett fejtett ki Peckam bíró. Az *Erie*-ügyben az egyenlő törvényi védelem klauzulájára való hivatkozást azzal hárítják el, hogy az indítványozó mint munkáltató a munkavállalók közötti megkülönböztetést támadja, erre azonban nincs indítványozói jogosultsága.¹⁸⁸ Ehhez képest a *Lochner*-ügyben, amikor az előadó bíró a támadott előírások alapjogsértő jellegét ecseteli, arra mutat rá, hogy „a jelen ügyben vizsgálthoz hasonló előírások, melyek megszüntetik azt, hogy felnőtt és intelligens emberek hány órában dolgozhatnak a megélhetésükért, csupán terhes korlátai az egyéni szabadságjogoknak”.¹⁸⁹ Vagyis itt Peckham, noha az indítványozó az érintett pékség tulajdonosa volt, a munkavállalók alapjogainak sérelmével foglalkozott. Megítélésem szerint az ítélet ebben a vonatkozásában kirívó a többi, hasonló kérdésekkel foglalkozó döntések közül, az általam vizsgált precedensek ugyanis azt mutatják, hogy a Supreme Court igen következetesen tartotta magát ahhoz az elvhez, hogy csak a jogosult indítványozót érintő

---

¹⁸⁰ 234 U. S. 227

¹⁸¹ 259 U. S. 514

¹⁸² 232 U. S. 671

¹⁸³ „The provision is reasonable, and not arbitrary.” Lásd *uo.*

¹⁸⁴ 232 U. S. 680

¹⁸⁵ Lásd *uo.*

¹⁸⁶ 233 U. S. 685 (1914)

¹⁸⁷ 233 U. S. 700

¹⁸⁸ 233 U. S. 705

¹⁸⁹ „Statutes of the nature of that under review, limiting the hours in which grown and intelligent men may labor to earn their living, are mere meddlesome interferences with the rights of the individual[.]” 198 U. S. 61

jogsérelemmel foglalkozik érdemben. Emellett figyelmet érdemel az a körülmény is, hogy míg a *Lochner*-ügyben a Supreme Court kifejezetten kitér arra, hogy a pékek munkája nem egészségtelebber számos egyéb foglalkozásnál, ezért indokolatlan annak önálló szabályozása.¹⁹⁰ Ehhez képest az *Erie*-ügyben nem kerül szóba annak kérdése, hogy a jogalkotó miért csak bizonyos tevékenységek körében írta elő a készpénzben való bérfizetés kötelezettségét, a testület csupán azt állapítja meg, hogy az alapjogkorlátozásnak van legitim alapja. Mindez azért érdekes, mert meglátásom szerint a két ügy közötti eltérés sokkal inkább fokozati, nem pedig minőségi. Mindkét esetben egy partikuláris esetcsoportra nézve írt elő szabályozást a jogalkotó, csak a *Lochner*-ügyben ez sokkal kirívóbb volt, hiszen néhány jól körülírható szakmára korlátozódott a szabályozás, míg az az *Erie*-ügyben sokkal szélesebb spektrumot ölelt fel. Ugyanakkor a szabályozás természetét nézve az figyelhető meg, hogy mind a munkaidő, mind a bérfizetés jellege esetében több, az alkotmányosságot megerősítő precedens is született. A jelen összehasonlítás azt a következtetést engedi levonni, hogy a *Lochner*-ügyben a szabályozott szakmák szűk köre hajlamosabbá tette a Supreme Court többségét a támadott rendelkezés alkotmányellenessé nyilvánítására, míg az *Erie*-ügyben a szabályozás szélesebb körére tekintettel a testület mintha eltekintett volna attól a lehetséges érvtől, hogy a készpénz helyett egyéb módon – például a munkáltató üzlethelyiségeiben beváltható utalvány formájában – történő bérfizetés nem kevésbé káros jelenség az egyik szakmában, mint a másikban.

A *Miller v. Wilson*-ügy¹⁹¹ ítélete 1915-ben született. Massachusetts állam napi nyolc vagy heti negyvennyolc órában maximálta bizonyos üzemek női dolgozóinak munkaidejét, míg más munkaköröket explicite kivont a szabályozás alól. A törvény alkotmányosnak bizonyult. Ami a megfelelő eljárás követelménye által védett szerződési szabadságot illeti, a Supreme Court szerint „[n]yilvánvalóan képtelenség azt állítani, hogy a pusztán tény, hogy Kalifornia törvénye nyolc órás munkanapról vagy maximálisan negyvennyolc órás munkahétről rendelkezik, nem pedig tíz órás munkanapról avagy ötvennégy órás munkahétről, kivonja az ügyet a jogalkotói diszkréció köréből.”¹⁹² Az előadó Hughes bírósugyanakkor megjegyzi, ezt nem azt jelenti, hogy más esetekben ne tolóddhatna a szabályozás megengedhetetlen szélsőségekig.¹⁹³ Az ítélettel egy napon a Supreme Court a *Bosley v. McLaughlin*-ügyben¹⁹⁴ is ítéletet hozott. A vizsgálat tárgya ugyanazon törvény 1913-as módosítása volt, mely egyebek között a gyógyszerésznők (*pharmacists*) és ápolónő-tanoncok (*student nurses*) munkaidejét korlátozta a fent jelzett mértékben, a végzett ápolónőket (*graduate nurses*) ugyanakkor kizárta személyi hatályából. Az alkotmányosságot fenntartó egyhangú ítélet a szerződési szabadság legitim korlátozásának tekinti a jogszabályt, mert közérdek, hogy a kórházakban ne kimerült, túlterhelt ápolók dolgozzanak. Hughes bírós tanulmányt idéz, mely a kimerítő munka melletti kemény tanulás hosszú távon káros hatásait vizsgálja, és rámutat, hogy az ápolóképzők felügyelőinek nagy többsége határozottan javasolja a munkaidő napi nyolc órára csökkentését.¹⁹⁵ Az indokolásban hivatkozás található a *Muller*-, a *Riley*- és a *Miller*-döntésekre.¹⁹⁶

---

¹⁹⁰ 198 U. S. 59

¹⁹¹ 236 U. S. 373

¹⁹² „It is manifestly impossible to say that the mere fact that the statute of California provides for an eight-hour day, or a maximum of forty-eight hours a week, instead of ten hours a day, or fifty-four hours a week, takes the case out of the domain of legislative discretion.“ 236 U. S. 382

¹⁹³ A teljes mondatot idézve: „This is not to imply that a limitation of the hours of labor of women might not be pushed to a wholly indefensible extreme, but there is no ground for the conclusion here that the limit of the reasonable exertion of protective authority has been overstepped.“ Lásd uo.

¹⁹⁴ 236 U. S. 385

¹⁹⁵ 236 U. S. 393-394

¹⁹⁶ 236 U. S. 394

Az egyhangú ítéleteket követő, 5:3 arányú¹⁹⁷ *Bunting v. Oregon*-ügyben¹⁹⁸ vizsgált törvény értelmében minden üzem, gyár, termelőlétesítmény (*mill, factory or manufacturing establishment*) dolgozójának tíz órában maximálta a napi munkaidejét bizonyos kivételes esetektől eltekintve, melyek fennállásakor a dolgozókat túlóradíj illeti meg. Az ügy előadója a *Lochner*-ügyben is a többség mellett döntő Joseph McKenna bíró volt. A törvényt azon az alapon támadták, hogy egészségügyi rendelkezésnek álcázott bérszabályozás. McKenna, fenntartva, hogy pusztá nyilatkozatoktól nem válik a jogellenes szabályozás jogszerűvé,¹⁹⁹ rámutat, hogy a feltételezés elfogadásával azt is feltételeznék, hogy a jogalkotó, rossz kifejezőképességének köszönhetően, egy dolgot akar, de mást ér el, vagy pedig szándékosan burkoltan jogellenes célt valósít meg.²⁰⁰ Erre azonban nincs szükség. A bíróságnak nem dolga pontosan ismerni a jogalkotó megfontolásait vagy meggyőződni a jogalkotói ítélet helyességéről.²⁰¹

Fölöttébb sajnálatos, hogy a testület itt nem foglalkozik az esetnek a *Lochner*-ügyhöz való hasonlóságaival, illetve az attól való eltéréseivel, miként az is, hogy a többségi döntés ellen szavazó három bíró álláspontját nem ismerhetjük meg részletesen. Az e helyütt bemutatott jogesetek közül talán ennek tárgya mutatja a legtöbb párhuzamot azzal az ítélettel, amely azóta is egyfajta „mumusként” él tovább a szakmai köztudatban. Az ismertetett indítványozói érvelésből kitűnik, hogy az indítványozó nagy hangsúlyt fektetett a *Lochner*-ügyben tekintetbe vett megfontolásokra, és rögtön látható, hogy ezt nem ok nélkül teszi, hiszen mindkét esetben arról van szó, hogy a jogalkotó bizonyos körben megszabja a szerződésben kiköthető munkaidő felső határát. Azonban a *Lochner*-ügyben ez csak egy egészen szűk személyi körre vonatkozott. A *Bunting*-ügyben ez a kör szélesebb: a megfogalmazás lehetővé teszi, hogy a törvény hatálya alá tartozzon bármilyen tevékenység, amely a megnevezett létesítményekben valamilyen termék előállítására irányul. Hasonló kérdéssel találkozunk, mint amely a *Lochner*- és az *Erie*-ügy kapcsán is felmerült: a vizsgálódás nem minőségi, hanem fokozati, és a *Bunting*-ügyben az átfogóbb személyi hatály elfogadhatóbbá tette a szabályozást. A *Lochner*-üggyel szemben a későbbi jogvitában a támadott jogszabály egészségügyi törvényként való minősítése sem jelentett problémát. Mint látható volt, ott azzal érvelt a többség, hogy a pékek munkája semmi olyan rendkívüli egészségügyi kockázatot nem rejt, amely kirívó lenne más hétköznapi munkákhoz képest, és külön szabályozás igényelne. Itt ez már nem volt szempont, és a Supreme Court az alkotmányossági kifogásokkal szemben legitim egészségügyi szabályozásként ismerte el a jogszabályt.

Az 1917-es *Wilson v. New*-ügy²⁰² tárgya egy 1916-os kongresszusi törvény, mely nyolc órás munkanapot és – átmeneti jelleggel – minimálbért biztosít az államközi és idegen nemzetekkel történő kereskedelemben érintett szállítók alkalmazottjainak. A jogszabály egy munkaügyi vitát követő általános vasutassztrájk keretében született, melynek során az elnök közvetíteni próbált a felek között, s a helyzet oldására javaslatot tett a Kongresszusnak az említett törvény létrehozására. A munkáltatói szervezetek azonban pert indítottak a vasutasok vezetői ellen, megkérdőjelezve, hogy a Kongresszusnak jogában állna efféle szabályozást alkotni. Az 5:4 arányú döntés²⁰³ középpontjában a kereskedelmi klauzula és a megfelelő eljárás követelménye állt. Az előadó White szerint az ügy két kulcskérdése: van-e a

¹⁹⁷ Brandeis sem az ügy megvitatásában, sem az ítélelhozatalban nem vett részt.

¹⁹⁸ 243 U. S. 426 (1917)

¹⁹⁹ „Of course, mere declaration cannot give character to a law, nor turn illegal into legal operation, and when such attempt is palpable, this Court necessarily has the power of review.” 243 U. S. 435

²⁰⁰ 243 U. S. 435-436

²⁰¹ 243 U. S. 437

²⁰² 243 U. S. 332

²⁰³ A „többségi véleményhez” tulajdonképpen négyen csatlakoztak, McKenna bíró párhuzamos véleményt adott be. Day, Pitney és McReynolds önálló különvéleményt írt, ezek közül Van Devanter Pitneyéhez csatlakozott.

Kongresszusnak hatalma beleszólni a törvénnyel rendezett viszonyokba, és ha van, tekinthető-e oly mértékű visszaélésnek az intézkedés, hogy egészében alkotmányellenesnek kell nyilvánítani?²⁰⁴

Azt, hogy a munkaidő szabályozása belefér a Kongresszus hatáskörébe, White a fent említett *Baltimore & Ohio*-, valamint a *Missouri, Kansas & Texas Railway Company v. United States*-ügy²⁰⁵ alapján magától értetődőnek véli. Leszögezi azt is, hogy amennyiben a jogalkotónak hatáskörébe tartozik bizonyos életviszonyok szabályozása, annak terjedelme a szabályozás tárgyának természetétől, jellegétől függ, valamint attól, mi a megfelelő szabályozás.²⁰⁶ A vasúti szállításhoz fűződő közérdek megléte régóta nem vitás. E körbe tartozik a vasúti szállítás folytonosságához fűződő közérdek is, ebből pedig egyenesen következik a Kongresszus szabályozási jogosultsága.²⁰⁷ E jogosultság a vasúti szállítás legkülönfélébb aspektusait érintheti, beleértve akár a munkáltatók és munkavállalók egymás közötti viszonyait. Következésképp mind a vasúttársaságok tulajdonhoz való joga, mind az alkalmazottak szerződési szabadsága szabályozás tárgyát képezheti.²⁰⁸

A megfelelő eljárás követelménye White meglátása szerint azért sem sérült, mert – szemben a munkáltatók állításaival – nincs szó a szolgáltatás és ellenszolgáltatás piaci értékének megváltoztatásáról: bár a munkaidő és a bér adott, az előírható teljesítmény szabad alku tárgya.²⁰⁹ Másrészt a felek nem is bírtak egyezsége jutni – éppen e végből született a kifogásolt rendelkezés.²¹⁰ Harmadrészt nem önkényes a rendelkezés, hiszen bizonyos ésszerű idő elteltével megszűnik, ezzel teljes mértékben a felekre bízva a bérben való megegyezést.²¹¹ Érdemes rövid kitérőt tenni a különvéleményekre is. Day bíró felhívja rá a figyelmet, hogy noha tartalmát soha nem írták körül precízen, az ötödik alkotmánykiegészítés korlátozza a jogalkotó hatalmat, amennyiben gátat szab az önkényes törvényhozásnak, mely ellen a bíróságoknak kötelessége fellépni.²¹² A szóban forgó rendelkezések pedig önkényesek: a bér rögzítésével ugyanazért a munkáért többet kapnak a munkavállalók, a Kongresszus pedig megengedhetetlen módon a munkáltatókra hárította az ezzel járó többletköltségek (vagyis a régi munkabér feletti, a minimálbér-rendelkezéseknek megfelelő összeg) kifizetését, ami azonban az alkotmányosan védett tulajdonjog sérelme.²¹³ Később egy *ad absurdum* érvet alkalmazva Day arra hívja fel a figyelmet, hogy ha a köz szükségletei miatt fel lehetne áldozni az alapjogokat, az azokat védő alkotmányos rendelkezéseknek vajmi csekély gyakorlati értékük lenne.²¹⁴

Mahlon Pitney vitatja, jogosult volt-e egyáltalán a Kongresszus a törvény megalkotására. Bár címében szerepel a „nyolc órás munkanap kitétel”, a törvény nem

---

²⁰⁴ Vö. 243 U. S. 343

²⁰⁵ 231 U. S. 112 (1913) Az ítélet alig háromoldalas indokolásában Holmes úgy ítéli, hogy a *Baltimore & Ohio*-ügyben megtámadott törvény alapján minden egyes tizenhat óránál tovább dolgozó alkalmazottért önálló felelősség terheli a munkáltatót. Az ügyben nem merül fel alkotmányossági kérdés.

²⁰⁶ „It is equally certain that, where a particular subject is within such authority, the extent of regulation depends on the nature and character of the subject and what is appropriate to its regulation.“ 243 U. S. 347

²⁰⁷ 243 U. S. 347-349

²⁰⁸ 243 U. S. 352-353

²⁰⁹ 243 U. S. 356

²¹⁰ 243 U. S. 357

²¹¹ 243 U. S. 358

²¹² 243 U. S. 365-367

²¹³ 243 U. S. 368-369

²¹⁴ „I cannot agree that constitutional rights may be sacrificed because of public necessity, nor taken away because of emergencies which might result in disaster or inconvenience to public or private interests. If this be not so, the constitutional limitations for the protection of life, liberty and property are of little value, and may be taken away whenever it is supposed that the public interest will be promoted by the sacrifice of rights which the framers of the Constitution intended should be forever protected from governmental invasion by any branch of the government.“ 243 U. S. 372

szankcionálja ennek túllépését, ráadásul olyan látványosan tér el a tizenhat órás munkanapról szóló törvénytől, hogy aligha feltételezhető, hogy a jogalkotó valódi célja a munkaidő szabályozása lett volna.²¹⁵ A törvény valójában nem a kereskedelem szabályozása, mert nem áll azzal lényeges kapcsolatban.²¹⁶ Emellett Pitney is hangoztatja ellenvetését a szolgáltatás-ellenszolgáltatás piaci egyensúlyának minimálbér miatti természetellenes felborításával szemben.²¹⁷ Végül *ex cathedra* kijelenti, hamis a feltételezés, miszerint a bérnövekedés növelné a munkavállalók elégedettségét, ezzel munkájuk hatékonyságát, s végső soron a kereskedelem intenzitását.²¹⁸ Álláspontjához Van Devanter is csatlakozik.

James Clark McReynolds rövid különvéleményében vitatja, hogy a Kongresszusnak hatalmában állna a törvény meghozatala, továbbá egy – meglátásom szerint némi sértődött hangvételt sem nélkülöző – bekezdésben utal a rendelkezés kereskedelemre káros hatására.²¹⁹ Az 1923-as *Adkins v. Children's Hospital*-ügyben²²⁰ a Supreme Court 5:3 arányban²²¹ alkotmányellenesnek nyilvánította a kongresszusi törvényt, mely felhatalmazott egy háromfős bizottságot, hogy Washington D. C. területén ellenőrizze a nők és kiskorúak béreit, foglalkozásonként megszabva a megfelelő minimálbér mértékét.²²² Az eset ismertetése után Sutherland kijelenti, hogy a testület gyakorlata értelmében a Kongresszus által hozott jogszabályok érvényességét minden lehetséges módon vélelmezni kell, a mondatot azonban úgy zárja: „amíg nem merül fel az ésszerű mértékünél komolyabb kétely.” Ha pedig nyilvánvalóan és kétségbevonhatatlanul bebizonyosodott a jogszabály alkotmányellenessége, a Supreme Court nem tehet mást, mint hogy kimondja azt.²²³ Hangsúlyozza és precedensek sorával támasztja alá,²²⁴ hogy a szerződési szabadság része a megfelelő eljárás követelménye által védett szabadságnak.²²⁵ Kiemelve, hogy e jog természetesen nem abszolút, leszögezi, hogy a szerződési szabadság a főszabály, míg a korlátozás a kivétel. Illusztrációként négy nagyobb csoportba sorolja az addigi legfelsőbb bírósági ítéleteket: 1. A közérdekkel érintett vállalatok árait, díjszabását rögzítő jogszabályokkal foglalkozó ítéletek. 2. A közmunkák teljesítéséhez kapcsolódó szerződéseket szabályozó jogszabályokkal foglalkozó ítéletek. 3. A

---

²¹⁵ 243 U. S. 373-374

²¹⁶ „I am convinced, in the first place, that the act cannot be sustained as a regulation of commerce, because it has no such object, operation, or effect. It removes no impediment or obstruction from the way of traffic or intercourse, prescribes no service to the public, lays down no rule respecting the mode in which service is to be performed, or the safeguards to be placed about it, or the qualifications or conduct of those who are to perform it. In short, it has no substantial relation to or connection with commerce, no closer relation than has the price which the carrier pays for its engines and cars or for the coal used in propelling them.” 243 U. S. 376

²¹⁷ 243 U. S. 375

²¹⁸ „The suggestion that an increase in the wages of trainmen will increase their contentment, encourage prompt and efficient service, and thus facilitate the movement of commerce is altogether fanciful.” 243 U. S. 380

²¹⁹ 243 U. S. 388-389

²²⁰ 261 U. S. 525

²²¹ Brandeis sem az ügy megvitatásában, sem az ítélethozatalban nem vett részt.

²²² A bizottság feladata egyfelől annak megállapítása volt, mikor elégtelen bármely foglalkozást végző nők bére ahhoz, hogy biztosítsa a szükséges létfenntartási költségeket egészségük és erkölcsük megőrzése céljából, másfelől pedig annak megállapítása, mikor ésszerűtlenül alacsony bármely foglalkozást végző kiskorúak bére. (A Supreme Courtot idézve: „By § [9], the board is authorized ... 'to ascertain and declare, in the manner hereinafter provided, the following things: /a/, Standards of minimum wages for women in any occupation within the District of Columbia, and what wages are inadequate to supply the necessary cost of living to any such women workers to maintain them in good health and to protect their morals, and /b/, standards of minimum wages for minors in any occupation within the District of Columbia, and what wages are unreasonably low for any such minor workers.'”) 261 U. S. 540

²²³ „This Court, by an unbroken line of decisions from Chief Justice Marshall to the present day, has steadily adhered to the rule that every possible presumption is in favor of the validity of an act of Congress until overcome beyond rational doubt. But if, by clear and indubitable demonstration, a statute be opposed to the Constitution, we have no choice but to say so.” 261 U. S. 544

²²⁴ Melyek között a minket érintő körből ott szerepel a *Lochner*- és a *Muller*-ügy is.

²²⁵ 261 U. S. 545

bérfizetés jellegét, módját, idejét megállapító jogszabályokkal foglalkozó ítéletek. 4. A munkaidőt rögzítő jogszabályokkal foglalkozó ítéletek.²²⁶ Míg az 1. és a 2. esetekben a szabályozás alkotmányos volt, a 3. csoportról ez egyáltalán nem mondható el, és a 4.-ről is csak azzal a fenntartással, hogy még nem került olyan jogszabály a Supreme Court elé, mely általános jelleggel maximálta volna a napi munkaidőt. A leírtakon túl Sutherland felidézte a *Lochner*-ügy indokolásából azt az érvet, hogy a cím önmagában nem tesz alkotmányossá egy törvényt, valamint az elnyomó állam veszélyére figyelmeztető *ad absurdum* érvet.

A későbbiekben Sutherland arra hívja fel a figyelmet, hogy a tisztességes bér megállapítására alkalmazott szempontok elfogadhatatlan mértékben bizonytalanok.²²⁷ Maga a törvény csak az egyik oldal igényeit veszi figyelembe, hatásában ugyanakkor nem csak a nagy, erős munkaadókat sújtja, hanem a kisebb, gyengébb alkupozícióban lévőket is.²²⁸ A munkáltatónak egyébként sem erkölcsi kötelessége a megélhetéshez elegendő bér nyújtása.²²⁹

Különvéleményében, melyhez Edward Terry Sanford is csatlakozott, Taft úgy érvel, nem a bíróság dolga elbírálni egy kongresszusi törvény mögötti gazdaságfelfogás helyességét.²³⁰ A *Muller*-ügyet teljes mértékben irányadónak véelve – és érdekes módon kiemelve, hogy nem kíván állást foglalni a felnőtt férfiakra alkalmazható minimálbér-törvény alkotmányosságáról – amellet érvel, hogy a jogalkotónak hatalmában állt a kérdéses törvény megalkotása.

Holmes különvéleménye a bírói önmegtartóztatásra helyezi a hangsúlyt. Úgy véli, a bíróságnak nem tiszte felülbírálni a jogalkotó ítéletét olyan kérdésben, mellyel amaz jóval alaposabban foglalkozott,²³¹ és élesen elválasztja az alkotmányosság kérdését a helyességétől.²³² Továbbá arra is felhívja a figyelmet, hogy az Alkotmányban nem szerepel szó szerint a szerződési szabadság – az csak egy példája a szabadságnak, a jog azonban szinte mindig megtilt valamilyen magatartást, a szerződéskötés pedig e szempontból nem különbözik egyéb magatartásoktól.²³³ Emellett pedig cáfolja a többség azon nézetét, hogy a törvény bárkire bármiféle fizetési kötelezettséget ró: egyszerűen megtiltja az adott mérték alá eső bér ellenében történő alkalmazást.²³⁴

A két *Chas. Wolff*-ügyben²³⁵ a Supreme Court olyan szabályozással foglalkozott, amely vita esetén arbitrációs eljáráson való részvételt írt elő a munkáltatóknak és a munkavállalóknak, és az ezen eljárást lebonyolító szerv kötelező jelleggel állapíthatta meg a munkaszerződés egyes feltételeit, mindenekelőtt a munkabér és a munkaidő mértékét, illetve eltilthatta a munkavállalókat a sztrájktól. A szabályozást a jogalkotó bizonyos szolgáltatások zavartalan biztosítására hivatkozva alakította ki. A Supreme Court alkotmányellenesnek ítélte azt, mondván, nem áll fenn olyan krízishelyzet, amely az ilyen mértékű korlátozást indokolná, emellett csak akkor lehet arra kötelezni a vállalatokat, hogy bizonyos, a „közt széles körben érintő” (*affected with a public interest*) tevékenységet meghatározott feltételek mellett folytassanak, ha ezt még a tevékenység megkezdése előtt előre tudhatják.²³⁶ Mivel a jelen esetben ez a követelmény nem valósult meg, a szabályozásnak nincs alkotmányos indoka.

---

²²⁶ 261 U. S. 546-548

²²⁷ 261 U. S. 556

²²⁸ 261 U. S. 557

²²⁹ 261 U. S. 558

²³⁰ 261 U. S. 562

²³¹ 261 U. S. 568

²³² „The criterion of constitutionality is not whether we believe the law to be for the public good.” 261 U. S. 570

²³³ 261 U. S. 568-569

²³⁴ 261 U. S. 570

²³⁵ *Chas. Wolff Packing Co. v. Court of Industrial Relations of the State of Kansas* 262 U. S. 522 (1923); 267 U. S. 552 (1925)

²³⁶ 262 U. S. 543

Látni kell, hogy ezekben az ügyekben, szemben a fentebb tárgyalt *Adkins*-üggyel, ugyanakkor a *Wilson v. New*-ügyhöz hasonlóan, az elsődleges kérdés nem maga a minimálbér szabályozásának alkotmányossága, hanem az, hogy a közt széles körben érintő tevékenységek milyen mértékben szabályozhatók. Erre nézve a Supreme Court az 1877-es *Munn v. Illinois*-döntésben nyilvánította ki az irányadó doktrínát,²³⁷ melyet később meg is erősített,²³⁸ és a testület ennek alkalmazhatósági határát vonta meg, amikor deklarálta, hogy csak a tevékenység végzésére való kötelezés előfeltételezésének vélelmezhetősége mellett igazolható a munkaszerződés tartalmának állami meghatározása. A *Wilson v. New*- és a *Chas. Wolff*-ügyeket összevetve megfigyelhető, hogy ebben a vonatkozásban fontos szempontot jelentett a korlátozások átmeneti jellege is: az előbbi esetben ez a körülmény az alkotmányosság kimondását eredményezte, az utóbbiakban pedig a testület nem találta elfogadhatónak, hogy a jogalkotó hosszú távra szánta a szabályozást. Ezek az ügyek azonban mindenképpen speciálisnak tekinthetők a munkaviszony feltételeit érintő ügyek többségéhez képest, amelyek hosszú távú szabályozással álltak összefüggésben.

Az 1924-es *Radice v. New York*-ügy²³⁹ tárgya egy olyan tagállami törvény volt, amely bizonyos korlátokat írt elő a nagyvárosi éttermekben alkalmazott nők munkaidejére nézve. Az indítványozó két vonatkozásban támadta a szabályozást, az előadó bíró, Sutherland mindkét vonatkozásban elutasította az indítványt. A szerződési szabadság kapcsán a nők és férfiak közötti eltérésekre tekintettel leszögezte, hogy a korlátozást az előbbieket gyengébb fizikai természete indokolja; emellett hangsúlyozta, hogy a testület nem jogosult a jogalkotó tényítéletének felülbírálatára.²⁴⁰ Ami a kisebb és nagyobb városok közötti különbségtételt, valamint a bizonyos munkaköröket ellátó nők szabályozás alóli kivonását illeti, Sutherland megállapítja, hogy a törvény egy jól elkülöníthető munkavállalói csoportra vonatkozik, melynek következtében alkotmányellenes diszkriminációról nem lehet szó.²⁴¹

Az 1926-os *Connally v. General Construction Co.*-ügy²⁴² csak röviden érdemel említést: noha a Supreme Court alkotmányellenesnek ítélte a rendelkezést, amelynek értelmében a tagállammal szerződő munkáltatók büntetéssel sújtandók, amennyiben nem az adott környéken elfogadott napibért fizetik munkavállalóiknak. Az egyhangú döntés indokolása értelmében az ilyen rendelkezés túl általános, és nem tartalmaz követhető magatartásmintát a címzettek számára.²⁴³ Ebben az esetben tehát nem a szabályozás tartalma került vizsgálat alá, hanem csupán annak értelmezhetősége, és a vizsgált precedensek alapján elmondható, hogy a Supreme Court következetesen tartotta magát a szóban forgó jogvitában is alkalmazott doktrínához.²⁴⁴

A *Carter v. Carter Coal Co.*-ügyben²⁴⁵ a Supreme Court egy komplex szövetségi szabályösszeg alkotmányosságával foglalkozott. A kérdéses jogszabály – egyebek között – létrehozott egy bizottságot, amely a széntermelés egyes körülményeit, így a munkaidőt, munkabért és egyéb munkakörülményeket is szabályozhatta. A testület a kereskedelmi klauzulával és az ötödik alkotmánykiegészítéssel ellentétesnek ítélte ezt a jogalkotói megoldást. A fő problémát abban látta, hogy a bizottság tagjai mindig a megelőző év szénkészletének kétharmadát kitermelő vállalatokból, illetve az alkalmazott bányászok felőlől

---

²³⁷ 94 U. S. 113, 126

²³⁸ *Budd v. New York*, 143 U. S. 517 (1892)

²³⁹ 264 U. S. 292

²⁴⁰ 264 U. S. 294

²⁴¹ 264 U. S. 296-297

²⁴² 269 U. S. 385

²⁴³ Vö. 269 U. S. 391

²⁴⁴ Vö. pl. *International Harvester Co. of America v. Kentucky*, 234 U. S. 216 (1914); *Collins v. Kentucky*, 234 U. S. 634 (1914)

²⁴⁵ 298 U. S. 238 (1936)

tevődtek össze, ez pedig jogalkotó hatalom delegálása magánszemélyek részére, ami ahhoz vezethet, hogy a bizottsági döntések szempontjait magánérdekek határozzák meg.²⁴⁶

Cardozo különvéleményének a jelen tanulmány szempontjából releváns szakasza arra helyezi a hangsúlyt, hogy a Kongresszus beavatkozása indokolt, mivel a szénkitermelést olyan kiélezett verseny és elmérgesedett konfliktusok jellemezték, amelyek károsan befolyásolták az ország gazdaságát. A hivatkozott precedensekből azokat a gondolatokat emeli ki, amelyek az ötödik alkotmánykiegészítésben foglalt alapjogok korlátozhatóságára vonatkoznak.²⁴⁷ Egyúttal arra is rámutat, hogy nem ér el alkotmánysértő mértéket a jogalkotó hatalom delegálása, ugyanis az általa alkalmazandó standardok kellően meghatározottak.²⁴⁸

Ugyanebben az évben a *Morehead v. New York ex rel. Tipaldo*-üggyel gyakorlatilag a tagállamok vonatkozásában ismétlődött meg mindaz, ami tizenhárom évvel korábban szövetségi vonatkozásban történt. New York állam „a szolgáltatással vagy annak típusával tisztességes és ésszerű arányban álló” bért előíró törvénye elbukott a Supreme Court mércéjén. Butler bíró, az ötfős többség álláspontjának megfogalmazója, gyakorlatilag egy az egyben az *Adkins*-döntést veszi alapul, és leszögezi, hogy – legalábbis e kérdés vonatkozásában – a tizennegyedik alkotmánykiegészítés ugyanolyan korlátokat szab az államok, mint az ötödik alkotmánykiegészítés a Kongresszus számára.²⁴⁹ A két ügy tényállása nem indokolja azok egymástól való elkülönítését. A szóban forgó törvény semmivel sem konkrétabb az *Adkins*ben tárgyaltnál,²⁵⁰ így megítélésük sem különbözhet. Felidézve Sutherland kategóriáit, Butler rámutat, hogy csak a munkaidő szabályozásánál volt elfogadható a közérdekre vagy a nők és a férfiak fizikai eltérésére való hivatkozás. Kijelentve, hogy nem jogosult felülbírálni egy állam jogszabály-értelmezését,²⁵¹ a Supreme Court helyben hagyta a New York-i bíróság alkotmányellenességet kimondó ítéletét.

A *West Coast Hotel Co. v. Parrish*-ügy tétje Washington tagállam munkaügyi törvényének alkotmányossága volt. Ez egyebek közt bizottságot állított fel, melynek jogában állt a munkáltatók és a munkavállalók képviselőiből álló egyeztető tanácskozást összehívni, amennyiben úgy találja, hogy valamely foglalkozáson belül a nőknek fizetett bér „elégtelen arra, hogy a létfenntartáshoz szükséges költségeket biztosítsa számukra, valamint hogy a dolgozókat egészségben tartsa.”²⁵² A törvény öt szavazattal négy ellenében alkotmányosnak találtatott. A többségi véleményt megfogalmazó Hughes a következő érvekkel támasztotta alá álláspontját.

Az alkotmány nem tartalmazza szó szerint a „szerződési szabadság” kitéltelt – csak az általános szabadság szerepel benne. Az általános szabadság sokféleképpen korlátozható az emberek egészségét, biztonságát, erkölceit, jólétét fenyegető veszélyek elhárítása céljából. Ez alól a szerződési szabadság, a szabadság különös esete sem kivétel.²⁵³ A szabadság

---

²⁴⁶ 298 U. S. 311

²⁴⁷ 298 U. S. 330-332

²⁴⁸ 298 U. S. 333

²⁴⁹ 298 U. S. 610

²⁵⁰ A New York-i törvény az „elnyomó és ésszerűtlen” (*oppressive and unreasonable*) bérek két elemét határozza meg: 1. Kevesebb, mint a nyújtott szolgáltatás tisztességes és ésszerű ellenértéke („less than the fair and reasonable value of the services rendered”). 2. Nem éri el az egészséges élethez szükséges minimális költségeket (*less than sufficient to meet the minimum cost of living necessary for health*). Vö. 298 U. S. 606!

²⁵¹ „Az indítványozó állítása, miszerint a [New York-i] Fellebbviteli Bíróság helytelenül értelmezte a törvényt, nem fogadható el. E bíróságnak nincs hatalma egy állami rendelkezést az állam legfőbb bírói fórumától eltérő módon értelmezni. Nem áll módunkban a kérelmező olyan értelmezésen nyugvó érvét figyelembe venni, melyet az a bíróság elvetett.” („Petitioner's contention that the Court of Appeals [of New York] misconstrued the Act cannot be entertained. This Court is without power to put a different construction upon the state enactment from that adopted by the highest court of the State. We are not at liberty to consider petitioner's argument based on the construction repudiated by that court.”) 298 U. S. 609

²⁵² „[I]nadequate to supply them necessary cost of living and to maintain the workers in health[.]” 300 U. S. 387

²⁵³ 300 U. S. 391-392

garanciája nem tiltja meg az államnak, hogy akár korlátozó jellegű védintézkedéseket tegyen. E megfontolás szolgáltatta a *Holden*-ügy rációját is, mely különösen érvényes a nők vonatkozásában. A testület számos döntéssel megerősítette, hogy a nők egészségének védelme a nemzet életereje szempontjából legitim állami cél.²⁵⁴

A többségi vélemény végén érintőlegesen bírói önmegtartóztatás érvével találkozhatunk: ha valami, akkor a nők védelme a munkáltatói túlkapásokkal szemben – melyeknek a férfiaknál egyébként is jobban ki vannak szolgáltatva – biztos, hogy közérdek, vagyis az államhatalom gyakorlásának legitim célja, a jogalkotó pedig minden további nélkül ítélni úgy, hogy a minimálbér-szabás a cél elérésének alkalmas eszköze. De ha a megfontolás helyessége esetleg kétségbevonható, akkor is a jogalkotót jogosult annak megítélésére.²⁵⁵

Az indokolást Hughes egy gazdasági jellegű érveléssel zárja. Arra hívja fel a figyelmet, hogy a különbséget, mely a bér és a létminimum között fennáll, végső soron a társadalomnak kell megfizetnie. A társadalom ennek fizetésére nem köteles, és megteheti, hogy jogalkotó hatalmán keresztül orvosolja a közérdekllel nem törődő munkáltatók okozta károk következményeit.²⁵⁶

Különvéleményében, melyhez Van Devanter, McReynolds és Butler is csatlakozott, Sutherland lényegében egy „originalista krédót” fejt ki viszonylag hosszan. „[A]z Alkotmány jelentése nem változik a gazdasági események árapályával”, írja.²⁵⁷ Voltaképpen – korábbi álláspontjának megfelelően – posztulálja a „szabadság” kifejezés szerződési szabadságként való értelmezésének szöveghű jellegét, leszögezve, hogy a bíróságok feladata a jogot kinyilatkoztatni úgy, ahogyan az írva van.²⁵⁸ E helyütt azt a Thomas McIntyre Cooley-t is idézi, aki a megfelelő eljárás követelményének szubsztantív értelmezésének elméleti alapjait szolgáltatta az 1870-es-80-as években.²⁵⁹ A különvélemény hátralevő részében amelletl érvel, hogy a Supreme Court előtti tényállás lényegében hasonlít az *Adkins*-ügyéhez, így az utóbbiban felsorolt érvek a jelen esetre is vonatkoznak. Ennek megfelelően felidézi az *Adkins*-ügyben kidolgozott kategóriákat,²⁶⁰ a gyenge alkuképességű munkáltatók igazságtalan megterhelésének veszélyét,²⁶¹ valamint annak a feltételezésnek téves voltát, miszerint a munkáltatót a munkavállaló létfenntartásáról való gondoskodásra irányuló erkölcsi kötelezettség terhelné.²⁶²

Összesen 29 döntés került áttekintésre a jelen fejezetben, amelyből 22-ben a Supreme Court a támadott rendelkezés alkotmányosságát állapította meg, az arány tehát 22:7 az alkotmányosságot kimondó döntések javára. Ez feltűnően elüt a *fellow servant rule*-l kapcsolatos esetcsoportban megfigyelhető értékektől, ahol a többség egyszer sem döntött az alkotmányellenesség megállapítása mellett. 13 döntésben mutatkozott valamilyen véleménykülönbség,²⁶³ akár született az adott ügyben írásos különvélemény, akár csak

---

²⁵⁴ 300 U. S. 394-395

²⁵⁵ 300 U. S. 398-399

²⁵⁶ 300 U. S. 399-400

²⁵⁷ „[T]he meaning of the Constitution does not change with the ebb and flow of economic events.” 300 U. S. 402

²⁵⁸ 300 U. S. 404

²⁵⁹ Vö. Kens: i. m. 98-101. o., illetve Cooley, Thomas M.: *Treatise on the Constitutional Limitations which Rest upon the Legislative Power of the States of the American Union*. Little, Brown and Company, Boston, 1868, különösen 572-597. o.

²⁶⁰ 300 U. S. 406-407

²⁶¹ 300 U. S. 409

²⁶² 300 U. S. 410

²⁶³ Ezek a következők: *Holden v. Hardy*, *Knoxville Iron Co. v. Harbison*, *Dayton Coal and Iron Co. v. Barton*, *Atkin v. Kansas*, *Lochner v. New York*, *Ellis v. United States*, *McLean v. Arkansas*, *Wilson v. New*, *Bunting v. Oregon*, *Adkins v. Children’s Hospital*, *Carter v. Carter Coal Co.*, *Morehead v. New York ex rel. Tipaldo*, *West Coast Hotel Co. v. Parrish*.

ellentétesen szavaztak a többségi állásponttal egyet nem értő bírák, ehhez képest 16 döntés lett egyhangú.²⁶⁴ E két csoportban éles tábornegozslások mutathatók ki. Brewer és Peckham, a vizsgált időszak első évtizedeinek két leginkább konzervatívnek tekintett bírása a 13-ból négy esetben jelzi tartózkodását a többségi döntéstől. Ennek fordítottjára egyedül a *Lochner*-ügy szolgált példát, amelyben jelentős tábornegozslás mellett e két bíró az alkotmányellenesség mellett voksoló többséghez tartozott. Az 1920-as-30-as évek négy konzervatív bírása, valamint a rendszeresen az alkotmányellenesség megállapítása ellen szavazók közötti szembenállás négy esetben mutatható ki, ebből három esetben a többség a támadott rendelkezés alkotmányellenességét állapította meg, a negyedikben, a vizsgált időszakot záró *West Coast*-döntésben pedig ennek fordítottja történt. Ezek mellett beszédes tábornegozslást tükröz a *Bunting*-ügy is, az írásos különvélemény hiánya azonban nem teszi lehetővé természetének pontos megismerését.

Az imént ismertetett két tendenciózus tábornegozslást összevetve a következő megállapítások tehetők. Az első csoportba tartozó ügyek tárgya túlnyomórészt a munkaidő szabályozása, és a Supreme Court mindenkori többsége azt általában alkotmányosnak ítélte,²⁶⁵ ezzel szemben a második csoportba tartozó ügyekben a munkabér szabályozását alkotmányellenesnek. Annak ellenére, hogy mindkét tárgykör a munkaviszony bizonyos feltételeivel kapcsolatos, feltűnő a különbség azok alkotmányosságának megítélésében.

A munkaidő-szabályozást alkotmányosnak tartó döntések sehol nem mondják ki általános érvennyel azt, hogy ez a fajta korlátozás akkor is alkotmányos lenne, ha a jogalkotó annak hatályát minden piaci szereplőre általánosan kiterjesztené. A korlátozáshoz mindig szükség volt legitim, ésszerű indokra. A releváns döntések két csoportra bonthatók. Egy részükben a szabályozás indoklását az adta, hogy az érintettek nők voltak. A férfiak és nők közötti természetes különbségek léte abban az időben magától értetődőnek számított, megkérdőjelezésük fel sem merült, és a nőkre vonatkozó protekcionista rendelkezéseket megfelelően igazolni lehetett egyrészt a nők gyengébb fizikumával, másrészt anyai szerepük ösztársadalmi jelentőségével.²⁶⁶ Az esetek másik részében a munkavégzéshez kapcsolódó speciális veszélyek indokolták a szabályozást: ez a *Holden v. Hardy*-ügyben kerül kifejtésre, de a vizsgálódást kiterjesztve látható, hogy ezek az érvek legitimálták a különféle biztonsági intézkedéseket előíró rendelkezéseket is, a *Lochner*-ítéletben pedig éppen az bizonyult perdöntő körülménynek, hogy a Supreme Court többsége a pékek tevékenységét a veszélyesség tekintetében nem találta lényegesen eltérőnek egyéb „hétköznapi” foglalkozásoktól. 1917-re azonban ezt az elvet mintha a testület látványosan fellazította volna azáltal, hogy a *Bunting v. Oregon*-döntésben egy igen széles személyi hatályú törvény alkotmányosságát erősítette meg. Taft úgy fogalmaz 1923-as különvéleményében, hogy meglátása szerint a *Bunting*-döntéssel a Supreme Court hallgatólagosan felülbírálta a *Lochner*-döntést. Ez az álláspont első ránézésre megalapozottnak tűnik, azonban amellet is

---

²⁶⁴ Ezek a következők: *St. Louis Consolidated Coal Co. v. Illinois*, *Patterson v. Bark Eudora*, *Muller v. Oregon*, *Baltimore & Ohio Railroad Co. v. Interstate Commerce Commission*, *Barrett v. Indiana*, *Sturges & Burn Manufacturing Co. v. Beauchamp*, *Keokee Consolidated Coke Co. v. Taylor*, *Riley v. Massachusetts*, *Erie Railroad Co. v. Williams*, *Miller v. Wilson*, *Bosley v. McLaughlin*, *Booth v. Indiana*, *Chas Wolff Packing Co. v. Court of Industrial Relations of the State of Kansas*, *Chas Wolff Packing Co. v. Court of Industrial Relations of the State of Kansas*, *Radice v. New York*, *Connally v. General Construction Co.* A számolás során idevettem azt az egy esetet is, amelyben egy bíró párhuzamos indokolás írása nélkül jelzi, hogy a döntéssel egyetért, de más indokok alapján.

²⁶⁵ A vizsgált esetek közül tulajdonképpen csak a *Lochner*-ítélet volt az, amelyben a munkaidő-szabályozás vonatkozásában alkotmányellenességet állapítottak meg.

²⁶⁶ A jelen vizsgálódás nem elsősorban erre irányul, ezért csak mellékesen jegyezhető meg, hogy természetesen a XX. század utolsó harmadában felfutó feminista jogkritika képviselői ezeket a maguk korában progresszívnek felfogott protekcionista jogszabályokat, illetve az azokat alkotmányosnak minősítő bírói döntéseket élesen bírálták, mivel álláspontjuk szerint az ilyen megkülönböztető előírások csak megerősítik a társadalmilag konstruált és káros nemi sztereotípiákat.

lehet érvelni, hogy a testület azért fogadta el a későbbi szabályozást, mert az nem szemelt ki néhány meghatározott. Ennek alapján a *Lochner*- és a *Bunting*-döntés között nem szükséges ellentétet feltételezni. De bármelyik álláspontot is fogadjuk el, a *Bunting*-döntéssel a Supreme Court egyértelművé tette, hogy az általános munkaidő-korlátozás alkotmányos alapokon nem kifogásolható.

Ezen előzményekhez képest meglepő, hogy a minimálbér szabályozásának kérdésében a testület markánsan elutasító álláspontot képviselt. A jelen tanulmányban tárgyalt, minimálbér-szabályozással összefüggő ítéletek az 1923-tól 1937-ig terjedő időszakban születtek. Érdekes módon azonban a Supreme Court már a *Bunting*-ügyben sejteni engedte, hogy a bérszabályozás alkotmányosságát szigorúbban ítéli meg: az indokolásban azt tekintette az első eldöntendő kérdésnek, hogy a támadott törvényhely bérszabályozás-e, avagy egészségvédelmi.²⁶⁷ A válasz az utóbbi volt, és az okfejtésből arra lehet következtetni, hogy ellenkező esetben a rendelkezés nem ment volna át az alkotmányosság próbáján. Az indítványismertetés alapján csak gyanítható, hogy ennek oka abban rejlik, hogy a minimálbér előírása egy személy vagyonától való jogellenes megfosztását és a vagyon más részére átadását jelentené, ami a Supreme Court gyakorlata alapján egyértelműen az ötödik, illetve a tizennegyedik alkotmánykiegészítés által megfogalmazott tilalomba ütközik. Az *Adkins*-döntés indokolásában, a szerződési szabadság terjedelmének meghatározása során nyíltan előkerül ez az álláspont: Sutherland szerint míg a munkaidővel kapcsolatos precedenseknél a felek szabadok alkudhatták ki a munkavégzés ellenértékét, itt elvész ennek lehetősége, mert a törvény csak az egyik fél érdekeit veszi figyelembe, és arra kötelezi a másikat, hogy a munka értékére tekintet nélkül fizesse ki az előírt összeget.²⁶⁸

Nehéz belátni, hogy a munkaidő-szabályozáshoz képest ez az esetcsoport miért részesült ennyire eltérő megítélésben. Az *Adkins*-, illetve az azt lényegében mechanikusan alkalmazó *Morehead*-döntést olvasva úgy tűnik, a minimálbér esetében sajátos dilemma merült fel. Egyrészt valóban igaz az, hogy a minimálbér előírása súlyosabb beavatkozás a munkáltatók szabadságába, másfelől azonban – mint arra Taft és Holmes is rámutattak különvéleményükben²⁶⁹ – a munkáltatók számára nem volt kötelező belépni a szerződésbe. A testület előtt két út állt ezen esetcsoport megítélése során: vagy az addigi precedensekben vizsgáltaktól eltérő kategóriaként kezeli a minimálbér előírását, vagy azt is az alkotmányos szabadságjogok egy megengedhető, indokolható korlátozásaként értelmezi – miként egy sor más piacszabályozó intézkedést. Mint láthattuk, 1937-ig az első felfogás diadalmaskodott. A Supreme Court korabeli többsége az alkotmányos és az alkotmányellenes közötti határvonal meghúzására törekedett, és a minimálbér-előírásokat kézenfekvő sarkalatos pontnak tűnt e kontextusban, ha elfogadjuk azt az érvet, hogy az ilyen szabályozás az ellenszolgáltatás értékén felüli bérfizetésre köteles, és ezért a tulajdonhoz való jogot sérti. Azonban ki kell emelni, hogy a Supreme Court többsége nem a tulajdonhoz való jog sérelmét emeli középpontba indokolásában, hanem a szerződési szabadságot. Az *Adkins*-ügyben a jogszabály alkotmányosságát támadó felek túláradó bőséggel hivatkoznak a tulajdonhoz való jogra,²⁷⁰ és Sutherland is foglalja közlően az általánosságban annak tartalmával,²⁷¹ utána azonban a konkrét rendelkezést kizárólag a szerződési szabadsággal veti össze. Meglátásom szerint azonban pusztán a szerződési szabadságra való hivatkozás elégtelen a szabályozás alkotmányellenességének megállapítására, és ezen összefüggésben a különvéleményt megfogalmazó bírák helyesen kritizálták a többségi álláspontot. Logikusabb lett volna, ha Sutherland a tulajdonhoz való joggal összefüggésben indokolja az alkotmányellenességet.

---

²⁶⁷ 243 U. S. 435

²⁶⁸ 261 U. S. 557

²⁶⁹ 261 U. S. 564, illetve 570

²⁷⁰ 261 U. S. 535-538

²⁷¹ 261 U. S. 545-546

Való igaz, a tulajdonhoz való jog és a szerződési szabadság között általában szoros kapcsolat feltételezhető,²⁷² ám a testület ezt nem emelte ki kellőképpen.

Fontos szem előtt tartani azt is, hogy a többi alkotmányellenességet megállapító precedens nem említhető egy lapon az imént elemzett két ítélettel. A két *Chas. Wolff*-ügyben a meghatározó tényező az volt, hogy a jogszabály a felekre nézve kötelező szerződési feltételek szabását tette lehetővé, ráadásul bizonyos – a köz szempontjából kiemelkedő jelentőségűnek minősített – gazdasági tevékenységek folytatásának megszakítását csak akkor engedte a meghatározott vállalatoknak, ha az elkerülhetetlenül csődhöz vezet. A *Connally*-ügy esetében tulajdonképpen a jogbiztonság sérelme eredményezte a szabályozás alkotmányellenességét, nem annak tartalma. A *Carter v. Carter Coal Co.*-ítéletben pedig a megfelelő eljárás követelménye csak mellékes kérdés volt. Ez utóbbit leszámítva a felsorolt döntések egyhangúak lettek, tehát nem volt nézeteltérés a bírák között.

Hogyan értékelhető a fentiek tükrében a *West Coast*-ügy? Megítélésem szerint szűk kontextusban szemlélve a Supreme Court valóban váltást hajtott végre: az *Adkins*- és a *Morehead*-ügyekben alkotmányellenesnek tekintettekhez kétségkívül hasonló jogszabályhelyt ezúttal alkotmányosnak minősített. Ha azonban a precedensek némileg szélesebb körére terjesztjük ki a vizsgálódást, az látható, hogy e döntésével a testület „csak” beillesztette a szóban forgó kérdést évtizedes gyakorlatába. A *West Coast*-ügyben elfoglalt álláspont szilárd megalapozást nyer a korábbi precedensekből, amelyekben a Supreme Court számos különböző, a munkavégzéssel kapcsolatos szabályozást nyilvánított alkotmányosnak.

---

²⁷² Vö. pl. Téglási András: A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme. PhD-értekezés. 59. o. <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/783/> (2013. november 29.)

Felhasznált irodalom

Balkin, Jack M. – Levinson, Sanford: Thirteen Ways of Looking at *Dred Scott*. In Chicago-Kent Law Review, Vol. 82, 2007, 49-95. o.

Berger, Raoul: Congress v. The Supreme Court. Harvard University Press, Cambridge, 1974

Bewig, Matthew S. R.: Laboring in the “Poisonous Gases”: Consumption, Public Health and the Lochner Court. In New York University Journal of Law & Liberty, Vol. 1, 2005, 476-495. o.

Bickel, Alexander: The Least Dangerous Branch – The Supreme Court at the Bar of Politics. 2. kiadás, Yale University Press, New Haven, 1986

Chemerinsky, Erwin: Substantive Due Process. In Touro Law Review, Vol. 15, 1999, 1501-1534. o.

Cooley, Thomas M.: Treatise on the Constitutional Limitations which Rest upon the Legislative Power of the States of the American Union. Little, Brown and Company, Boston, 1868

Corwin, Edward S.: Marbury v. Madison and the Doctrine of Judicial Review. In Michigan Law Review, Vol. 12, 1913-1914, 538-572. o.

Dabney, Arch'd D.: Abrogation of the Fellow-Servant Doctrine with Reference to Railroad Employees. In Virginia Law Register, Vol. 8, 1902, 245-254. o.

Epstein, Richard A.: Substantive Due Process by Any Other Name: The Abortion Cases. In Supreme Court Review, 1973, 159-185. o.

Gillman, Howard: The Constitution Besieged: The Rise and Demise of Lochner Era Police Powers Jurisprudence. Duke University Press, Durham, 1993

Kens, Paul: *Lochner v. New York* – Economic Regulation on Trial. Kansas University Press, Kansas, 1998

Kmiec, Keenan D.: The Origin and Current Meanings of “Judicial Activism”. In California Law Review, Vol. 92, Issue 5, 2004, 1441-1477. o.

Link, Arthur S.: American Epoch – A History of the United States Since the 1890's. Alfred A. Knopf, New York, 1963

McGehee, Lucius Polk.: Due Process of Law under the Federal Constitution. Edward Thompson Company, Northport, 1906

Molnár András: Érvelési minták a „Lochner-bíróság” munkaidő- és minimálbér-szabályozás alkotmányosságát vizsgáló döntéseiben. In Jogelméleti Szemle 2009/4. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar40.mht> (2013. november 29.)

Molnár András: Oliver Wendell Holmes jogi gondolkodása. In Jogelméleti Szemle, 2011/4. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar48.pdf> (2013. november 29.)

Molnár András: Szempontok a bírói „aktivizmus” definiálásához. In Jogelméleti Szemle, 2012/3. szám, <http://jesz.ajk.elte.hu/molnar51.pdf> (2013. november 29.)

Plucknett, Theodore F. T.: Bonham's Case and Judicial Review. In Harvard Law Review, Vol. 40, 1926-1927, 30-70. o.

Ramraj, Victor V.: Four models of due process. In International Journal of Constitutional Law, Vol. 2, 2004, 492-524. o.

Riggs, Robert E.: Substantive Due Process in 1791. In Wisconsin Law Review, 1990, 941-1005. o.

Schwartz, Bernard: The Reins of Power: A Constitutional History of the United States. Hill and Wang, New York, 1963

Stephenson, D. Grier: The Supreme Court and Constitutional Change: *Lochner v. New York* Revisited. In Villanova Law Review, Vol. 21, 1976, 217-243. o.

Strauss, David A.: Why Was Lochner Wrong? In The University of Chicago Law Review, Vol. 70, 2003, 373-386. o.

Sunstein, Cass R.: Burkean Minimalism. In Michigan Law Review, Vol. 105, 2006, 353-408. o.

Sunstein, Cass R.: Constitutional Myth-Making: Lessons from the *Dred Scott* Case. In Occasional Papers of the Law School of the University of Chicago, Vol. 37, 1996, 1-28. o.

Taylor, Hannis: Due Process of Law and the Equal Protection of the Laws. Callaghan and Company, Chicago, 1917

Téglási András: A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme. PhD-értekezés. <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/783/> (2013. november 29.)

The Creation of a Common Law Rule: The Fellow Servant Rule, 1837-1860. In University of Pennsylvania Law Review, Vol. 132, 1984, 579-620. o.

Felhasznált jogesetek

- Abrams v. United States*, 250 U. S. 616 (1919)
Adkins v. Children's Hospital, 261 U. S. 525 (1923)
Alaska Packers Association v. Industrial Accident Commission of California, 294 U. S. 532 (1935)
Aluminium Company of America v. Ramsey, 222 U. S. 251 (1911)
Arizona Employers' Liability Cases, 250 U. S. 400 (1919)
Atkin v. Kansas, 191 U. S. 207 (1903)
Baltimore & Ohio Railroad Co. v. Interstate Commerce Commission, 221 U. S. 612 (1911)
Barbier v. Connolly, 113 U. S. 27 (1885)
Barrett v. Indiana, 229 U. S. 26 (1913)
Booth Fisheries Co. v. Industrial Commission of Wisconsin, 271 U. S. 208 (1926)
Booth v. Indiana, 237 U. S. 391 (1915)
Bosley v. McLaughlin, 236 U. S. 385 (1915)
Bountiful Brick Co. v. Giles, 276 U. S. 154 (1928)
Bradley v. Richmond, 227 U. S. 477 (1913)
Budd v. New York, 143 U. S. 517 (1892)
Bunting v. Oregon, 243 U. S. 426 (1917)
Carter v. Carter Coal Co., 298 U. S. 238 (1936)
Chas. Wolff Packing Co. v. Court of Industrial Relations of the State of Kansas, 262 U. S. 522 (1923)
Chas. Wolff Packing Co. v. Court of Industrial Relations of the State of Kansas, 267 U. S. 552 (1925)
Chicago, Burlington and Quincy Railroad Co. v. McGuire, 219 U. S. 549 (1911)
Chicago, Indianapolis & Louisville Railway Co. v. Hackett, 228 U. S. 559 (1913)
Chicago, Kansas and Western Railroad Co. v. Pontius, 157 U. S. 209 (1895)
Chicago v. Sturges, 222 U. S. 313 (1911)
Citizens' Telephone Co. v. Fuller, 229 U. S. 322 (1913)
Collins v. Kentucky, 234 U. S. 634 (1914)
Collins v. Texas, 223 U. S. 288 (1912)
Connally v. General Construction Co., 269 U. S. 385 (1926)
Cotting v. Kansas City Stock Yards Co. and the State of Kansas, 183 U. S. 79
Cronin v. Adams, 192 U. S. 108 (1904)
Crowell v. Benson, 285 U. S. 22 (1932)
Cudahy Packing Co. of Nebraska v. Parramore, 263 U. S. 418 (1923)
Dayton Coal and Iron Co. v. Barton, 183 U. S. 23 (1901)
Dred Scott v. Sandford, 60 U. S. 393 (1857)
Ellis v. United States, 206 U. S. 246 (1907)
Erie Railroad Co. v. Williams, 233 U. S. 685 (1914)
Fischer v. St. Louis, 194 U. S. 361 (1904)
Gundling v. Chicago, 177 U. S. 183 (1900)
Hammer v. Dagenhart, 247 U. S. 251 (1918)
Hawkins v. Bleakly, 243 U. S. 210 (1917)
Holden v. Hardy, 169 U. S. 366 (1898)
International Harvester Co. of America v. Kentucky, 234 U. S. 216 (1914)
Jacobson v. Massachusetts, 197 U. S. 11 (1905)
Keeoke Consolidated Coke Co. v. Taylor, 234 U. S. 224 (1914)
Knoxville Iron Co. v. Harbison, 183 U. S. 13 (1901)

Lawton v. Steele, 152 U. S. 133 (1894)
Licence Cases, 46 U. S. (5 How.) 504 (1847)
Lochner v. New York, 198 U. S. 45 (1905)
Louis Pizitz Dry Goods Co. v. Yeldell, 274 U. S. 112 (1927)
Louisville & Nashville Railroad Co. v. Melton, 218 U. S. 36 (1910)
Lower Vein Coal Co. v. Industrial Board of Indiana, 255 U. S. 144 (1921)
Madera Sugar Pine Co. v. Industrial Accident Commission of the State of California,
262 U. S. 499 (1923)
Mangano Co. v. Hamilton, 292 U. S. 40 (1934)
Marbury v. Madison, 5 U. S. (1 Cranch) 137 (1803)
Marvin v. Trout, 199 U. S. 212 (1905)
Mattson v. Department of Labor and Industries of Washington, 293 U. S. 151 (1934)
McCray v. United States, 195 U. S. 27 (1904)
McCulloch v. Maryland, 17 U. S. (4 Wheat.) 316 (1819)
McLean v. Arkansas, 211 U. S. 539 (1909)
Meyer v. Nebraska, 262 U. S. 390 (1923)
Middleton v. Texas Power & Light Co., 249 U. S. 152 (1919)
Miller v. Wilson, 236 U. S. 373 (1915)
Missouri, Kansas & Texas Railway Company v. United States, 231 U. S. 112 (1913)
Missouri Pacific Railway Co. v. Castle, 224 U. S. 541 (1912)
Missouri Pacific Railway Co. v. Mackey, 127 U. S. 205 (1888)
Missouri Pacific Railway Co. v. Omaha, 235 U. S. 121 (1914)
Mobile, Jackson & Kansas City Railroad Co. v. Turnipseed, 219 U. S. 35 (1910)
Morehead v. New York ex rel. Tiplado, 298 U. S. 587 (1936)
Mountain Timber Co. v. Washington, 243 U. S. 219 (1917)
Muller v. Oregon, 208 U. S. 412 (1908)
Munn v. Illinois, 94 U. S. 113 (1877)
Murray's Lessee v. Hoboken Land & Improvement Co., 59 U.S. 272 (1855)
Mutual Loan Co. v. Martell, 222 U. S. 225 (1911)
New York Central Railroad Co. v. Bianc, 250 U. S. 596 (1919)
New York Central Railroad Co. v. White, 243 U. S. 188 (1917)
New York State Railways v. Shuler, 265 U. S. 379 (1924)
Owensboro v. Cumberland Telephone & Telegraph Co., 230 U. S. 58 (1913)
Panama Railroad Co. v. Johnson, 264 U. S. 375 (1924)
Patterson v. Bark Eudora, 190 U. S. 169 (1903)
Phillips Petroleum Co. v. Jenkins, 297 U. S. 629 (1936)
Pittsburgh, Cincinnati, Chicago and St. Louis Railway Co. v. Backus, 154 U. S. 421
(1894)
Public Clearing House v. Coyne, 194 U. S. 497 (1904)
R. E. Sheehan Co. v. Shuler, 265 U. S. 371 (1924)
Radice v. New York, 264 U. S. 292 (1924)
Reetz v. Michigan, 188 U. S. 505 (1903)
Riley v. Massachusetts, 232 U. S. 671 (1914)
Second Employers' Liability Cases, 223 U. S. 1 (1912)
Slaughterhouse Cases, 83 U. S. (16 Wall.) 36 (1872)
Southwestern Oil Co. v. Texas, 217 U. S. 114 (1910)
St. Louis Consolidated Coal Co. v. Illinois, 185 U. S. 203 (1902)
Staten Island Rapid Transit Railway Co. v. Phoenix Indemnity Co., 281 U. S. 98
(1930)
Sturges & Burn Manufacturing Co. v. Beauchamp, 231 U. S. 320 (1913)

The Employers' Liability Cases, 207 U. S. 463 (1908)
Tullis v. Lake Erie and Western Railroad Co., 175 U. S. 348 (1899)
Ward & Gow v. Krinsky, 259 U. S. 503 (1922)
West Coast Hotel Co. v. Parrish, 300 U. S. 379 (1937)
Western & Atlantic Railroad v. Henderson, 279 U. S. 639 (1929)
Wilmington Star Mining Co. v. Fulton, 205 U. S. 60 (1907)
Wilson v. New, 243 U. S. 332 (1917)